

**THIKHO DZA
BIVHILI
THANGELI**

NGUDO THANGELI

HU TSHI ITELWA URI VHA KONE U
DI VHALELA BIVHILI NGA
VHONE MUNE.

VENDA (Tshivenda or Luvenda) **TRANSLATION OF
“INTRODUCING BIBLE BASICS” BY D. & M.
HEASTER, BY DANIEL MAKHADO.**

Zwirengomu (Contents)

1. Bivhili
2. Mudzimu
3. Ndivho na Pulane dza Mudzimu
4. Lufu
5. Zwo fulufhedziswa nga Mudzimu
6. Murena Yesu Kristo
7. Zwe Mudzimu a fulufhedzisa Davida
8. U vuwa ha Yesu (Vhafuni)
9. U vhuya ha Yesu
10. Mafhungo-Madifha
11. Ndovhedzo
12. Muvhuso wa Mudzimu

Bugu heyi vha i wana nga fhedzi. Yo nwalwa nga Vha-Christadelphians Worldwide, i ndila ya u funza mafhungo-madifha a Mudzimu.

U wana zwi dodombedzwa, vhanga nwalela kha:
Christadelphians Worldwide
Po Box 2635, Edenvale, 1610, South Africa

Lutingo: 0114523681
Fax:086 6183665
www.carelinks.net
email: info@carelinks.net

NDILA YA U VHALA

Bugu heyi i na zwipida zwa 12 zwo nwalwa nga ndila ya u thusa vhone uri vha kone u pfesesa mulaedza u bvaho Bivhilini. Ndi vha tutuwedza uri vha vhale bugu heyi luraru kana lunzhi na hone vha tea u vhala vho fara Bivhili u i tela uri vha kone u pfesesa mulaedza. Nga murahu vha kone u fhindula mbudziso dzo vhudziswaho nga murahu ha pfunzo dzothe. Hezwi zwi do ita uri vha kone u vhona uri vho pfesesa naa? Mbudziso hedzi a si mulingo u ne vha nga balelwa. Arali vha sa pfesesi mbudziso vha nga i fhira vhanwala uri a vha i pfesesi. Ri do vha thusa. Na hone musu vha tshi thoma u vhala vha so ngo fhela mbilu arali vha sa koni u pfesesa hunwe. Musu vha tshi dovhola vha do pfesesa zwavhudi.

Vha tea u vhala vho di geda ngauri a zwi thusi tshithu uri vha gidime vha fhindule mbudziso ngeno vha so ngo pfesesa. Bugu heyi yo nwalwa nga ndila ine vhone vha kona u pfesesa zwothe. A si mulingo wa tshikolo.

Musi vho no fhedza u vhala, kha vha fhindule mbudziso vha dzi rumele kha diresi i re kha siatari la u thoma. Musi ri tshi wana phindulo dzavho, ri do vha nea muthu a ne a vha mu dededzi (mugudisi) wavho. Ndi ene a ne a do fhindula mbudziso dzavho na u vha dalela arali vha tshi toda u amba naye. Zwino arali vha na mbudziso, kha vha pfe vho tangedzwa uri vha vhudzise.

Marangaphanda (Introduction)

Tshipikwa tshi hulwane tsha bugu heyi ndi uri vhone vha kone u wana ndila ya u vhala Bivhili nga vhone munne na hone vha tshi itela vhone munne. Musi vha tshi fhedza u vhala bugu heyi, vha do kona u vha na luvhonela lwa mafhungo madifha e Yesu a funza. Yesu o ruma vhafunziwa vhawe uri vha ye vhafunze vhatu vhothe na u lovhedza vha tendaho. (Marko 16:15-16) O funza na u vuwa vhafuni. Ndi tenda uri musi vha tshi fhedza bugu heyi, vha do vha vho no vha na ndivho ya u vhona uri Bivhili i funza mini. Ri do dovha ra vha rumela inwe itevhelaho. Ine nga murahu vha do vha vha tshi vho pfesesa lune vha do humbula u lovhedwa dzinani la Yesu. (Hu na inwe bugu i tevhelaho i ne ya funza nga vhudalo mafhungo a Bivhili). Huno vha songo fhela mbilu ngauri zwino vha kha di tou thoma. Vha tea u rabela uri Mudzimu a kone u vha thusa uri vha pfesese mafhungo haya. Kha vha shululele zwililo zwavho kha Mudzimu u do vha konisa.

Vho tendelwa uri musi vha tshi fhindula mbudziso, vha engedze nga mbudziso kana zwinwe-vho zwine vha vhona u ngari zwi do vha thusa. Ro di imisela u lingedza u fhindula mbudziso dzavho misi yothe arali zwi tshi konadzea. Munwali wa bugu heyi nga Tshivenda vha nga mu nwalela kha diresi i re afho nthu kana vha mu kwama nga lutingo kha nomboro dzi re afho nthu. Ndi Muvenda a ne a bva kha la Venda.

Bugu heyi (pfufhi) i na Thero dza 12. Musi vha tshi fhedza u vhala, hu do vha na inwe bugu yo nwalwaho mafhungo enea nga u to dodombedza. Yone i na Thero dza 11 huno i na masiatari a fhiraho 200. Arali vha ita khumbelo, ri a vha rumela bugu hedzi nga fhedzi. (a vha badeli). Na hone arali vha tshi toda uri ri vha dalele, ri a kona u dzudzanya ra da. A ri todi tshithu kha vhone. Ri toda tshifhinga tshavho fhedzi. Hunwe na hunwe hune vha nga vha vhe hone kha la Afrika Tshipembe na mashango a re tsini u fana na Zimbabwe, Lesotho, Swaziland, Mozambique na Botswana, ri a kona u vha dalela arali ro dzudzanya tshifhinga tshi hone.

Tshipikwa tshashu ndi u vha thusa uri vha pfesese mafhungo a Muvhuso wa Mudzimu. Ri a vha funa na hone ri tama uri musu Yesu a

tshi vhuya a wane vho mu lindela vha tshi pfesesa mafhungo madifha. A ri toti vha tshi xedzwa nga vha dzia mazwifhi.

NGUDO 1

BIVHILI

Bivhili i amba mafhungo manzhi. Na hone i sumbedza uri yo nwalwa nga maanda a Mudzimu, ene Musiki wa zwothe. Bivhili i amba mafhungo a Mudzimu na hone i amba zwothe zwine Mudzimu a funa zwone, zwo bvelelaho kale na zwine zwa do bvelela misini idaho. Zwino arali zwine Bivhili ya amba zwone, zwi si zwone, zwi amba zwauri a huna Mudzimu. Huno arali zwi zwone, zwi amba uri vho fara bugu ya vhutshilo. Na hone ndi ifa li fhiraho musuku.

Bivhili ndi yone yo faraho mafhungo a vhutshilo, Mulalo, u luga, matshilele, na zwinzhi zwivhuya. I fhindula mafhungo othe a uri ri tshilela mini na hone ndi ngani Mudzimu o ri sika, na u divha zwivhuya na zwivhi.

KHARI SEDZE ZWINE BIVHILI YA AMBA.

Musi muapostola Paulo a tshi nwala nga mafhungo a Testamente ya kale uri: “Manwalo othe, mahevhedzwa nga Mudzimu, na hone a a lamulela, kha u funza na kha thovhedzo na kha u vhuyedzedza ndilani na kha u laya ku lugele.”(2.Timotheo 3:15 - 16)

Muapostola Petro na ene o tikedza mafhungo eneo musiki a tshi ri: “Ahuna na vhuporofita ho simuwaho nga u funa ha muthu, vhathu vhakhethwa vha Mudzimu vho ita u amba, vho hwaliwa nga Muya Mukhethwa, zwi tshi bva ha Mudzimu.” (2 Petro 1:21)

Havha vhaapostola vhavhili vho tikedza mafhungo a uri Bivhili (Testamente ya Kale) yo nwalwa nga maanda a Mudzimu. Heyi bugu yo vha yo nwalwa minwahani minzhi musiki vhone vha saathu u vha hone. Nga uralo manwalo haya a kona u vha gudisa zwothe zwine vha toda vhutshiloni havho. Vhanwali vho vha vho fhambana nga mishumo na kutshilele, na hone vho vha vha sa divhani, vha sa dzuli fhethu huthihi, na hone vhanwe vho fa zwinwe zwipida zwi saathu u nwalwa, huno zwe vha nwala zwone

zwi amba nga pfunzo nthihi. Pfunzo yeneyo ndi mafhungo a muvhuso wa Mudzimu na zwine ku tshilele kwa tea u vha zwone.

BIVHILI YO NWALELWA MINI?

Bivhili i funza nga ku thomele kwa muthu na u funza zwine Mudzimu a do ita musi zwivhuya zwi tshi do kunda zwivhi, na u do fheliswa tshothe ha zwivhi na u sa luga. Tshipikwa tshi hulwane tsha Bivhili ndi u sumbedza vhathu uri u tshidzwa hu do vha hone musi ene Mutshidzi –Yesu – a tshivhuya.

“Huno izwi zwo nwaliwa uri ni tende zwauri Yesu ndi ene Kristo, ndi ene Murwa wa Mudzimu, na uri ni tshi tenda ni vhe na vhutshilo dzinani lawe.” (**Yohane 20:30, 31**)

Bivhili yo fara mafhungo othe a ne muthu a tea u divha uri a tshile zwavhudi na u do tshila tshothe. (**2 Timotheo 3:15-17**) Bivhili i dovha ya ri sumbedza uri ri nga di lugisela hani u vhuya ha Yesu. (**2 Petro 1:19**)

Ngauralo zwi khagala uri vhathu vhane vhari vha a porofita namusi vha a zwifha ngauri Bivhili yo ri farela zwothe zwine ra tea u divha nga Mudzimu na Yesu.

ZWIRE NGOMU BIVHILINI

Bivhili i na bugu dza 66 dzo fhandekanywaho dza bva khethekanyo mbili. Ndi Testament ya Kale, yo nwalwaho musi Yesu a saathu u bebwa, na Testamente Ntswa yo nwalwaho nga murahu ha Lufu Iwa Yesu. Musi vha tshi vula Bivhili yavho vha do wana bugu dzenedzi nga u tevhekana hadzo. Dzo nwalwa nga vhanwali vha todaho u lingana 40 (about 40 writers), nga tshifhinga tshi todaho u lingana minwaha ya 1500. (1500 years) Bivhili yo nwaliwa mashangoni o fhambanaho, u fana na Isiraele, Italia na Babele (Babylon).

Huno manwalo othe haya a amba nga pfunzo nthihi u bva kha Genesi u swika kha Nzumbululo. Pfunzo yeneyo ndi ya tshipikwa tsha Mudzimu kha vhathu vhawe na kha shango. U swika musi Mivhuso ya lifhasi i tshi do vha Mivhuso ya Mudzimu na Murwa wawe Yesu, musi a tshi do vhusa u swika nga hu sa fheli. (**Nzumbululo 11:15**)

TESTAMENTE YA KALE

Testament ya Kale i na zwipida zwi nna (4):

(a)BUGU DZA MUSHE

Bugu ya u thoma i pfi Genesi, zwine zwa amba u ranga (beginning). I amba nga mafhungo a Mudzimu na muthu wa u thoma fhanu shangoni. Ha tevhela Ekisodo, Levitiko, Numeri (numbers) na Doiteronomio. Idzi dzi amba nga musu Mudzimu a tshi vhidza Abrahamu a ita mulanga nae na vhana vhawe, na uri o vha bvisa hani kha shango la Egipita a vha nea shango la Isiraele. (Vha a kona u vhona zwauri shango la Isiraele ndi shango la Vha-Yuda, le vha li newa nga Mudzimu ene mune.

(b) BUGU DZA DIVHA-ZWA-KALE

Hedzi bugu, u thoma kha bugu ya Yoshua u swika kha ya Esitere, ndi divha-zwa-kale ya Vha-Yuda na Mudzimu.

(c)BUGU DZA VHURENDI –ZWIRENDO

Bugu ya Yobo, Dzipsalme, Mirero, Muhuweleli na Ngosha ya Dzingosha dzo nwalwa nga luambo lwa Tshiheberu, nga ndila ya vhurendi. Dzi amba nga vhu-dipfi (feelings) na ndila i ne Mudzimu a toda ri tshi guda ngayo.

(d) BUGU DZA VHAPOROFITA

Muporofita zwi amba muthu a ne a vhonela phanda. (Seer) Muthu a ne a vhona zwo dzumbamaho, zwi daho minwahani i daho, na zwi ne Mudzimu a funa zwone. U amba zwine zwa bvelela. Huna bugu tharu dzine dza vha Yesaya, Yeremia na Hesechiele dzine dza tevhelwa nga dzinwe bugu pfufhi u fana na Daniele, Habakuku, na Amosi na dzinwe.

TESTAMENTE NTSWA

(a) DZI AMBAHO NGA VHUTSHILO HA YESU

Hedzi ndi bugu nna dzi ambaho nga vhutshilo ha Yesu dzo nwalwaho nga vhathu vhana (4) vho fhambanaho, dzi ambaho nga vhutshilo na mishumo ya Yesu. Dzo nwalwa nga Mateo, Marko, Luka na Yohane.

(b) MISHUMO YA VHAAPOSTOLA

Heyi ndi bugu yo nwalwaho nga Luka ine ya amba nga zwo bvelelaho nga murahu ha lufu lwa Yesu. Afha ri dovha ra talutshedziwa nga ku thomele kwa kereke.

(e) MARIFHI

Haya ndi marifhi o nwalwaho nga vhaapostola, vha tshi nwalela dzikereke dze dzavha dzo balangana na lothe la Vha-Roma.

(d) BUGU YA NZUMBULULO

Heyi bugu yo fara mulaedza wa u fhedzisela wa Yesu we a u sumbedza nga mabono kha Yohane.

**YESU O VHA A TSHI TENDA KHA MANWALO OTHE A
TESTAMENTE YA KALE**

Yesu Kristo ndi ene we Bivhili kana Mudzimu a tshi nekedza mulaedza a vha o u livhisa kha ene. Musi Yesu a tshi bebwa, Testamente Ntswa yo vha i siho. Manwalo e Yesu o vha a tshi shumisa na u vhala o vha a a Testamente ya Kale. O vha a tshi tenda manwaloni enea. Kha ri sedze: **Yohane 5:46, 47; Luka 24:27, 44-48; Mateo 22:29; Marko 7:6-13.**

Yesu u kho u amba nga Noaxe, Abrahamu, Isaka, Yakobo, Mushe, Davida na Solomoni (Salomo) na vhanwe vhanzhi vhane ra vhala kha Testamente ya Kale. Hezwi zwi sumbedza uri Yesu o vha a tshi tenda zwauri havha vhathu vho vhuya vha tshila.

BIVHILI I AMBA MAFHUNGO-NGOHO FHEDZI.

Vho ra-‘saenzi’ na vha vhutali vho lingedza u wana mazwifhi Bivhilini, huno vha fhedza nga u tikedza zwine Bivhili ya amba. Na vhone vha tenda uri Bivhili i amba ngoho fhedzi.

Tshinwe tshine tsha ita uri ri vhone uri Bivhili ndi mafhungo a Mudzimu, ndi nga ndila ye mafhungo enea a vhulungwa ngaho. A huna inwe bugu i ne ya vha ya kale u fana na Bivhili. Vhathu vhanzhi vho lingedza u fhelisa Bivhili nga u i fhisa na u latela madini, fhedzi Bivhili i tshe hone na namusi.

Milayo minzhi ya vhathu (na vha sa tendi kha Bivhili) i bva Bivhilini. Na hone huna vhathu vhanzhi vha bwaho marubini, vha tshi toda u vhona na ngoho uri madzina a re Bivhilini ndi one naa. Huno vhothe vha a tendelana uri Bivhili i amba mafhungo ngoho fhedzi. Vhathu vhenevha vha pfi “archaeologists.” Vhathu havha

vho wana vhutanzi mashangoni a ngaho, Egypt, Niniveh, Assyria, Babylon, Ur, Syria, Lebanon na Israel. Ngauralo vhathu avha vha tikedza zwothe zwine Bivhili ya amba.

VHUPOROFITA VHUTIKEDZA BIVHILI

Mudzimu o nanga vhuporofita i ndila ya u tikedza mafhungo awe. Na hone afha u sumbedza uri ene Mudzimu ndi ene e-ethe. (Yesaya 46:9-10 Yesaya 42:9)

Bivhili i amba nga mafhungo a ne a do bvelela minwahani minzhi i daho. Kha Mateo 2 ri wana ho nwalwa uri vha vhutali vho swika Yerusalema vha vhudzisa vhari: “Khosi ya Vha-Yuda i kha di bva u bebwa i ngafhi.” (Mateo 2:2)

Musi Khosi Herode a tshi vhudzisa vha manwalo, vho fhindula vhari Khosi yo bebwa Betlehema kha la Yuda, ngauri minwahani ya madana yo fhiraho zwo vha zwo nwalwa kha bugu ya Mika 5:2.

Huna divha-zwa-kale nnzhi Bivhilini, sa zwe zwa ambiwa kha Yeremia uri Vha-Yuda a vha nga fhelisiwi lini na lini. Dzinwe dzitshakha khulwane sa Babylon dzo fheliswa. (Yeremia 30:10-11) Vhathu vhanzhi u fana na Hitla na Hamani (Estere 3-8), vho lingedza u fhelisa Vha-Yuda, huno vha balelwa. Na hone Vha-Yuda vha kha di dzula Yerusalema na namusi. Hezwi zwi sumbedza uri Bivhili ndi yone i yothe i ne ya amba mafhungo-ngo.

ZWINWE ZWINE ZWA ITA URI MUTHU A TENDE KHA BIVHILI URI NDI MAFHUNGO A MUDZIMU

Naho yo nwalwa nga vhanwali vhanzhi, Bivhili i amba nga tshithu tshithihi. (Vhuthihi) Muvhuso wa Mudzimu sa yone pfunzo khulwane.

Ndila ye ya vhulungwa ngayo musu dzinwe bugu dzi tshi xela na yone i a mangadza.

Na zwe zwa nwalwa nga vhaporofita ri vhona zwi tshi khunyelela phanda hashu.

ZWINE RA TEA U VHA ZWONE

Arali vha tshi toda u pfesesa mafhungo a Bivhili, vha tea u vhala vhone munne. Arali vha sa koni u vhala vha tea u toda muthu a

ne a kona na u tenda kha mafhungo ngoho uri a vha vhalele. Arali o vha vhalela vha humbele uri a vha nwalele zwa ndeme na ndima dzi tikedzaho izwo huno vhone vha humbele munwe kana vhanwe vhathu vha dovhe vha vha vhalele. Vha tea u tanganedza mafhungo haya nga u di tukufhadza. Vha tea u vha muthu a todaho vhutali ha Mudzimu, hu si ha vhathu. (Mateo 11:25; Mirero 2:3-6) Ri tea u tenda uri Mudzimu u do ri nea malamba a zwe ra shuma zwone. (Vha Heberu 11:6) Vhutshilo hashu vhu tea u tevhedza dzi-ndaela dza Mudzimu.

Yesu na ene o amba uri: “Arali izwo ni tshi zwi divha, ni na mashudu ni tshi zwi ita.” (Yohane 13:16-17) “Asi uri Muvhusoni wa Mudzimu hu do dzhena vhothe vhane vhari: Murena, Murena! Hu do dzhena vhe vha ita zwine khotsi anga wa tadulu a funa zwi tshi itwa.”

Muapostola Paulo na ene o amba ari:
“Lusani nga nyofho na u tetemela u ri ni tshidzwe.” (Vhafilipi 2:12)

NDILA YA U VHALA BIVHILI URI RI PFESESE?

Vhunga sa ngudo dzothe, Bivhili na yone i toda u vhalwa nga u di-imisela, na hone i tea u thomia kha Genesi, vha tuwa nayo yothe u swika kha Nzumbululo. Bivhili i do fhindula mbudziso dzavho dzothe malugana na Mudzimu kana vhutshilo nga u angaredza. Dzothe ndima dzine dza konda u pfesesea, dzi do vulea musi vha tshi vhalwa vha tshiya. Musi arali vha sa pfesesi, kha vha nwale ndima yeneyo fhasi, vha do wana phindulo kha dzinwe ndima, kana vha ri nwalele, ri do vha thusa. Hu dovha hafhu havha na dzi ‘CONCORDANCE’. Idzi ndi bugu dzi na maipfi othe a Tshi-Heberu na Tshi-Gerika, dzone nyambo dze Bivhili ya nwalwa ngadzo. Maipfi othe a Bivhili a hone, na hone vha do kona u wana uri ipfi lithihi, li shumiswa lunzhi zwi tshi bva kha uri hu ambiwa mini, na uri mafhungo a bva ngafhi-‘context.’

Tshipikwa tsha ngudo hedzi ndi uri vhone vha kone u di vhalela Bivhili nga vhone vhane.

AFHA FHASI HU TEVHELA NDIMA DZINE VHATEA U VHALA

2Timoteo 3 2Petro 1 Luka 24 Yesaya 8:20 Mishumo 28:23-28

Vha-Efesa 4:21-32

MBUDZISO DZA NGUDO 1.

Kha vha talele nga fhasi ha phindulo yone. Musi vho fhedza vha nwale phindulo dzavho kha bambiri vha dzi rumele kha diresi ire kha siatari la u thoma.

1. Ndi nnyi onwalaho Bivhili?

(a) Paulo (b) Mushe (c) Mudzimu (d) Daniele

2. Ndi Tshipida tshi fhio tsha Testamente ya Kale tshe Yesu a shumisa musu a tshi talusthedza vha vhili vhe vha vha vha ndilani ya u ya Emausi. (a) Manwalo a vhaporofita (b) Manwalo a Mushe (c) Dzipsalema (d) Mirero

3. Manwalo a “Dead Sea” O wanala lini?

(a) 1749 (b) 1794 (c) 1914 (d) 1947

4. Muporofita Mika o ri Yesu u do bebelwa ngafhi? Kha vha vhale Mika 2

(a) Yerusalema (b) Bethala (c) Betlehema (d) Babel.

5. Zwo dzhia minwaha i todaho u linaga mingana Bivhili i tshi nwaliwa?

(a) 50 (b) 15 (c) 1500 (d) 150

6. Yesu ori: “Arali izwo ni tshi zwi divha, ni na mashudu ni tshi: (Yohane 13)

(a) Vhudza vhanwe (b) zwi ita. (c) Zwi humbula (d) tshi zwi kona.

7. Bivhili i na Bugu nngana?

(a) 66 (b) 27 (c) 39 (d) 23

8. Petro o ri: “Ahuna na---- ho simuwaho nga u funa ha muthu.” Kha vha vhale 2 Petro 1:16-21

(a) Vhaporofita (b) zwivhuya (c) u imba (d) u amba

9. Paulo o vha a tshi dzula ngafhi tshifhingani tsha Mishumo 28:23-31?

(a) Rome (b) Efesa (c) Yerusalema (d) Aleksandria

10. Ri nga wana ngafhi vhutali na pfunzo ya Mudzimu?

(a) Kha Mulayo wa Vha-Yuda (b) Bivhilini (c) Manwaloni a vha vhutali (d) Kerekeni

NGUDO 2.

MUDZIMU.

Huna u hanedzane hu hulwana malugana na uri naa Mudzimu u hone. Hezwo zwi wanala kha vhathu vha sathu u vhala Bivhili vhone vhane.

Tsumba-Tshifhinga “WATCH.”

Vha nga zwi dzhia hani arali munwe muthu a vha vhudza uri tsumba-tshifhinga yo to di ita na hone na tshifhinga i to di itela tshone? Vha nga tenda uri ha ngo fhelela muhumbuloni. Ngauri tshifhinga tshinzhi, tsumba-tshifhinga i ya xedza tshifhinga huno a i koni u tshi lugisa nga yone ine, ngauri a i koni tshithu. I lugiswa nga muthu ngauri yo itwa nga muthu.

Arali ri nga wana tsumba tshifhinga ndilani ri a i doba ra i sedzulusa. Ri nga di i vula ra sedza ndila ye ya itwa ngayo. Nga ngomu huna zwipida zwinzhi zwo fhambanaho. Ri a tendelana uri tshithu tsho raloho sa tsumba-tshifhinga ‘watch’, huna o tshi vhumbaho. I nga si vhe yo di ita, nga u so ko tangana zwa mbo di kona u divha tshifhinga. Uri Tsumba-tshifhinga i vhe hone, zwi amba uri huna we a i ita. Na hone dzoya nga u fhambana hadzo nga he muvhumbi wadzo a funa ngaho, huno dzothe dzi sumbedza tshifhinga.

Huno arali vha sedza nthu vhusiku (ndi amba muswi hu na swiswi, mahayani) vha do wana ho dala naledzi khulwane na thukhu. Na hone vha divhi vha ri huna dzi “Planets” na minwedzi kha “planets” dzenedzo. Na shango li na nwedzi u ne wa mona nalo. Duvha na lone ndi tshipida tsha zwenezwo. Hezwi ndi zwimangadzo zwi fhiraho tsumba tshifhinga. Nga u ralo hu tea u vha na musiki na

muoli wa hezwi zwithu. “Litadulu li amba vhurena ha Mudzimu. Lutombo lu bula mishumo ya zwanda zwawe.” (Dzipsalema 19:1) Izwi zwi amba uri tshifanyiso tshi na muoli watsho.

VHUTANZI HA BIVHILI

Vhutanzi vhunzhi ha uri Mudzimu u hone ri vhu wana Bivhilini, naho huna uri ho dala vhutanzi kha vhutshilo na zwisikwa zwothe. Bivhili yo fara mafhungo manzhi (vhuporofita) a ambaho nga u wa na u vuwa ha Mivhuso ya vhatu. Vhunzhi ha mafhungo ayo o ambiwa kale nga Mudzimu na hone zwo no bvelela na uri zwinzhi zwi khou bvelela na hone zwi do bvelela. Hafha ri a vhona zwauri a huna muthu we avha a tshi do bvumba izwi. Ndi Mudzimu fhedzi ene mulangi wa zwothe a ne a nga amba hezwi. (Yesaya 46:9-10)

BIVHILI IRI MINI?

Mudzimu uri ndi ene Musiki wa zwothe. “U rangani Mudzimu o sika litadulu na lifhasi.” (Genesi 1:1). “Ndi nne we nda ita shango, nda sika vhatu vha re khalo. Ndi nne we nda anea lutombo nga zwanda zwanga. Ndi vhusa othe magogo alwo.” (Lutombo). (Yesaya 45:12)

Mudzimu uri ndi ene wa lini na lini. Hana mathomo hana magumo.

“Murena wo divha dzhavhelo lashu kha mirafho na mirafho. Dzithavha dzi saathu u bebwa, shango na linnda zwi saathu u dzwalwa, iwe u divha Mudzimu tsha kale na kale na lini na lini.” (Dzipsalema 90:2)

“Khulunoni yau yo ima tsha kale na kale, wa lini na lini ndi iwe.” (Mudzimu) (Dzipsalme 93:2)

Mudzimu ndi muthihi fhedzi. Vhana Vha-Israele vho eletshedziwa zwauri midzimu ya Vha-Egipita na midzimu yothe ya Afrika, ndi mahandana fhedzi ngauri ndi zwine vhatu vha di itela nga zwanda zwavho. Midzimu yeneyo a i vhoni, a i tshili, a i thusi tshithu. Ndi zwi fanyiso fhedzi. A huna tshithu. “Midzimu yothe ya vha nda ndi i sili, Ngeno Yehova e Ene Musika Litadulu.” (1 Koronika 16:26)

Mudzimu ndi Ramaanda-othe, u hone hothe hothe na hone u vhona zwothe.

“U dzula hanga na u vuwa hanga U a zwi divha; zwa mbiluni yanga U a zwi vhona U kule. U tshimbila hanga na u lala hanga u a zwi sedza; na ndila dzanga dzothe dzi khagala phanda hau.” (Dzipsalme 139:1-3) Kha vha vhale vha tshi bvela phanda u swika kha ndimana (verse) 10 vha do wana uri Davida hafha u kho u amba uri muhumbulo (ngelekanyo) wa muthu ndi mutuku nga maanda. A ri koni u vhona kana u pfesesa vhuhulu ha Mudzimu.

Bivhili i sumbedza uri Mudzimu u a thetshelesa zwililo zwashu. Na ene Mudzimu o amba nga u ralo. “Ahuna a ne a do ima phanda hau misi yothe ya vhutshilo hau. Ndi do ima na iwe vhunga ndo ima na Mushe. A thi nga u latedzi, a thi nga u tutsheli.” (Yoshua 1:5; VhaHeberu 13:5)

VHUTHIHI HA MUDZIMU

Bivhili i ri Mudzimu ndi muthihi. Pfunzo heyo ndi ya ndeme nga maanda unga huna vhanzhi vha sa tendi kha Mudzimu muthihi. Zwauri Mudzimu ndi muthihi, ndi yone pfunzo ya Testament ya Kale na Ntswa. Kha vha vhale Ndima dzi tevhelaho: Yesaya 45:1-7; 1 Vhakorinta 8:6 Vha-Efesa 4:6 Yohane 17:3; 1 Timoteo 2:5 1Timoteo 1:17

Muapostola Paulo na ene o nwalela Timoteo uri: “Ngauri Mudzimu ndi muthihi, na mupfumedzanyi wa Mudzimu na vhatu ndi muthihi: ene Muthu Yesu Kristo” (1Timoteo 2:5) Yesu na ene o funza zwenezwo zwauri Mudzimu ndi Muthihi musa a tshiri: “Vhutshilo vhu sa fheli ndi uri vha divhe iwe, U re Mudzimu wa ngoho u wothe; vha divhe na Yesu Kristo we wa mu ruma.” (Yohane 17:3)

Zwino arali Yesu o vha e Mudzimu, o vha a tshi do vha o amba. Huno Yesu o vha a tshi zwi divha uri ene u Murwa, ha Mudzimu. Huno vhafunzi vha mazwifhi, vhari Yesu o vha e Mudzimu.

PFUNZO YA MIDZIMU MIRARU I BVA NGAFHI?

(Mudzimu khotsi na Mudzimu Murwa na Mudzimu Muya mukhethwa A zwiho Bivhilini)

Pfunzo iyi i bva ngafhi ngauri na vhane vha di vhidza Vhakreste vha tenda khayoy? Vhonzhi ha dzikereke dza vhakreste vha tenda kha pfunzo yeneyo ya mazwifhi isa wanaliho Bivhilini. Tsumbo:

Roman Catholic, Greek Church na vhunzhi ha dzikereke dza vhaswa, dzi tenda kha mazwifhi eneo. Vhathu havha vha tenda uri vhuraru ha zwo zwi a lingana.

Ndi ngani vha tshi tenda khazwo? Ri do sedza uri Bivhili yone iri mini. Ri tea u tenda fhedzi kha zwe Mudzimu a ri vhudza (Bivhilini). Musi ri tshi vhala Bivhili, ri wana uri a huna pfunzo yeneyo. A huna na fhethu na huthihi hune Bivhili ya amba nga vhuraru ha Mudzimu. Bivhili i amba nga vhuthihi. Kha ri vhale ndima dzi tevhelaho:

Doiteronomio 6:4; “Israele thetshelesa! Yehova Mudzimu wau ndi Yehova eethe.”

Marko 12:29. Yesu a mu fhindula ari: “Mulayo muhulu kha milayo yothe ndi u ne wa ri: Thetshelesa Israele, Murena Mudzimu washu ndi Mudzimu muthihi.”

“Ndi nne Yehova, a huna munwe Mudzimu (maanda) a sa vha Nne.” (Yesaya 45:5)

“Hone Kha rine Mudzimi ndi muthihi ene Khotsi a ne zwothe zwa bva khae.” (1 Vhakorinta 8:6) Kha vha vhale na ndima idzi dzi tevhelaho.

Vha-Efesa 4:6 Yohane 17:3; 1 Timoteo 2:5
1Timoteo 1:17

Ndima dze ra vhala afho nthu dzi tou vha tsumbo. Hu na dzinwe nnzhi nga maanda dzi sumbedzaho uri Mudzimu ndi Muthihi. Arali vha vhala zwavhudi 1 Vhakorinta afho nthu vha do elelwa uri ndi ngoho Mudzimu ndi muthihi. Ngauri Yesu o bebwa, a fa a vuswa (nga Mudzimu). Na hone zwino o dzula kha tshanda tsha ula tsha Khotsi. Bivhili i amba uri Mudzimu ndi Muthihi. Zwino pfunzo ya Mudzimu Murwa na Muya Mukhethwa a i wanali Bivhilini.

NAA YESU O VHA E MUDZIMU MURWA?

Huna dzikereke dzine dza funza uri Yesu ndi Mudzimu Murwa, huno zwi a mangadza ngauri pfunzo ya uri Yesu ndi Mudzimu Murwa, a i wanali Bivhilini. Bivhilini ri vhala nga ha Murwa wa Mudzimu, hu si nga Mudzimu Murwa.

Mbudziso ndi ya uri, naa Yesu o vha a tshi lingana na Mudzimu? Kha ri tendele ene Yesu a fhindule mbudziso yeneyo:

“Nne a thi koni u shuma tshithu nga nne mune, ndi hatula nga he ndapfa.” (Yohane 5:30) O pfa nga nnyi?

“Pfunzo yanga, a si yanga ndi ya we a nthuma.” (Yohane 7:16) Ndi nnyi we a mu ruma?

“Khotsi ndi muhulwane kha nne.” (Yohane 14:28)

Yesu o amba uri o vha o rumiwa nga Khotsi, zwine zwa sumbedza uri o vha a si Mudzimu. Na uri Yesu o vha a sa divhi uri u do vhuya lini. (Mishumo 1:6-11 Mateo 24:36)

Muapostola Paulo na ene o nwala uri: “Mudzimu a re Khotsi ya Murena Yesu.” (2 *Vhakorinta* 11:31)

Nga murahu ha u vuwa vhafuni, Yesu o amba uri Mudzimu ndi Khotsi awe. (*Yohane* 20:17)

“Mudzimu ndi muthihi na mupfumedzanyi wa Mudzimu na vhathu ndi muthihi, Ene muthu Yesu Kristo.” (1 *Timoteo* 2:5)

Zwi khagala uri Mudzimu ndi muthihi. Na uri Yesu a si Mudzimu. Zwauri Yesu ndi Mudzimu a zwiho Bivhilini. Ndi mazwifhi. Kha vha vhale bugu ya u fhedszisela.

“Heyi ndi nzumbululo ye Yesu a dzumbululeliwa nga Mudzimu.” (Nzumbululo 1:1)

VHUIMO HA YESU MUVHUSONI WA MUDZIMU

Zwino ri do sedza tshifhingani tshidaho nga murahu ha minwaha ya likhulu ine Yesu a do vha o vhusa fhanu lifhasini.

“Ndi hone hu tshi do swika vhufhelo musi a tshi do kumedza vuhosi kha Mudzimu a re Khotsi o no kunda mivhuso yothe na vhadzia maanda vhothe.” (1 *Vhakorinta* 15:24-28)

Arali vha vhala vha do wana uri na ene Murwa u do khotha kha we a mu ruma. Arali ra vhala ndima iyo afho nthu, ri wana uri Yesu o wana vhuimo vhu hulwane nga maanda nge a tevhedza zwothe, huno Mudzimu ndi ene Ramaanda othe. Yesu ha lingani na Mudzimu. Yesu o bebwa nga musidzana Maria. Zwo nwalwa kha Mateo na Luka. “Muya Mukhethwa u do da kha iwe, Maanda a wa Tadulu-Tadulu a do vha murunzi wau. Ndi zwine Mukhethwa a ne a do bebwa nga iwe a do pfi Murwa wa Mudzimu ngazwo.”

(Luka 1:35) Vha vhone uri hu pfi Murwa wa Mudzimu. A hupfi Mudzimu Murwa.

Yesu o aluwa u fana na vhathu vhothe, a lingiwa vhunga rine. (Vhaheberu 4:15) Huno ene ha ngo tshinya sa rine. Ndi zwe Mudzimu a mu nea uri a vhe mupfumedzanyi washu. O lindela u vhuya fhanu fhasi uri a vhuse Muvhusoni wa Mudzimu u daho.

LUFUNO LWA MUDZIMU

Mudzimu u na lufuno lune vhathu vha sivhe nalo. Kha vha humbule nga lufuno lune mubebi a sumbedza kha nwana wawe. Mudzimu u nalwo na u fhira kha rine.

(*Yohane 3:16*) “Mudzimu o funa shango zwingafha-ngafha, a vhuya a nekedza Murwa wawe mubebwa e-ethe, uri vhothe vha mu tendaho vha si lovhe, tshavho hu vhe u tshila tshothe.”

Tshifhingani tshi daho Mudzimu u do shandukisa nzulele ya lifhasi. A fhedza zwivhi zwothe. Hu do vha na u luga na mulalo fhanu shangoni.

HU DO DALA VHURENA HA MUDZIMU FHANO SHANGONI

Muhumbulo wa Mudzimu ndi u dadza vhurena hawe fhanu shangoni. Ri tshi vhala ri wana uri u toda zwi tshi ralo. *Numeri 14:21* iri: “Hone ndi ana nga vhutshilo hanga (Mudzimu) ndiri shango li do dala vhurena ha Yehova.” Haya ndi maipfi o vhudzwaho Mushe na Vha-Israele musi vhe Sogani. *Habakuku 2:14* iri: “Ngauri shango li do dala ndivho ya vhurena ha Yehova, zwanga madi o adzamelwa lwanzhe.”

Huno rothe ri a divha uri shango a lina vhurena ha Mudzimu namusi. Ho dala vhuvhi, u vhulahana, u tsikeledzwa ha vhalili, na zwothe zwivhi zwine ra wana fhanu shangoni. Huno Yehova muhumbulo wawe ndi u dadza shango nga vhurena hawe. Ngauri Mudzimu ha shanduki, ri a zwi divha uri tshi do swika tshifhinga tshine vhurena hawe ha do dala u fana na madi o dadza lwanzhe. Musi vha vhulai na dzi-mbava na vhadzia u tsikeledza vha tshi do vha vho fheliswa. Mudzimu u do zwi ita nge a sumbedza nga u nekedza Murwa wawe uri a fele rine.

MUYA WA MUDZIMU (HOLY SPIRIT)

Muya wa Mudzimu Bivhilini hu ambiwa maanda awe. Maanda eneo o dala hothe tshifhinga tshothe. (Dzipsalme 139:7) “Ndi ngaya ngafhi phanda ha Muya wau? Ndi nga shavhela ngafhi phanda ha tshifhatuwo tshau?” (Dzipsalme 51:12) “Ntshidze ndi dovhe ndi takale, ndi fhiwe muya u sina nyofho.”

MUYA MUKHETHWA

Musi ri tshi vhala nga Muya Mukhethwa hu ambiwa maanda a Mudzimu. Maanda eneo o vha a na tshifhinga tshe a vha a tshi newa vhaporofita vha kona u amba zwine Mudzimu a vha ruma zwothe. Musi mme a Yesu a tshi vhudzwa uri u do beba Yesu o vhudzwa uri Muya Mukhethwa u do da khae. Luka o bvela phanda nga u khwathisedza uri Maanda a wa Tadulu (Muya Mukhethwa) a do Mu alama. (Luka 1:35)

Arali vha vhala ndimana iyo zwavhudi vha do vhona uri Luka u talutshedza uri Muya Mukhethwa (maanda a Mudzimu) a do alama Maria. Ndi zwine nwana uyo a do vha nwana wa Mudzimu ngazwo.

Kha ri sedze dzinwe ndima dzi sumbedzaho phambano vhukati ha Mudzimu na Yesu Murwa wawe.

- a. Mudzimu ndi wa lini na lini Dzipsalema 90:2-Yesu o bebwa a aluwa a thoma mushumo wa Mudzimu a na minwaha ya 30. Luka 3:23
- b. Mudzimu ha edeli. Dzipsalema 121:4 –Yesu o vha a tshi neta a edela. Marko 4:38
- c. Mudzimu ha vhoniwi nga muthu wa nama, ha fi, ndi wa lini na lini. 1 Timoteo 1:17- Yesu vhathu vho mu vhona Yohane 19:23; Yohane 20:25
- d. Mudzimu ha lingiwi nga zwivhi. Yakobo 1:13- Yesu o lingiwa. Vhaheberu 4:14-15 Luka 4

Huna dzinwe ndima nnzhi dzi sumbedzaho uri Yesu o vha a sa fani na Mudzimu. U fana na musu Yesu a tshi amba uri ene ha ngo luga, o lugaho ndi Mudzimu e-ethe. (Marko 10:17-18)

U NWALWA HA BIVHILI

Ri vhala kha 2 Petro 1:21 uri: “Ahuna na vhuporofita ho simuwaho nga u funa ha muthu, vhathu vhakhethwa vha Mudzimu vho ita u amba, vho hwaliwa nga Muya Mukhethwa, zwi tshi bva ha Mudzimu.” Muya wa Mudzimu tshinwe tshifhinga hu ambiwa mufemo wawe. Vhathu havha vho nwalaho Bivhili vho vha vha tshi hwalwa nga Muya Mukhethwa uri vha nwale. Wo vha u tshi vha tutuwedza uri vha humbule zwe vha vhona na u pfa. A si muhumbulo wavho, naho huna uri muthu o vha a tshi nwala nga ndila yawe huno mafhungo o vha a Mudzimu.

Ndi zwe na Paulo a vhudza Timoteo uri: “Manwalo othe mahevhedzwa nga Mudzimu, na hone a a lamulela kha u funza na kha thovhedzo na kha u vhuyedzedza ndilani na kha u laya kulugele.” (2 Timoteo 3:16)

Maanda enea a Mudzimu o vha o newa Yesu uri a kone u lafha malwadze, u vusa vhafu na u shandukisa madi a vha veini. Na vhafunziwa vha Yesu vho vha vho newa maanda enea uri vha khwathisedze pfunzo yavho. (Marko 16:20) “Vhala vhone vha bva vha huwelela hothe, Murena a enda a tshi shuma-vho, a tshi khwathisa ipfi nga madembe.”

Paulo o dovha a amba nga zwifhiwa zwa muya a khwathisa uri zwovha zwo newa u gudisa vhathu na uri tshifhiwa tshi hulwane ho vha hu u sumbedza lufuno. (1 Vhakorinta 12:1-31 na 13:1-13) Mudzimu o sumbedza lufuno lwawe, zwino na rine ri tea u sumbedza lufuno kha Mudzimu na vhathu.

ZWE RA GUDA

1. Mudzimu ndi Muthihi.
2. Ndi ene Musiki. Hafi, ndi wa lini na lini.
3. Mudzimu u a vhona na hone u divha zwothe.
4. Mudzimu ndi wa u luga. U na lufuno lu sa gumi.
5. Mudzimu uri nea zwothe zwine ra toda Bivhilini.
6. Maanda a Mudzimu a pfi Muya Mukhethwa wawe.
7. Manwalo o nwalwa nga vhathu vhe vha vha vho hwalwa nga Muya Mukhethwa.
8. Yesu o bebwa nga maanda a Muya Mukhethwa.
9. Ri tea u pfesesa ku shumele kwa Mudzimu

Ndima dza u vhala.

Genesi 1; Yesaya 45; Acts 17; (hafha vha sedze uri Vha Berea

Vho vha vha tshi vhala Bivhili) Psalme 139; Timothy 6.

MBUDZISO 2

Kha vha talele phindulo yone.

1. Lifhasi na litadulu zwo sikiwa hani?

(a) Zwo so kou bvelela (b) Nga maanda a Mudzimu

2. Mudzimu wa ngoho ndi:

Mudzimu wa Bivhili (b) Mudzimu wa Egipita (c) A ri divhi (d) Tshifanyiso tsha Baal.

3. Ndi tshifhio tshine tsha sumbedza uri Mudzimu u hone?

(a) Dzinyimbo dza lushaka (b) Maipfi a Vhaporofita a re Bivhilini (c) Vhahali vha kale.

4. Kha Dzipalema 139:6 ho nwaliwa uri: “Ndivho yeneyo i nkanukisa nta-ntha a thi i... (a) a thi i swikeli (b) ndi a i swikela (c) ndi Mutali

5. Bivhili i funza uri : Mudzimu ndi vhuraru. (b) Mudzimu ndi Muthihi (c) Mudzimu ndi minzhi (d) a huna Mudzimu.

6. Nga u nekedza Murwa wawe, Kha Yohane 3:16 Mudzimu o Sumbedza (a) Fulufhelo lawe (b) Lufuno Lwawe (c) Lutendo (d) U Lulama?

7. Mudzimu u do ita mini nga lifhasi? (a) U li fhelisa (b) U li litsha lo ralo. (c) U li dadza nga vhurena hawe.

8. Muya wa Mudzimu (Spirit) Ndi mini? (a) Ndi maanda a Mudzimu (b) Lufuno lwawe (c) U nekedza Murwa wawe.

9. Mudzimu o zwi kona hani uri Bivhili i nwalwe? (a) Nga Muya Mukhethwa (b) U luga (c) Nga Vhuhulu hawe.

10. Kha Mishumo 17:11, ri vhala uri vha la Vha-Berea: -(a) Vho vha vha tshi imba nga maanda (b) Vho vha vha tshi vhala manwalo. (c) Vho vha vha tshi tutuwedza vhathu

NGUDO 3

MUHUMBULO WA MUDZIMU NA TSHIPIKWA TSHAWWE

Lufuno lwa Mudzimu ro amba ngalwo kha ngudo yo fhiraho. Lufuno lwe a sumbedza musi a tshi nekedza Murwa wawe. Ndi lwone lufuno lune Mudzimu a funa ri tshi sumbedza lwone na rine.

Ndi u lulama na u luga ha Mudzimu zwe zwa dovha zwa ita uri Yesu a vuwe vhafuni. Ngauri Yesu ha ngo tshinya, zwo vha zwi so ngo tea uri a dzule vhudzula-vhafu. Mudzimu o mu vusa vhafuni. (Mishumo 2:24)

Ngauralo, a zwo ngo tea uri Lifhasi lidzule li na vhukhaki na zwivhi zwine ra vhona zwino. Zwi tea u fheliswa ngauri Mudzimu ndi Mudzimu wa u luga. Kha Mirero 11:1 ri vhala uri: “Muelo wa u fhura u nengisa Yehova, u takalela kuelele kwo edanaho.”

Kha vha sedze ndimana dzi tevhelaho:

Mudzimu ndi muhatuli a sa taluli. “U dzula duvha lothe o sinyutshela vhavhi.” (Dzipsalme 7:11)

“U doda e kha Mulilo u dugaho a tshi da u lifhedza vha sa divhi Mudzimu, na vha sa thetshelesi tshi ambwaho nga mafhungo-madifha a Murena washu. Vhenevho ndi vhone vha ne vha do wana mulandu wa u lovha tshothe.” (2 Vhathesalonika 1:7-8)

U luga ha Mudzimu a zwi ambi uri vhadzia zwivhi vha do litshwa vho ralo. U khou vha nea tshifhinga tsha u rembuluwa. Ndi muhumbulo (pulane) wa Mudzimu uri lifhasi li vhuswe nga u luga

nga Murena Yesu Kristo. Musi Yesu a tshi do vha Khosi, zwothe zwo vhifhaho na u tambula zwi do fhela. Tshifhinga tshenetsho tshi pfi Muvhuso wa Mudzimu. “O vhea duvha line a do hatula ngalo shango a sa taluli.” (Mishumo 17:31)

Yesu o funza vhafunziwa vhawe u rabelela Muvhuso uri u de uri zwine Mudzimu a funa, zwi itwe fhanu fhasi vhunga zwi tshi itwa ngei tadulu nga vharunwa vhawe. (Mateo 6:10)

Hezwi zwi amba uri muvhuso wa Mudzimu u do vha fhanu shangoni.

ZWO AMBIWAHO NGA VHAPOROFITA ZWI DAHO.

Bivhilini ri wana zwithu zwinzhi nga maanda zwo ambiwaho nga vhaporofita uri zwi do bvelela. Vhunzhi hazwo zwo no bvelela. Vhunzhi hazwo zwi khou bvelela namusi, vhunzhi hazwo zwi do bvelela. Zwothe zwe vhaporofita vha amba, zwo no bvelela, kana zwi kho u bvelela. Hezwi zwi sumbedza uri zwothe zwi re Bivhilini, ndi mafhungo-ngoho a Mudzimu. Vhathu vho nwalaho Bivhili, vho tutuwedzwa nga Muya Mukhethwa wa Mudzimu. (2 Petro 1:19-20; 2 Timoteo 3:15-16)

“A huna vhaporofita ho simuwaho nga u funa ha muthu, vhathu vhakhethwa vha Mudzimu vho ita u amba vho hwaliwa nga Muya Mukhethwa wa Mudzimu zwi tshi bva ha Mudzimu.” (2 Petro 1:21)

Mafhungo e ra vhala afha nthu a sumbedza uri namusi vhathu vho hanganea vha sa divhi uri matshelo hu do bvelela mini. Huno Petro uri vhathu vhakhethwa vho vha vha sa so kou amba. Vho vha vha tshi amba mafhungo makhethwa fhedzi. Huno namusi munwe na munwe u amba zwine a funa zwone.

Huno vhatendi vha vhukuma vha a divha zwauri shango li do vha na mulalo Musi Yesu a tshi vhuya. Vhafunzi vha u zwifha (ho dala vhone namusi) vha funza uri shango li do fhela. Huno Mudzimu ha ngo zwi amba zwauri shango li do fhela. Musi a tshi amba uri lifhasi na litadulu zwi do fhela o vha a tshi amba nzulele kana ku tshilele kwa zwino.

Kha vha vhale Yesaya 24:1, 3, 4, 11, 18, 19

“Mune washu u do phusukanya shango la sala li sina muthu. U do vilinganya a balanganya vha dzulaho khalo. Lifhasi li do

phusukanywa ha sala matumba. Lifhasi na lutombo (litadulu) zwi a lovha. Mikotoni vha tavha mikosi nga u shaya waini, dakalo lo tuwa tshothe. Mvula i do tou shuluwa i tshi bva makoleni. Lifhasi li do tshina mutshanzhala, li do pepeleka u nga tshidakwa. Shango li dowa la kundwa u vuwa.”

Huno nga murahu ha zwothe hezwi kha vha vhone uri u fhedza nga u amba uri: “Ngauri Mune washu Mulanga-zwothe u do vha khosi. U do vhusa Yerusalema e thavhani ya Tsioni.” (Yesaya 24:23) Yerusalema heyi ndi yone ye ya ambiwa kha Nzumbululo 21:10-14 “A ntsumbedza Yerusalema mudi Mukhethwa u tshi bva tadulu ha Mudzimu”

“Vhonani ndi do sika litadulu liswa na lifhasi liswa, zwa kale zwo hangwiwa, na mbiluni zwi dobva.” (Yesaya 65:17)

Ri tea u di vhudzisa uri arali lifhasi na litadulu zwa fheliswa, vhathu vha do sala vha tshi dzula ngafhi? Huno zwi khagala uri Mudzimu u amba nzulele musi a tshi amba nga lifhasi na litadulu. Kanzhi lifhasi li imela vhathu zwavho ngeno lithadulu li tshi imela mahosi kana vhavhusi.

Na kha Vhutshilo ha duvha na duvha ri amba nga vha nthana na vha fhasi musi ri tshi amba nga vha ri langaho na rine vhathu fhedzi. Hunwe ri amba uri muthu owa ri tshi amba uri ha tshena vhuimo. Hunwe ra amba uri muthu o takulelwa nthana musi ri tshi amba uri o newa vhuimo tshitshavhani. A zwi ambi uri o no vha nthana hashu vhunga muthu o gonya muri, huno ri amba vhuimo kana nzulele. “Wa-Tadulu u vhusa Vhuhosi ha vhathu, U vhu nea a ne a funa.” Daniel 4:32

Maipfi haya o vha o livhiswa kha Khosi ya Babele, Nebukadenetsara. O vha e na Maanda mahulwane nga misi yeneyo. Minwahani yeneyi mudi wawe wa Babele wo bwelulwa ha wanala uri wo vha u mudi mu hulwane nga maanda na hone na ene o vha e na maanda sa zwe Bivhili ya amba. Matombo na zwidina zwa mudi wonoyo zwo vha zwi na dzina lawe. Hoyo munna Nebukadenetsara ndi yone khosi ya u thoma u vhusa Lifhasi lothe. (Ho vha hu sina mashango manzhi kale). Huno o vhudzwa uri wa-Tadulu u vhusa vuhosi ha vhathu.

BONO LI MANGADZAHO.

Vhunwe vhusiku musi Nebukadanetsara o lala o do di-vhudzisa uri, ndi nnyi a ne a do vhusa kha Muvhuso wawe musine a si tsheho. Mbudziso dzo raloho a dzi fhindulwi kanzhi ngauri a huna a ne a divha uri matshelo hu do itea mini. Huno Khosi i yo yo newa phindulo na zwenezwo. Kha vha vhale ndima 2 ya Daniel. O newa phindulo nga tshifanyiso tshe tsha mu tshenusa.

O vhona tshifanyiso tsha munna we a vha o vhumbwa nga tsimbi dzo fhambanaho. Thoho yo vha i ya musuku, khana na zwanda zwi tsimbi tseta, thumbu na khundu zwi tsimbi tswuku, milenzhe i tsimbi, nayo dzo vha dzi tsimbi dzo vangwaho na vumba. Ho do kunguluwa tombo li songo farwa nga tshanda tsha muthu la rwa dzila nayo dza tsimbi yo vanganaho na vumba tshifanyiso tsha wela fhasi, zwothe musuku na tsimbi dzinwe zwa kuyekana zwanga mungu zwa hwaliwa nga muya. Tombo lila le la rwa tshifanyiso la hula langa thavha khulu la dadza lifhasi. (Daniele 2:35)

Mbudziso ndi ya uri, ndi ngani YEHOVA o di dina nga u fhindula munna we a vha a sa tendi kha Mudzimu? Na hone ndi ngani phindulo ya hone yo vha nga zwifanyiso, zwe Khosi ya vuwa yo hangwa na hone yo tshenuwa?

Phindulo ndi ya uri Mudzimu o vha a sa kho itela Nebukadanetsara, o vha a tshi shumisa khosi iyo u sumbedza uri ndi ene a divhaho zwothe. Na hone ndi nga uri Khosi iyo yo vha i tshi vhusa na vhana vha Mudzimu (Vha-Israele).

Arali vha sedza vha do vhona uri Mudzimu o vha a tshi toda u sumbedza vhuhulwane ha Daniele Mulanda wawe. Daniele o vha a Mu-Yuda na hone ndi ene e-ethe we a vha e na vhutali ha u divha zwo dzumbamaho. Mudzimu o vha a tshi toda u sumbedza uri Mudzimu a dzumbululaho zwiphiri ndi Mudzimu wa Israele. Ndila ya zwifanyiso ndi ndila ya Mudzimu ya u sumbedza zwidaho na hone nga u pfufhifhadza. Tshifanyiso tsha Nebukadanetsara tsho sumbedza zwithu zwidaho, zwinwe (vhunzhi hazwo) zwo no itea, huno a zwi athu u fhelela.

ZWINE BONO LA AMBA ZWONE

Kha bono ili Khosi yo vhona tshe tsha vha tshi tshinga Mudzimu. Tsho vha tshifanyiso tsha munna tsho vhumbwaho nga musuku

na tsimbi na mavu. Thoho ya Musuku, khana na zwanda zwi tsimbi tsetha, thumbu na khundu zwi tsimbi tswuku, milenzhe i tsimbi, nayo dzo vha dzi tsimbi dzo vangwaho na vumba.

Tshifanyiso itsho tsho ima ha vhuya ha vhonele toambo li tshi bva thavhani li songo kunguluswa nga tshanda la pwasha tshifanyiso tshila, la fhedza lo tshi sukekanya tsha vha buse, huno toambo helo la hula la vha thavha la dadza shango lothe. (Daniele 2:35)

Izwi zwi amba mini? Zwi khagala ngauri Daniel o talutshedza tshifanyiso itsho. Daniele o ri: “Thoho ya musuku ndi iwe” (Daniele 2:38) U bva kha Muvhuso wa Musuku ho dzhena munwe wa tsimbi tsetha, ha dzhena wa vhuraru wa Tsimbi tswuku, ha kona u tevhela wa vhuna wa maanda a no nga tsimbi (Iron). Huno nga murahu ha muvhuso uyo ho vha hu sa tsha do vha na munwe muvhuso wa maanda wa muthu. Daniele o ya phanda a vhudza khosi uri: “Zwino wo vhona nayo na zwikunwana zwi vumba le la vangana na Tsimbi, ndi uri u dovha muvhuso we wa tou vangwa. Nga thungo u do vha na u khwatha ha tsimbi. Zwi sumbedza uri naho dzitshakha dza nga tou dzekisana, a dzi vhi lushaka luthihi vhunga tsimbi i sa vangani na vumba.”

(United Nations, African Union, G8, G20, Opec, NAM na manwe madzangano a kho u lingedza u tangana, huno a vha koni u pfana.)

Tshifanyiso hetshi tsho vha tshi tshi sumbedza Mivhuso ya vathu. “Thoho ya Musuku, ndi iwe.” (Nebukadnetsara) (Daniel 2:38) Ho vha hu tshi do tevhela munwe muvhuso wa Tsimbi Tsetha na wa vhuraru na wa vhuna. Wa vhuna wo vha u tshi do vha wa maanda angaho tsimbi (iron). Nga murahu ha Muvhuso wa vhuna, ho vha hu tshi do tevhela mivhuso i si naho maanda. Arali vha sedza namusi, vha do vhona uri mivhuso i re hone zwino yo fhambana nga maanda. Minwe ndi ya maanda mahulu (USA, RUSSIA) Minwe a ina maanda.

Mivhuso i re hone zwino, yo fanyiswa nga nayo na zwikunwe zwa vumba. (Daniele 2:41-43)

Arali vha vhala divha-zwa-kale yo nwalwaho zwavhudi, vha do wana uri mivhuso yo ambiwaho nga Muporofita Daniele, ndi yone yo vhaho hone nga murahu ha Muvhuso wa Babele. Kha divha-zwa-kale ho vha na mivhuso mina ya maanda. Babylon, Persia, Greek, Roman. Hezwi zwi sumbedza uri Bivhili yo amba ngoho.

Vhanwe vha ri bugu ya Daniele yo nwalwa nga murahu ha mafhungo haya, huno huna bugu dzo nwalwaho kale dzine dza sumbedza uri Daniele o vha o amba ngoho. Na hone zwe Daniele a amba, zwi kha di bvelela na namusi.

PUT THE IMAGE HERE.

- a) **Head of gold-** -
Thoho ya Musuku (Muvhuso wa Babele)

- b) **Breast and Arms of Silver-**
Khana na zwanda zwa tsimbi tsetha
(Muvhuso wa Peresia)

- c) **Belly and thighs of Brass-**
Thumbu na khundu zwa tsimbu tswuku
(Muvhuso wa Magerika)

- d) **Legs of Iron-** Milenzhe ya tsimbi
(Muvhuso wa Maroma)

- e) **Feet of Iron and Clay-**

Nayo dza tsimbi yo vanganaho
na vumba- (Mivhuso i re hone zwino)

f) **Stone**-----Thombo

DIVHA ZWA-KALE YA LIFHASI

Hovha na mivhuso mina ya maanda. Kha vha vhale divha-zwa kale vha do wana uri i tendelana na Daniele. Muvhuso wa Babele wo dzhavhulwa nga wa Medo-Persia. U bva afho ha dzhena, wa Magerika, ha tevhela wa Ma-Roma. Ma-Roma vho vhusa tshifhinga tshilapfu nga maanda, vha tshi vhusa lifhasi lothe. Muvhuso wa Ma-Roma wo vha wo khwatha sa tsimbi.

Nga murahu ha Muvhuso wa Ma-Roma a ho ngo tshavha na munwe Muvhuso wa maanda. Naho vha vhala divha zwa-kale vha do wana uri mivhuso yo vhonwaho nga Daniele ndi yone fhedzi yo vha i na maanda a u vhusa mashango manzhi. Minwahani ya vho 1900's mashango manwe o toda u vhusa lifhasi, huno zwa bala. (Britain, Holand, France, Germany, Russia, Portugal Spain na manwe.)

Vho balelwa ngauri Mudzimu o vha a so ngo zwi takalela, na hone Daniele o vha o amba uri a zwi nga konadzei. Nga murahu Muvhuso wa Ma-Roma wo do khethekanywa wa bva zwipida zwivhili. (Milenzhe ya tsimbi). Nga murahu ha dovha ha vha na mivhuso minzhi i sa faniho. Minwe ya maanda, minwe i sinaho maanda. (Nayo dza tshimbi na vumba) Kha lifhasi le la vha li tshi vhusiwa nga Ma-Roma, ho do bva mivhuso ya mashango manzhi a di-langaho. Zwo tou ralo u swika zwino. A hu ngo tshavha na munwe Muvhuso we wa vhusa lifhasi lothe na shango la Israele. Mahosi manzhi o lingedza a balelwa:

Philip 11 wa Spain, Napoleon 1, Kaiser Wilhelm 11, Hitler na vhanwe. Namusi ri vhona Mashango a Uropa na Afrika a tshi toda u di-vhumba uri a vhe tshithu tshithihi. Huno vha khou balelwa. Na hone mashango enea ha angaredzi la Israele. Israele a liho khala

Uropa, a liho khala Afrika, a liho khala Asia. Mashango enea a nga si vhumbe tshithu tshithihi ngauri vumba a li vangani na tsimbi.

Ndi nnyi we a vha a tshi nga zwi vhona zwauri vhathu vha nga si tsha kona u tangana vha vhusiwa nga shango kana muthu muthihi? Daniele o vha o zwi vhona ngauri Mudzimu o vha o mu sumbedza. Daniele o zwi vhona uri hu do vha na mivhuso mina fhedzi a hu ngavhi na wa vhutani. Nga ene mune muthu ha divhi na zwine zwa do itea matshelo. Ndi Mudzimu fhedzi a divhaho.

“Ndi Mudzimu muhulu we a divhisa Thovhele zwa misi i ne ya do da. Muloro u amba zwone, na thalutshedzo yawo ndi mafhungo-ngoho” (Daniel 2:45)

Vhunzhi ha vhathu vho vhalaho bugu ya Daniele nga mafhungo haya, vha a tenda uri ndi mafhungo-ngoho ngauri a huna muthu we a vha a tshi nga bvumba mafhungo haya nga ene mune. Na vhone ndi tenda uri vha do tenda musi vho no vhalala uri ndi mafhungo-ngoho.

ZWINE ZWA KHA DI DO ITEA KHA MULORO UYU.

Zwino ngauri vhunzhi ha zwo ambiwaho nga Daniele zwo no bvelela, ri fulufhela na u tenda uri zwothe zwe a amba zwi do bvelela.

Ngauralo, arali tshifanyiso tsho vha tsho imela mivhuso ya vhathu, zwi khagala uri tombo lo imela Muvhuso wa Mudzimu, une wa do vha fhano lifhasini lothe. Hoyu Muvhuso u do pwashekanya mivhuso yothe ya vhathu i re hone zwino. Daniele o talutshedza nga ndila heyi:

“Hone misi ya eneo mahosi, ndi hone Mudzimu wa tadulu a tshi do vusa muvhuso une wa sa do tshinyala lini na lini.”(Daniele 2:44)

Ri a zwi divha zwauri Mudzimu ha nga hangwi shango na vhana vhawe. Ndi wone muhumbulo muhulwane we a sikela wone lifhasi- uri vhathu vha dzule khalo nga mulalo. Bivhili yo dala nga zwenezwo. Uri vhathu vha tshile nga hu sa fheli. Tombo le la vha li so ngo phiguluswa nga zwanda zwa vhathu, zwi khagala uri ndi tshifanyiso tsha tombo la thikho. Yesu u do vhusa lifhasi lothe e kha Khulunoni ya Davida. (Luka 1:31-33; 2 Samuele 7:12-16) Na

ene Yesu o amba uri: “Tombo li-nyadzwa-nga-vhafhati lo vha thikho ya mutsheto; hezwo zwo itwa nga Murena. A welaho kha lila tombo u do kwashekana, ane la mu wela li do mu suka.” (Mateo 21:42-44)

Nyimele ya lifhasi i sumbedza uri tombo heli li tsini na u wela vhathu. Mbudziso ndi ya uri: Naa vhone vha do vha na mukovhe Muvhusoni wa Mudzimu? Ndi Yesu fhedzi a ne a vha na maanda a u tshidza. A si vhafunzi kana kereke.

Pfunzo i ne ra iwana kha Daniele 2 yo bveledzwa phanda kha Daniele 7. Hafha tshifanyiso tsho shandukiswa, huno a tandavhudza tshifanyiso tshila tsha Muvhuso.

Daniele 7:24 “Ndi hone vhuhosi ha muvhuso na maanda a u vhusa mivhuso yothe i re nga dasi ha litadulu zwi tshi do kona u fhiwa lushaka lwa vhakhethwa vha Wa-Tadulu, ane muvhuso wawe wa do vha wa lini na lini a ne Mivhuso yothe ya do luvha ene ya vha vhalanda vhawe.”

MUVHUSO WA MUDZIMU

Vha songo humbula uri mafhungo a muvhuso wa Mudzimu a wanala kha bugu ya Daniele fhedzi kha Testamente ya Kale. Arali vha vhala bugu ya Muporofita Yesaya, vha do wana uri mafhungo a Muvhuso wa Mudzimu (u ne wa dovha fhanu shangoni) hafha o nwalwa nga ndila i ne ya pfesesea zwavhudi nga maanda. Ndi zwine vhunzhi ha vhathu vhari Yesaya ndi muporofita wa mafhungo a Muvhuso wa Mudzimu. Kha vha vhale mafhungo a tevhelaho:

“Vhufheloni ha maduvha, thavha ya ndu ya Yehova i do vha yo dzudzwa tadulu ha dzithavha, yo vhewa hune ya fhira mivhundu yothe. Mirafho minzhi i do ya hone i tshiri: Ndarieni ri yo gonya ri ye nduni ya Mudzimu wa Yakobo, a ri funze ndila dzawe, uri ri tshimbile kha gondo lawe. Ngauri Tsioni ndi hone hune ha do bva mulayo, fhungo la Yehova li do bva Yerusalema. U do vhusa tshakha nnzhi, a hatulela mirafho minzhi. Vha do dzhiya mafumo (zihali-zwigidi na dzi bomu tshifu) vha fula mafumo ngao. A hu tsha do vha na lushaka lune lwa do bvela lunwe lushaka pfumo, a vha tsha do guda u lwa.” (Yesaya 2:2-4)

“Ngoyu, Mune wa vhothe Yehova, u da (Uda fhando fhasi) e wa maanda, tshanda tshawe tshi mukonisa u vhusa, malamba awe u da nao; ndifhedzo yawe yo mu ranga phanda.” (Yesaya 40:10)

“Vhonani ndi sika lifhasi liswa na litadulu liswa zwa kale zwi do hangiwa. Ndi do pembelela Yerusalema, vhatu vhangana nda vha takalela. A hu tsha do pfala u tswimila na zwililo. A ne a do fa e na dana la minwaha u do pfi ofa a tshe mutuku. A sa swiki dana la minwaha u do pfi o teketelwa. Vha do lima masimu a ndirivhe vhalala mitshelo yayo. A vha tsha do lima kana u fhata ndu ha la vhanwe kana ha dzula munwe. Vha do di phina nga Mishumo ya zwanda zwavho. A vha tsha do beba vhana vhane vha welwa nga khombo. Phele na ngwana dzi do fula dzothe. (Yersaya 65:17-25)

“Mune washu Mulangazwothe uri; hu kha di do da tshakha nnzhi na vhadzulapo vha midi minzhi. Vhadzulapo vha munwe mudi vha do ya kha munwe vhari; Ndariyeni ri yo luvha Yehova, nne a thi sali. Tshakha nnzhi na tshakha dza maanda dzi do da Yerusalema dza vhudzisa Yehova dza mu luvha. Misi yeneyo vhatu vha fumi vha no bva kha vhatu vha nyambo dzothe na tshakha dzothe vha do nambatela Muyuda muthihi vha mu fara nga lupendelo lwa khanzu yawe vha ri; Ri a tuwa-vho na inwi, ro pfa upfi Mudzimu u na inwi.” (Sakaria 8:20-23)

“Mune washu u do vha ene Khosi ya lifhasi lothe. Mune washu u do vha ene Mudzimu eethe.” (Sakaria 14:9)

Mudzimu u toda vhatu vha ne vha ditukufhadza, vhane vha toda u guda. Ha toti vhatu vhane vha zwifhela vhatu sa zwine vhafunzi vha amba vha tshiri hu iwa tadulu. Ndi u zwifha hezwo a zwo ngo nwaliwa Bivhilini. (Yesaya 66:2)

THALUTSHEDZO YA DANIELE

Thalutshedzo ya Daniele a si thalutshedzo ya munwali wa bugu heyi. Kha vha vhale: “Vhunga wo vhona tombo li tshi tsa thavhani li songo phiguluswa nga muthu la pwashekanya tsimbi na tsimbi-tswuku, na vumba na musuku. Ndi Mudzimu muhulu we a divhisa thovhele zwa misi ine ya do da. Muloro u amba zwone, na thalutshedzo yawo ndi mafhungo ngoho. (Daniele 2:45)

MUVHUSO WA MUDZIMU

Vhunga muvhuso wa Medo-Persia wo tevhela wa Babele (Nebukadanetsara), ha tevhela wa Magerika, ha kona u tevhela wa Maroma, na hone hu sa tsha vha na munwe muvhuso wa maanda, zwi khagala uri tshipida tsha u fhedzisela tsha muloro na tshone tshi do khunyelela. “Hone misi ya eneo mahosi, ndi hone Mudzimu wa tadulu a tshi do vusa muvhuso une wa sa do tshinyala lini na lini, u ne vhuhosi hawo ha sa tsha wetshela kha lunwe lushaka. Wonoyo u do pwashekanya mivhuso yothe wa i lozwa, wa ima lini na lini.” (Daniele 2:44)

Ku tombo kutuku ko pwashekanya tshifanyiso (mivhuso ya vhatu). Ku tombo kwonoko ko do hula kwa dadza lifhasi lothe. (Muvhuso wa Mudzimu)

Daniele o fhedza ngauri “Muloro u amba zwone, na thalutshedzo yawo ndi mafhungo ngoho.” (Daniele 2:45)

Heyi ndi bugu nthihi kha nnzhi dzine dza amba nga mafhungo a Muvhuso ane othe a do khunyelela musu Mudzimu a tshi vhusa fhanu fhasi. (Sakaria 14:9)

PFUNZO I RE KHA TESTAMENTE YA KALE NA NTSWA

Kha vha vhale ndima mbili hedzi vha do wana uri Muvhuso wa Mudzimu u do disa mini. Mishumo 17:31 na Numeri 14:21

Musi Muvhuso wa Mudzimu u tshi do vha hone fhanu fhasi, “Ha nga hatuleli mafhungo o ranga a vhona tshifhatuwo kana u pfa. U do hatulela vhatoma nga zwivhuya, vhatuphei vha fhanu shangoni u do fhedza mafhungo a vho nga u lulamisa. U do di-

tama khundu nga zwivhuya, mugwarelo wawe ndi u fulufhedzea.”
(Yesaya 11:3-5)

Maipfi e ra vhala kha bugu ya Numeri 14:21 a do khunyelela
vhunga zwila vharunwa vha tshi imba musu Yesu a tshi bebwa.
Musu Yesu a tshi vhusa lifhasi lothe, “Shangoni hu do vha na
mulalo vhathu vha takala.” (Luka 2:14)

Bugu ya u fhedzisela ya Bivhili i talutshedza zwine nyimele ya do
vha zwone musu Muvhuso wa Mudzimu u tshi do vha hone fhanu
fhasi.

“Nda pfa ipfi lihulu li tshi bva kha khulunoni li tshi ri: A siyo thumba
ya Mudzimu vhukati ha vhathu. Ene u do fhata mushasha vhukati
havho, vhone vha vha vhathu vhawe, huno ene a vha Mudzimu
wavho. U do fhuluta mitodzi yothe matoni avho, lufu a lu tsha do
vha hone na vhutungu na zwililo na tshengelo a zwi tsha do vha
hone, ngauri zwa kale zwo fhela.” (Nzumbululo 21:3-4)

MUVHUSO WA VHUKUMA

Petro o vha e muambeli wa vhafunziwa musu a tshi vhudzisa Yesu
uri: “Khezwi, rine ro tutshela zwothe ra u tevhela, tshine ra do tshi
wana ndi mini?” (Mateo 19:27) Yesu o fhindula nga u talutshedza
uri Muvhuso u ne a do vhusa khawo ndi muvhuso wa vhukuma u
ne vhafunziwa vhawe vha do vha na mukovhe.

“Ngoho ndi ani vhudza uri: inwi no ntevhelaho, musu wa u bebwa
hafhu, (Muvhuso wa Mudzimu) musu Murwa-Muthu a tshi do dzula
kha khulunoni ya vhurena hawe, na vho-inwi ni do dzula kha
khulunoni fumi na mbili na sengisa tshakha fumi na mbili dza
Israele. Huno vhothe vho tutshelaho ndu dzavho, na vharathu na
khaladzi na khotsi na mme na vhana, na masimu vha do wana zwi
fhirisaho, vha do la ifa la vhutshilo vhu sa fheli.” (Mateo 19:28-29)

YESU U DO VHUYA

Uri a tike Muvhuso wa Mudzimu fhanu fhasi, Yesu u teya u vhuya
fhanu fhasi. Vharunwa vho zwi amba musu we Yesu a takulwelwa
tadulu.

“Hoyu Yesu we a takulelwa Tadulu a tshi bva kha vho-inwi, u do
vhuya sa zwenezwi zwe na mu vhona a tshi tuwa a tshiya tadulu.”
(Mishumo 1:11)

Ngauralo zwi khagala uri Yesu u do vhuya fhanu fhasi a tshi bva
tadulu. Zwino pfunzo ya uri vhathu vha tshi fa vhaya tadulu a si

ngoho na hone a zwi wanali Bivhilini hezwo. Ndi mazwifhi. Muvhuso wa Mudzimu u do vha fhando shangoni hune Yesu a do dzula kha khulunoni Ya Davida ye ya vha i Yerusalema. Huno mafhungo a u vhuya ha Yesu a tshi da u yo vhusa, vha do a wana musu vha tshi vhala bugu iyi vha tshi bvela phanda. Arali vha vhala vhunzhi ha zwifanyiso kha pfunzo yawe, zwi sumbedza uri ndi Muvhusoni wa Mudzimu fhando shangoni hune vha u luga vha do wana zwivhuya.

ZWE RA GUDA

1. Bivhili i khwathisedza lufuno lwa Mudzimu na u lulama hawe.
2. Mudzimu ha nga do litsha shango li tshi bvela phanda lo tshinyala nga u rali.
3. Mudzimu u do dzhenelela kha mavhusele a shango na hone hu do vha na ku vhusele kwa vhudi musu Yesu a tshi do vha Khosi.
4. Mafhungo e ra vhala kha Daniele 2 a ri nea fulufhelo la u tenda uri zwi do itea nga u ralo.
5. Musu Yesu a tshi vhuya u yo vhusa Muvhusoni wa Mudzimu, vhafunziwa vhawe (na rine) vha do newa malamba avho.

MBUDZISO 3

Kha vha talele phindulo yone afha fhasi:

1. Mudzimu o funa shango zwingafha a vhuya: (a) A rumela dzi khala nwaha. (b) A nekedza Murwa wawe mu bebwa e-ethe. (c) A ri nea vharunwa. (d) A ri nea Mulayo.
2. Ndi u fhiyo Muvhuso wo tevhelaho wa Nebukadznetsara kha bugu ya Daniel 2?
(a) Ndi wa Babylon (b) Ndi wa Greece (c) Ndi wa Rome (d) Ndi wa Medo-Persia.
3. Ndi tshini tshe khosi Nebukadanetsara a vhona tshi tshi phiguluwa tsha kwashekanya tshifanyiso?
(a) Ndi tshidzimu (b) Ndi tombo (c) Ndi tshanda (d) Ndi banga.
4. Vharunwa vho imba vha tshi ri hu do itea mini misu Yesu a tshi vhusa? (a) Vhathu vha do tshila nga hune vha funa. (b) Vhathu vha do takalelana nga maanda (c) Vhathu a vha tsha do shuma. (d) Shangoni hu do vha na mulalo.

5. Ndi nnyi a ne a do vhusa shango nga u luga? (a) Murwa wa Mudzimu (Yesu) (b) Muapostola Paulo (c) Muapostola Petro (d) Muporofita Eliya.
6. Kha ndima ya 2 ya bugu ya Daniele ri vhala uri: “Misi ya mivhuso yeneyo, Mudzimu u do vhumba muvhuso u ne wa do vha hone: (a) minwaha ya 6000 (b) Minwaha ya 10 000. (c) Lini na lini (d) minwaha ya 1000
7. Yesu o fulufhedzisa vhafunziwa vhawe: (a) Lupfumo (b) U dzula kha khulunoni dza fumi na mbili. (c) Uri vha do vha na madzanga othe.
8. Uya nga Bivhili, vha vhona u nga shango li do bvela phanda vhathu vha tshi tshila nga ndila yeneyi? (Daniel 2) (a) Ee (b) Hai (c) A thi divhi (d) Bivhili a i ambi nga zwo.
9. Yesu u ngafhi zwa zwino? (a) U tadulu (b) U mavhidani (tshaloni) (c) U shangoni la Israele. (d) U fhano shangoni.
10. Paulo o funza vhathu vha Athens kha Mishumo 17:31, uri Mudzimu o fulufhedzisa uri shango li do vhusiwa nga u luga nga Mukhethwa wa Mudzimu. Zwino kha vha ri vhudze uri o sumbedza nga mini zwenezwo. (a) Nga u bebwa ha Yesu (b) Nga u vhambiwa ha Yesu. (c) Nga u vuwa ha Yesu.

NGUDO 4

LUFU

Thekisi yo wa ya vhulaha vhathu vha fumi. Heyo yo vha thoho ya mafhungo kha dzi-guranda na kha televishini. Thekisi ndi tshikorokoro, ndi mabogisi a tshimbilaho ndilani. Yo vha i siho ndilani. Haya ndi one mafhungo ane a ambesiwa arali vhathu vho fa. Lufu lwone a huna muthu a todaho u amba ngalwo. Huno u bva tshe vha thoma u vhala maipfi enea hu dovha ho no fa vhathu vha 25-30. Zwo vha dzhiela mithethe (seconds) ya 10-15 u vhala haya mafhungo. Zwi amba uri nga awara hu fa vhathu vha 6250, nga duvha ha fa vhathu vha 150,000. Na hone linwe duvha vha do vha munwe wa yeneyo mbalo ya vhofaho.

Hezwi a zwi ambi uri vha do tangana na khombo kana vha wana dwadze tshifu. Khombo na malwadze zwi vhulaya tshivhalo tshituku nga maanda. Huno nga linwe la maduvha, vha do so ko uri vho dzula kana vho edela, u fema ha ima, vha fa. Ndi zwine

rari, u vhala nga mafhungo a lufu ndi zwa ndeme nga maanda kha vhathu vhothe.

Musi ri tshi amba nga lufu, hu vha na mbudziso nnzhi. Arali nda fa hu do itea mini? Muthu a tshifa uya ngafhi? Hu vha ho fhela ngaye? Naa Mudzimu o sikela mini vhathu arali vha tshifa vha lovha?

Huno huna mihumbulo miraru ine vhathu vha vha nayo musu vha tshi pfa nga mafhungo a lufu.

1. Kha ri hangwe nga ha lufu ri di phine.
2. Lufu a si mafhungo a teyaho u ofhisa, vhunga muya u tshi ya tadulu.
3. Kha ri tende zwine Bivhili ya amba uri lufu ndi u fhela ha vhutshilo, huno ri tode ndila ya u phuluswa kana u tshila nga murahu ha lufu.

Zwino ri do lavhelesa mihumbulo iyo nga vhudalo.

1. KHA RI HANGWE NGA LUFU

Hoyu ndi muhumbulo wa vhunzhi ha vhathu namusi, nga maanda vhapfumi na vhaswa. Hezwi zwi itiswa ngauri namusi vhunzhi ha vhathu vha tevhedza mvelele ya seli (Western Culture). Vha di-tika nga Saenzi. Tshipikwa tsha vhathu havha ndi u di-todela lupfumo na madzanga na u di-mvumvusa. Vhari saenzi i na phindulo dzothe nga ha lufu.

Ngauralo, vhunzhi hashu nga u sa toda u fhirwa, ri tevhelela zwenezwo ngauri vho rasaenzi vho no vha Mudzimu wa vhunzhi ha vhathu. Ro xela.

2. LUFU A SI MAFHUNGO A O FHISAHO, MUYA U YA TADULU

Hoyu ndi muhumbulo u tikedzwaho nga vhunzhi ha dzikereke, na vhathu vha vhurereleli ho fhambanaho. Hafha hu pfi lufu a si vhufhelo, huno ndi ndila ya uya tadulu u yo di-phina. Hupfi muthu u na muya u safi, u ne wa sala u tshi tshila musu o fa. (Hezwi zwi sumbedza uri vhathu vhanwe a vha di humbuleli ngauri arali Mudzimu o vha o funa uri vhathu vha tshile nga nda ha muvhili, ndi ngani o sika mivhili? Na hone mato a u vhona vha do a wana ngafhi, mulomo, na ndevhe vha do zwi wana ngafhi?)

Huno mafhungo a muya u sa fi, a zwi bvi Bivhilini, ndi mafhungo a mazwifhi. Ndi ngani vhathu vha tshi tenda mafhungo ayo? Kha vha do vhala: 2 Timoteo 3:15-16. Mafhungo a muya u safi ndi mihumbulo na u hanganea ha vhathu. A vha todi u tenda uri lufu ndi u fhela ha zwothe kha vha sa tendi. Ngeno kha vha tendaho, lufu ndi u edela khofhe khulu hune vha do karuswa nga Yesu a tshi vhuya, vha dovha vha tshila. Huno vha tea u vhala Bivhili uri vha kone u pfesesa mafhungo ngoho. (Mutalutshedzi wa haya mafhungo nga Tshivenda, o nwala inwe bugu i ne yapfi “U FUNZA MAFHUNGO-NGOHO na inwe ine ya pfi U TSHILA NGA MURAHU HA LUFU”). Kha vha ri nwalele kha diresi i re afho nthari do vha rumela dzone. Munwali anga kona u vha dela nayo hune vha vha hone arali vho ri kwama.)

3. KHA RI TENDE URI LUFU NDI VHUFHELO HA VHUTSHILO, RI TODE NDILA YA U TSHILA NGA MURAHU HA LUFU

A huna na ndima na nthihi kha Bivhili yothe ine ya amba nga uri muthu u na muya u safi. Ndi amba kha Bivhili yothe.

Hezwi zwi nga mangadza vhothe vhane vha vha na muhumbulo wa uri huna pfunzo ya muya u safi Bivhilini. Heyi ndi pfunzo ya Maroma na dzikereke dzinwe. A si pfunzo i bvaho Bivhilini. Bivhili a yo ngo amba nga muya u safi na fhethu na hu thihi.

“Ngauri vha tshilaho vha a divha uri vha do fa, vho faho a vha na tshine vha tshi divha, a vha tshena tshine vha newa ngauri vho hangwiwa. Lufuno lwavho na vengo lavho na vivho lavho zwo fhela kale.” (Muhuweleli 9:5,10) Kha vha vhale Muhuweleli 3:18-19 Daniee 12:2-3) Bugu ya Daniel i sumbedza uri vho faho vha do vuwa vhafuni. Na Yesu o sumbedza uri u do vusa vhafu. (Yohane 3:13; Yohane 6:54)

Mafhungo haya a re afho nthari a vhaisa nga maanda vhathu vha tendaho kha mazwifhi a uri muthu ofa u sala a tshi tshila hunwe nga muya. Na vhala vha tendaho kha uri vho makhulu-kuku vhavho vha a vha tsireledza na vhone vho xela. Vha nga vha tsireledza hani ngeno vha sa divhi tshithu?

U TSHIDZWA ZWI TODA U DI-TUKUFHADZA

Mudzimu o amba uri: “Ane Nne nda sedza ndi wa mbilu ya u-divhuyedza, wa mbilu yo vhaialaho ane a ofha zwe nda amba.”

(Yesaya 66:2) Mafhungo haya a sumbedza uri vha tea u guda na u funza mafhungo ngoho a Mudzimu uri Mudzimu a kone u vha fhatutshedza. Vha songo tenda u funza mafhungo e vha tou pfa nga vhafunzi. Kha vha funze zwi re ngomu Bivhilini. Na hone kha vha thome vha zwi pfesese vhone mune vha saathu u funza vhanwe.

Musi hu tshi pfi vha mbilu dzo vhaisalaho, hu ambiwa muthu a ne a tenda uri ene ha divhi tshithu phanda ha Mudzimu, a humbela Mudzimu uri a mu funze ndila yone. U-di-vhuyedzedza zwi amba u di-tukufhadza phanda ha Mudzimu na vhanwe vhatu.

Rothe ri a zwi divha uri muthu u di kukumusa na u dipfa nga maanda. Ndi zwine a sa tendi uri lufu lu amba u fa wa hangywa. Ndi zwe muthu a vho da na muhumbulo wa uri arali a fa, muya wawe u do sala u tshi tshila. Huno tshivhumbeo tsha muthu a tsho ngo ralo. A fa o fa, a hu sali hu tshi tshila tshinwe tshithu.

TSHIVHUMBEO TSHA MUTHU (MUTHU O SIKIWA HANI?)

Bivhili i ari talutshedza uri muthu o sikiwa hani. (O thoma hani) Na hone i dovha ya ri vhudza uri lufu lwo da hani na uri muthu wa u thoma u fa ndi Abele. Kha vha vhale mafhungo a tevhelaho:

“Mudzimu a mbo vhumba muthu, buse la mavuni (nga buse). Dzingoni dzawe a vhudzulela mufemo u tshilaho, muthu a mbo vha muya u tshilaho.” (Genesi 2:7) Ha fha hu tshipfi muya u tshilaho hu ambiwa tshivhumbwa tshi tshilaho, u fana na zwinwe zwivhumbwa kana zwipuka.

Muvhili wa Adamu wo vha wo vhumbiwa nga mavu u fana na mivhili ya zwipuka na zwilinwa. Zwino muvhili wonoyo wo vha wo vhumbiwa nga Mudzimu na hone a vhudzulela mufemo uri muthu a kone u fema (u tshila.) Mufemo wonoyo arali wa bva kha muthu, muthu u vhuyelela mavuni a dovha a vha buse. Na mavhele arali vha a lima, vha a siya masimuni, a vhuyelela a vha mavu nga uri a bva mavuni. (Lupfumo lu mavuni) Vha tea u divha uri na namusi naho muthu a tshi thoma nga ngomu muvhilini wa mme, a zwi

athu u shanduka uri a tshi fa u vhuyelela buseni he a thoma hone. Ndi amba he tsiko ya muthu ya bva hone.

Ngavhe Mudzimu a songo vhudzulela mufemo kha buse, ndi musi muthu a tshi tou nga tshifanyiso tsho vhumbwaho nga muthu tshi ne tsha sa vhoni kana u pfa.

Zwino afho nthu ri vhona uri arali muthu a sina mufemo, ha tshili. Buse + mufemo/muya = muthu a tshilaho. Ra bvisa tshinwe, zwi amba uri na tshinwe a tshi koni u tshila. Muthu ra bvisa mufeme hu sala mavu.

MUYA U TSHILAHU

Kha Genesi 2:7 ro vhala uri: “Muthu a vha muya u tshilaho.” Hezwo zwi amba uri muthu a vha tshivhumbwa tshi tshilaho u fana na zwinwe zwipuka.

Kha vha vhale Muhuweleli 3:18-20

“Ngauri zwine vhana vha vhathu vha tangana nazwo, na zwifuwo zwi tangana nazwo-vho. U fa ndi huthihi na u fema ndi huthihi, a huna tshine muthu a fhira tshifuwo ngatsho.

Zwothe zwiya fhethu hu thihi (Musi zwi tshifa). Tsiko yazwo zwothe i mavuni, zwothe zwi vhuyelela mavuni.”

Vha tea u pfesesa uri hafha i pfi, ‘Muya u tshilaho’ zwi amba uri tshivhumbwa tshi tshilaho. Mufemo / muya a u koni u tshila nga nnda ha tshipuka kana muthu. Zwino arali Mudzimu a dzhia mufemo wawe, muthu u sala o fa a vha mavu.

Tshine muthu a fhira tshipuka ngatsho ndi kutshilele. Muthu u a kona u renda Mudzimu, ngeno zwipuka zwi sa koni. Na hone muthu u newa vhudi-fhinduleli ha u renda kana u hana Mudzimu. Zwino ngauri dzikerekeni hu funziwa uri muthu u na muya u safi, vha tea u elelwa uri ndi mazwifhi o daho na vhathu. Zwo thoma kha Genesi 3 musi nowa i tshi zwifha. Arali vha vhala Muhuweleli 12:7 vha do zwi vhona zwauri muthu u tea u fulufhela kha Mudzimu fhedzi ngauri ndi hone a tshi do wana vhutshilo. “Buse li vhuyelela mavuni he labva hone, muya u vhuyelela ha Mudzimu we a u nea muthu.” Hafha a huna muhumbulo wa uri muthu u ya tadulu. Azwiho Bivhilini. Kha vha vhale: Yohane 3:13. Na hone vha tea u divha uri muthu u fa nge a tshinya. “Vho tshinya vhothe, vhothe vho tahela vhurena ha Mudzimu.” (Vharoma 3:23)

Hezekiele 18:20; “Hu dofa onoyo o tshinyaho.” (Onoyo hafha arali vha vhala kha Bivhili ya Luisimani kana Ya Tshiheberu vha do vhona uri ho pfi hu dofa muya (soul) we wa tshinya.

Zwi amba uri rothe ri vha u fa ngauri rothe ro tshinya na hone ri kha di tshinya maduvha othe.

Kha vha vhale, 1 Vhakorinta 15 yothe vha do kona u vhona na u divha uri hu do itea mini.

MUTHU O SIKELWA U TAKADZA MUDZIMU

Muthu, u tou fana na zwinwe zwipuka, o sikelwa u takadza Mudzimu, u tea ita zwine Mudzimu a funa.

“Murena Mudzimu washu, ndi iwe wo fanelwaho nga thendo na zwikhodo na maanda, ngauri ndi iwe wo sikaho zwothe; zwo bvelela zwo sikiwa nge wa zwi funa.” (Nzumbululo 4:11) Huno muthu o fhambana na zwipuka ngauri ene o newa vhu-di-fhinduleli ha u divha zwo lugaho na zwo vhifhaho. Muthu na hone u langa tshifhinga tshawe. U tshi shumisa nga hune a funa, ngeno zwipuka zwi tshi langiwa nga vhathu. Arali vha to u zwi humbula, vha do vhona uri muthu o vha o tea a tshi shumisa tshifhinga na maanda awe kha u takadza Mudzimu. Na rine vhabebi ri a zwi divha uri zwi takadza hani arali vhana vhashu vha tshi ri thonifha vha thonifha na vhanwe vhathu. Zwi takadza nga maanda arali vha tshi pfa uri nwana wavho o luga nga maanda. Na uri arali vha swika tshikoloni vha wana vhathu vhothe vha tshi divha nwana wavho vha tshi mu divhela zwivhuya vha nga pfa vho takala nga maanda. Huno arali vha pfa nwana wavho a tshi divhelwa zwo vhifhaho, vha a pfa vha tshi shona. Zwino na Mudzimu vhone vha a mu shonisa arali vha tshi ita zwo bvaho.

MUTHU O KUNDELWA U TEVHEDZA MUDZIMU

Mudzimu o linga muthu uri a vhone arali a tshi do shumisa ndivho yawe kha zwine Mudzimu a funa. Na hone o vha linga nga zwithu zwi leluwaho nga maanda. Mudzimu ori:

“Miri yothe ya tsimuni, ile zwau. Hone ula muri wa u talukanya vhudi na vhuvhi, u so ngo u la ngauri duvha line wa do la wonoyo, u do vha wa u fa.” (Genesi 2:16-17)

Muthu o kundelwa u tevhedza izwo, a disa khathulo ya u fa kha ene. Adamu na Efa vho fhuriwa nga nowa ye ya vha vhudza uri a

vha nga fi, huno vha do nga Mudzimu, vha divha vhudi na vhuvhi. Ndi zwone, vho divha vhudi na vhuvhi, huno vho disa lufu. Mudzimu o vha o amba uri ndi muri wa u divha vhudi na vhuvhi. Vhone vho do tevhela nyemulo dzavho vha la. (Yakobo 1:13-15) Vhuvhili havho vho do disa dwadze line li nga alafhiwa nga Mudzimu fhedzi, LUFU. Nowa yori: “Ani nga fi.” (Genesi 3:4).

Ha ya o vha mazwifhi a ne na namusi vhatu vhanzhi vha tevhedza one musi vha tshi ri, muthu u na muya u ne wa sala u tshi tshila arali ene o fa. Mudzimu o amba uri muthu u dofa, huno muthu u kho u hana.

KHATHULO

Nga murahu ha u tshinya, Adamu na Efa vho newa khathulo yo teaho. Maipfi a khathulo yeneyo a talutshedza uri lufu ndi mini. “Ngauri u buse, tshau ndi u vhuyelela buseni he wa bva hone.” (Genesi 3:19)

Hezwi zwi amba uri musi muthu a tshi fa u vha o guma na hone muvhili kana nama yawe i vhuyelela buseni he a thoma hone, muthu a dovha a vha buse.

“Muya wavho (mufemo) u a tuwa, vha vhuyelela mavuni avho; duvha lenelo na maano avho o lovha.” (Dzipsalme 146:4)

Lufu ndi khathulo ya vhutshinyi. Ndi mulifho wa zwivhi. Musi Mudzimu o no hatulela muthu lufu, o do thivhela uri muthu a songola muri wa vhutshilo uri: “A songo tsha tshila tshothe.” (Genesi 3:22) Zwino arali muthu a songo kona ula muri wa u tshila tshothe zwi amba uri a fa o fhela. Muya uyo u do vha u tshi tshila hani ngeno Mudzimu o thivhela uri muthu a tshile tshothe?

ZWIVHI / TSHIVHI

Lufu ndi mulifho wa zwivhi. “Ane a tshinya, onoyo u do fa.” (Hezekiele 18:4)

Maipfi haya a re afha ntha ndi a ndeme nga maanda. Ri tea u divha uri zwivhi ndi mini uri ri kone u pfesesa uri lufu ndi mini, na hone ri kone u wana ndila ya u ponya kha lufu.

Tshivhi ndi u sa tevhedza mulayo wa Mudzimu na hone tsho dadza shango lothe.

“Vho tshinya vhothe, vhothe vho tahela vhurena ha Mudzimu.”
(Vharoma 3:23)

Adamu na Efa ndi vhone vho daho na tshivhi, huno tsha tanganya vhathu vhothe. Tshivhumbeo tshashu ndi tsha u tshinya. Ri vhatshinyi nga tsiko.

Mishumo ya nama (rine) ndi i tevhelaho: “Vhupombwe, vhuyada, u tambela zwithu, u shumela midzimu isili, vhunanga, vhuswina, khani, vhuhali, dzimbiti, dzindwa, dziphambano, u vhangisana, vivho, u ponda, u kambiwa, na zwine zwanga zwenezwo.”
(Vhagalata 5:19-21)

Hezwi ndi zwo thomiwaho nga Adamu na Efa minwahani ya 6000 yo fhiraho.

FULUFHELO LASHU

Kha ngudo yashu ya vhuvhili (2) ro guda zwinzhi nga kutshilele kwa vhathu, huno Mudzimu o tahisa Muhumbulo wawe musi a tshi ri:

“Ngauri dzanga ngelekanyo a dzi ngi dzanu ngelekanyo, dzanu dzindila a dzingi dzanga. Vhunga lutombo lu ngei tadulu kule na lifhasi, na dzindila dzanga dzi ngei kule na dzanu.”(Yesaya 55:9-9)

Zwi khagala uri ndi ngani muthu a tshi fa, na hone u tewa nga ufa. Mudzimu o luga nga maanda na hone khathulo yawe ndi kwayo. A nga si tendele vha dziya zwivhi vha tshi tshila tshothe. Huno Mudzimu u na tshilidzi na mbavhalelo.

“Hone u hangwela zwi kha iwe, U ofhelwa zwone.”(Dzipsalme 130:4)

Zwo tea uri Mudzimu a ri hangwele, ngauri muthu ha gumi u tshinya. “Arali ri tshiri a rina zwivhi, ri a di-fhura a huna mafhungo-ngoho kha rine.” (1 Yohane 1:8)

Bivhili i amba nga ndila nthihi ya u tshila. Ndi ndila ya Mudzimu i ne ya do ita uri ri phuluswe kha zwivhi na lufu zwine zwa vha na maanda kha rine. Ndila yeneyo ndi lutendo. Lutendo lune Mudzimu a funa ndi lune muthu a fulufhela zwe zwa lindelwa.
(Vhaheberu 11:1)

Lutendo a zwi ambi u tenda kha mazwifhi, zwi amba u tenda kha mafhungo-ngoho. U fulufhela Mudzimu kha zwothe zwine a amba. Naho zwi tshi nga zwi a lenga u bvelela, ri tea u tenda uri Mudzimu u do zwi khunyeledza. Vhaheberu 11 i sumbedza zwine muthu a tshi tenda a tea u ita. Musi hu tshi ambiwa Abrahamu hu pfi: “Abrahamu a tenda Yehova, ndi zwone zwe a pfi o luga ngazwo.” (Genesi 15:6; Yabobo 2:23)

Abrahamu (thama ya Mudzimu, Yabobo 2:23) o sumbedza lutendo nga u tevhedza milayo ya Mudzimu.

Kha vha vhale Yakobo 2:17-26.

Zwi sumbedza uri lutendo na u tevhela mafhungo a Yehova zwi disa tshilidzi na u hangwelwa milandu yashu. Izwi a zwi ambi uri a ri tsha do dovha ra tshinya, huno ri tea u dzula ri tshi tevhela ndila dza Mudzimu misi yothe. Ngauralo na lufu ri do lu kunda.

HELI NDI LONE FULUFHELO LASHU LA U WANA U SA FA.

U tshila tshothe ndi tshifhiwa tsha Mudzimu. “Tshifhiwa tshine ra newa nga tshilidzi tsha Mudzimu ndi u tshila tshothe kha Kristo Yesu Murena.” (Vharoma 6:23)

Ri do amba nga vhudalo kha ngudo dzi tevhelaho uri Yesu o zwi ita hani. U tshila tshothe hu do newa vhatu tshifhingani tshi daho musi vhafu vha tshi do vuwa.

(Daniele 12:2) “Vhanzhi vho edelaho fhasi mavuni vha do vuwa, vhanwe vha do vha vha u tshila lini na lini vhanwe vha fa tshothe.”

Ndi hone vhakhethwa vha tshi do newa u tshila tshothe. U vuwa ha vhafu zwi nga pfala zwi tshi timatimisa, huno Mudzimu u toda ri tshi tenda khazwo ngauri u do zwi ita unga zwo vhone kha u vuwa ha Yesu. A huna tshi sa konadzei kha Mudzimu.

U vuwa ha vhafu hu do vha hone musi Yesu a tshi vhuya fhanu shangoni. “Ngauri ene Murena musi hu tshi pfala mukosi wa u khura na ipfi la murunwa na lufhalafhala lwa Mudzimu, ene Mune u do tsa a tshi bva tadulu.” (1 Vhathesalonika 4:16)

Musi vha tshi vhalala Ngudo ya 9 vha do kona u vhona zwauri mafhungo a u vhuya ha Yesu a tsini nga maanda.

NGA U ANGAREDZA

1. Lufu ndi u fhela ha vhutshilo, a si u wana u sa fa.
2. U tshidzwa zwi thoma kha u di tukufhadza.
3. Lufu lu diswa nga zwivhi.
4. Zwivhi ndi u sa tevhela milayo na ndila dza Mudzimu.
5. Muthu ha koni u sa tsha tshinya
6. Muthu a nga wana u hangwelwa nga u tevhedza ndila dza Mudzimu.
7. Lutendo ndi u tenda kha mafhungo ngoho a Mudzimu.
8. U sa fa ndi tshifhiwa tsha Mudzimu tshine tsha do newa vhakhethwa vhawe.
9. U sa fa hu do newa vhakhethwa musi Yesu a tshi vhuya a vusa vhafu.

NDIMA DZI NE VHA NGA VHALA

Genesi 2 na 3; Psalm 49 and 146 Muhuweleli 9
Vharoma 5 na 6; 1 Vhakorinta 15

MBUDZISO 4

Kha vha talele phindulo yone.

1. Ndi a fhio maipfi one afha fhasi? (a) Lufu lu diswa nga vhutshinyi/tshivhi. (b) Vhothe vho tshinya ((c) U tshila tshothe ndi tshifhiwa tsha Mudzimu. (d) Vhathu vho lugaho a vhafi.
2. Ndi i fhio ndimana i ne ya sumbedza uri lufu ndi u tuwa tshothe u sa tsha divha tshithu? (a) Mirero 9:5 (b) Hezekiele 9:5 (c) Muhuweleli 9:5
(a) Estere 9:5
3. Mudzimu u toda mini kha muthu a ne a toda u tshidzwa? (a) U di kukumusa
(b) lupfumo (c) U di tukufhadza (d) U takala
4. Bivhili iri Mudzimu o vhumba muthu nga: (a) Buse la mavuni
(b) Madi (c) U bva kha tshinwe tshipuka (d) Ha ngo mu vhumba
5. Muya u tshilaho ndi mini? (a) Tshivhumbwa tshi tshilaho (b) Lito/ito (c) Tshipida tshi sa fiho, (d) tshithu tshi sa fiho
6. Na muthu o sikelwa mini? (a) Uri a thogomele zwifuwo (b) Uri a takadze Mudzimu (c) Uri ene mune muthu a di phine. (d) Uri a lime

7. Khathulo ya Adamu na Efa yo vha ifhio? (a) Mudzimu o vha lata. (b) Vho kandwa nga matombo. (c) Mudzimu ori vha do fa. (d) Vho rwiwa
8. Tshivhi ndi mini? (a) U pfuka mulayo wa Mudzimu. (b) Lufu (c) Tshivhumbeo tsha muthu (d) Muhumbulo wa muthu.
9. Lutendo ndi: (a) U tenda kha zwi sa konadzei. (b) Ndivho. (c) U fulufhela zwe zwa lindelwa, u pika zwi saathu u vhonwa. (d) U tenda kha zwi sa divhei. (Kha vha vhale Vhaheberu 11:1)
10. Bivhili i funza uri: (a) a huna fulufhelo (b) U vuwa ha vhafu. (c) Vhutshilo nga murahu ha lufu kha vhothe. (d) Uri vho lugaho vha do ya tadulu.

NGUDO 5

ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA

Kha ngudo ya 4, ro guda ngauri ndi ngani muthu a tshi fa nauri ri nga kunda hani lufu. Zwino kha ngudo 5, ri do sedza zwinwe zwe Mudzimu a fulufhedzisa vhathu. Ri do kona u guda na u pfesesa uri ri nga wana hani u tshidzwa.

MUDZIMU O FULUFHEDZISA U TSHIDZA VHATHU MATHOMONI

U rangani, nga murahu ha musu Adamu na Efa vho tshinya, Mudzimu o fulufhedzisa vhathu uri naho a tshi vha hatulela lufu, huno u do ita ndila ya u vha tshidza. Mudzimu ori: “Na hone ndi vhea vhuswina vhukati ha iwe (nowa) na musadzi, vhukati ha mbeu yau na mbeu yawe. Mbeu ya Musadzi ido u pwasha thoho, iwe wa do i luma tshirethe.” (Genesi 3:15-15) Arali vha elelwa zwavhudi vha do wana uri mbeu ya nowa ndi vhutshinyi vhu disaho lufu. Ngeno mbeu ya Musadzi e Yesu a disaho vhutshilo. Zwino u luma tshirethe ndi u huvhadza zwituku ngeno u pwasha thoho hu u vhulaha kana u fhelisa tshothe. Huno vha do guda nga vhudalo kha bugu i tevhelaho iyi. (THIKHO DZA BIVHILI).

Vhutshinyi vhu do fheliswa tshothe nga mbeu ya musadzi ngeno na lufu lu tshi do fheliswa. Kha vha vhale Bivhili yavho maduvha othe. Mafhungo haya a do vha khagala.

ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA TSIMUNI YA EDENI

Nge nowa ya fhura Adamu na Efa, yo do vha tshiga tsha vhutshinyi / zwivhi. Na Yesu o shumisa tshiga tshenetshi musi a tshi amba na vha hanedzanaho nae musi a tshiri, “Madana a mavuluvulu.” (Mateo 23:33; Mateo 12:34) Zwino u pwasha thoho zwi amba u fheliswa tshothe ha vhutshinyi na lufu.

Zwino arali vha vhala mafhungo aya zwavhudi vha do wana uri hafha ho ambiwa nga vhutshilo, lufu na u vuwa vhafuni. Uri ri kone u vhona uri mbeu ya musadzi hu ambiwa nnyi ri tea u vhala maipfi: “Vhonani musidzana u do vha muthu wa thovhele, u do beba murwa a ne dzina lawe la do pfi Immanuele -Mudzimu u na rine.” (Yesaya 7:14)

Hezwi zwo khunyelela musi murunwa a tshi amba na Yosefa uri Maria u do beba nwana a ne a tea u mu ira dzina la Yesu (Mudzimu u na rine/ Mutshidzi). Kha vha vhale Luka 1:31-35 vha do vhona uri murunwa o vha a tshi kho u khunyeledza zwe zwa ambiwa nga Muporofita Yesaya kha Yesaya 7.

Zwino musi Yesu a tshi kunda lufu. (U vuwa vhafuni) o pwasha thoho (vhutshinyi) ya nowa. Lufu lwo fheliswa tshothe kha Yesu. Ha tsha do fa. Nga u ralo, nga ufa hawe tshifhambanoni, na u dzula vhudzula-vhafu, nowa yo mu luma tshirethe. Yesu o dzula vhudzula vhafu fhedzi a vuwa nga duvha la vhuraru. Nga u ralo, tshipida tsha u thoma tsho khunyelela, huno ho sala tshipida tsha vhuvhili musi hu tshi do vha na khano. Musi Yesu a tshi vhuya na khonani dzawe dze dza ita zwine Mudzimu a funa, vhafu vha do vuswa, vha tshila tshothe. Vha do vhusa na Yesu minwaha ya likhulu. Nga murahu hu do tevhela tshipida tsha vhuraru tsha u fhedzisela nga murahu ha minwaha iyo musi hu tshi do vha na khathulo, vhadzia zwivhi vha do fheliswa tshothe. “Yesu u do vhusa maswina awe a vhuya a vhewa tsini ha milenzhe yawe.” (1 Vhakorinta 15:25) “Swina line a do fhedzisa ngalo u li kunda ndi lufu.” (1 Vhakorinta 15:26). Ngauri u sa tenda ho disa lufu, nga u ralo u tenda kha mafhungo a Mudzimu na u lovhedzwa, zwi do disa vhutshilo vhu sa gumi.

NOAXE

Musi vhana vha Adamu na Efa vha tshi bebana vha tshi vha vhanzhi, na vhutshinyi he vha vha vho guda kha vhabebi vhavho, ho do dala vhutshinyi. Zwino kha Genesi 6 Ri vhala uri: “Huno Yehova o vhona vhuvhi ha vhathu ho anda fhanu shangoni, zwothe zwiito na mihumbulo yavho zwi zwivhi misi yothe.” (Genesi 6:5)

Vhuvhi ho vha ho anda Iwe Mudzimu a sinyuwa uri o vhumbelani muthu shangoni. (Genesi 6:6)

Noaxe ndi ene eethe we Mudzimu a wana o luga. (Genesi 6:8-9) Mudzimu o do humbula u thoma nga luswa.

“Mudzimu o mbo amba na Noaxe ari: Vhufhelo ha nama yothe vhu a da, ndi ralo Nne, ngauri shango lo dala zwa vhuvemu nga vhone vhathu. Zwino ndi do vha fhedza huthihi na shango.” (Genesi 6:13)

MUDALO WA MADI

Mudzimu o do khetha u disa mudalo wa madi u itela uri zwothe zwi tshilaho, hu tshi katela na vhathu, zwi fheliswe, zwi tuwe nga madi. Huna vhanwe vhathu hu tshi katela na vhafunzi vha dzikereke vhane vha humbula uri mafhungo a mudalo a si ngoho. Huno na vho rasaenzi vha a tenda uri ho vhuya ha vha na mudalo wa madi. Naho vha sa tendi kha mafhungo a Bivhili huno vha a tendelana uri huna dzitswayo dzi sumbedzaho uri lifhasini ho vhuya ha vha na mudalo muhulu. Mafhungo a Mudalo a ri funza mafhungo a uri ri tea u tshila hani. Lutendo lwa Noaxe lwo bvela khagala vhukati ha vhadzia u tshinya vha tshifhingo tshenetsho.

ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA NGA MURAHU HA MUDALO

Ra-maanda-otho o do fulufhedzisa uri ha tsha do dovha a fhelisa shango na vhathu nga mudalo wa madi. Mudzimu u na zwe a lugisela u ita fhanu shangoni, zwine zwa do khunyelela nga tshifhinga tshazwo tshe ene Mudzimu a tshi vhea. Kha vha vhale Genesi 8:20-22.

A SI VHANZHI VHANE VHA DO TSHIDZWA

Mafhungo a mudalo a ri funza uri a si vhanzhi vhane vha do tshidzwa. Vha nga mangala ngauri dzikereke dzo dala nga maanda na vhathu vhadzo ndi vhanzhi. Huno arali vha vhala Bivhili zwavhudi vha vhambedza pfunzo dzine dza funzwa dzikerekeni vha do wana uri vhathu vha kho u xedziwa. A huna he Bivhilini Mudzimu a amba uri vhathu vha ya tadulu, huno dzikerekeni vha funziwa uri vhaya tadulu. Izwo zwi amba uri vhothe vhane vhatenda uri hu iwa tadulu, vho xela na hone a vha nga tshidzwi.

Zwino mafhungo a Mudalo a ri gudisa uri u tevhela gogo la vhathu lo xelaho zwi amba uri ro xelavho. Kha bugu ya 1 Petro 3:20 ri guda pfunzo yeneyo. Zwino uri kereke ya vho ina vhathu vha ngana a zwi ambi uri vha do tshidzwa ngazwo. Mudzimu ha sedzi kereke u sedza vhone. Na musu Yesu a tshi vhuya zwi do tou ralo. Kha vha vhale Mateo 7:13-14 vha do vhona uri ndila ya u ya lufuni i tevhelwa nga vhanzhi, huno ndila ya u tshila ndi thuku na hone i tevhelwa nga vhasigathi.

Zwino nga u ralo ri a zwi vhona uri vhunzhi ha vhathu vho xela ngauri vha tevhela kereke ngauri dzi na vhathu vha dzimiliyoni, nauri vha takalela ku ambarele kwa mufunzi. Vha tea u divha uri nga divha la khathulo kereke i do vha i siho, na vhafunzi vha do vha vha siho. Hu do vha hu vhone na Yesu a tshi vha hatula o sedza mafhungo a re Bivhilini. Ha nga do sedza vhafunzi kana kereke ngauri na vhone vho xela. Ha nga do tenda vha tshi mu vhudza uri vho xedzwa nga vhafunzi. Vhafunzi a si Mudzimu, a vha ngo nwala Bivhili. Mudzimu u toda vhone vha tshi tevhela ndila tsekene (u vhala Bivhili) u ri vha kone u vha na lutendo lwa vhukuma lu bvaho Bivhilini.

ABURAHAMU

Abrahamu ndi munna we a vha wa lutendo luhulu nge a vha o di imisela u bva kha lushaka lwa hawe (kereke) a ya he Mudzimu a ri a ye.

DIVHA ZWA KALE I TIKEDZA BIVHILI

Abrahamu o tshila minwahani ya 2000 BC (Musu Yesu a saathu u bebwa) kha mudi muhulwane wa Uri, we wa vha u shangoni la

Vha-Kaladeya (Iraqi). Mudi hoyo wa Uri wo fukulwa minwahani yeneino nga vha dziya u toda zwakale fhasi mavuni (Archeologists). Zwe vha wana zwi sumbedza uri mudi uyo wo vha u mu hulwane na hone huna vhathu vhe vha vha vho bvela phanda nga ndivho. Ho vha huna dzi ndu na dzi thembele dza maimo. Na zwifanyiso zwo vha zwo oliwa zwi sumbedza uri ho vha hu na vhutsila na vhukoni mudini hoyu. Divha-zwa-kale iri thusa nga uri nea tshifanyiso tshi sumbedzaho kutshilele kwa kale. Ri kona u vhona nauri Abrahamu o vha na lutendo a siya vhutshilo ha madzanga a tevhela Mudzimu. Ngauri Mudzimu o vha o ri: “Tutshela shango la hanu na lushaka lwa hanu na ndu yau, u ye shangoni line nda do u sumbedza.” (Genesi 12:1)

Ngauralo Mudzimu o vha a tshi toda uri Abrahamu a bve kha uyo mudi a ye he Mudzimu a vha o nanga. Zwino na vhone arali vha kona u pfesesa Bivhili, kha vha bve kerekeni ya mazwifhi vha tevhele Mudzimu nga u vhala Bivhili maduvha othe uri vha aluwe lutendoni. Abrahamu o tenda a tevhela Mudzimu. Adamu na Efa vho tevhela nowa (mazwifhi na vhutshinyi).

“Ndi nga lutendo Abrahamu a tshi pfa zwila o vhidzwa, a pfuluwa a ya shangoni le a pfi u do li dzhia la vha ifa lawe, a pfuluwa a sa divhi hune aya.” (Vhaheberu 11:8)

ABRAHAMU

Abrahamu o vha o tika lutendo lwawe nga zwe Mudzimu a mu fulufhedzisa. O vha a tshi divha uri Mudzimu arali a fulufhedzisa, u do zwi ita, ngauri Mudzimu ndi ene makona zwothe.

“Ndi do u ita lushaka luhulu, ndi do u fhatutshedza, dzina lau li do vha lihulu, u do vha tshifhatutshedzi. Vhane vha u fhatutshedza, na Nne ndi do vha fhatutshedza, vhane vha u sema, na Nne ndi do vha sema. Tshakha dzothe dza shango, ndi do dzi fhatutshedza nga iwe.” (Genesi 12:2-3)

Maduvha othe a vhutshilo ha Abrahamu, izwi zwo dovhololwa kanzhi, na hone a tshi engedza nga zwinwe. Zwino kha ri sedze zwi hulwane zwe a fulufhedziswa zwone.

- 1. Abrahamu na vhana vhawe vha do newa shango lavha lavho. (Genesi 15:18)**
- 2. Lushaka lwa Abrahamu lu dovha luhulu**

3. Vhathu vha do fhatutshedzwa nga Dzina La Abrahamu na mbeu yawe

1. ABRAHAMU NA VHANA VHAWA VHA DO NEWA SHANGO LAVHA LAVHO

Shango le Mudzimu a sumbedza Abrahamu, lo vha li shango la Kanana, line namusi la angaredza mashango angao Israele, Siriya, Lebanoni, Yorodani na manwe mashango a re tsini. (Genesi 15:18) Musi Abrahamu a tshi swika shangoni la Kanana, Mudzimu ori: “Heli shango ndi do li nea vhana (mbeu) vhau.” Genesi 12:7)

Nga murahu Mudzimu o dovholola izwo a ri: “Ngauri shango line wa khou li vhona, ndi do li nea iwe na vhana vhau misi yothe i sa fheli.” (Genesi 13:15)

Vha sedzese hafha musi Mudzimu a tshi ri: “iwe na vhana vhau nga hu sa fheli.” Hafha zwi amba uri na Abrahamu u tea u vha hone musi vhana vhawe vha tshi newa shango ilo ngauri zwa zwino a vhaathu u li newa. Hafha a hu ambiwi zwila Vhana Vha Israele vha tshi dzhiya shango la Kanana nga fhasi ha vhurangaphanda ha Yoshua ngauri a lo ngo vha lavho nga hu sa fheli. Li kha di do vha lavho.

Bivhili i ri vhudza uri, musi e kha la Kanana, Abrahamu o vha a tshi dzula sa mufhiri, na hone musadzi wawe Sara o ri u fa, Abrahamu a renga tsimu he a mu vhulunga hone. Musi ene a tshi fa, o vha a so ngo wana zwe a fulufhedziswa zwone. (Mishumo 7:2-5)

Zwi khagala uri Abrahamu na vhana vhawe a vhaathu u newa ilo shango, ngauri na namusi vha kha di dzula fhasi ha mutsiko u bva kha vhahura vhavho.

U VUWA VHAFUNI HU DO KHUNYELEDZA ZWE ZWA FULUFHEDZISWA
Zwi khagala uri Abrahamu u tea u vuwa vhafuni uri a kone u wana zwe a fulufhedziswa. Nga murahu ha u vuwa vhafuni, Abrahamu na vhanwe ngaye vha do kona u dzhiya shango la Kanana la vha lavho nga hu sa fheli. (Mateo 8:11; Luka 13:28)

Vha do kona u pfesesa zwavhudi musiri tshi sedza zwinwe zwe zwa fulufhedziswa.

2. VHANA VHA ABRAHAMU VHA DO VHA LUSHAKA LUHULU

Mafhunga haya o dala Bivhilini, na hone vhunzhi hazwo zwo no khunyelela sa zwine Bivhili ya sumbedza. (Genesi 12:2; Genesi 13:16; Genesi 15:5; Genesi 22:17)

Kha Genesi ri vhala nga mafhungo a Murwa wa Abrahamu, Isaka, na muduhulu wawe Yakobo we dzina lawe la do shandukiswa a pfi Israele. Ndi ene makhulu wa lushaka lwa Israele lune namusi ndi lushaka luhulu. Vho tshila kha shango la Kanana u swika hu tshi vha na ndala kha shango lenelo, vha do ya Egitita u yo toda zwililwa. Kha bugu ya Ekisodo, ri wana uri vhana vha Israele vho do anda vha vha vhanzhi he vha Egitita vha vhona uri ndi khwine vha tshi vha ita dziphuli uri vha sa tsha beba nga maanda.

Minwahani ya 1500 BC Mudzimu o do ruma Mushe u ri a ye u yo vha bvisa kha vhupuli vha vhuyelele kha shango la Kanana. Kha bugu ya Yoshua we a tevhela Mushe, ri vhala nga ndila ye Vhana vha Israele vha kunda Kanana ngayo. Musi ri tshi ya phanda, ri vhala mafhungo a uri vha Israele vho do vha na Muvhuso wavho wa maanda nga tshifhinga tsha Khosi Davida na Salomu minwahani ya 1000 BC.

TESTAMENTE NTSWA I BVELA PHANDA NGA U TALUTSHEDZA ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA VHATHU

Bivhili i sumbedza uri, nga murahu ha lufu lwa Khosi Salomu, vha Israele vho do litsha u tevhela ndila dza Mudzimu, ha swika he vha balanganywa vha bviswa kha shango la Israele. (Doiteronomio 18:15-68) Kha vha vhale yothe. Ndi kha Testamente Ntswa hune ra wana mafhungo a Abrahamu o dovha a nwalwa nga vhudalo. Kha bugu ya Vharoma 9:6-7 ri wana Paulo ori: "Asi uri vhothe vha bvaho ha Israele ndi Vha-Israele. Na hone a si uri vhothe ndi vhana, naho vhe mbeu ya Abrahamu."

Hezwi zwi sumbedza uri a si vhothe vhana vha Israele vhane vha do tshidzwa. Zwi di fana na uri a si vhothe vhathu vhane vha dzhena kereke vhane vha do tshidzwa. Ndi avho fhedzi vhane vha tevhedza mafhungo ngoho. Lushaka lwa vhana vha Abrahamu lu do vha vhathu vhothe vha tendaho kha mafhungo-ngoho fhedzi.

Na hone kha mirafho yothe yo fhiraho, vhatendi vho vha vhatuku nga maanda. Na namusi arali vha sedza uri vhatendi vha ngoho ndi vha ngana, vha do wana uri a vha swiki vhanzhi. Vhunzhi ha vhatu ndi vho xelaho. Vhothe vha tendaho uri hu iwa makoleni kana tadulu vho xela. Zwino arali vha sedza uri kereke ndi nngana na hone mirado yadzo ndi mingana vha do wana uri vhunzhi hadzo dzi funza mazwifhi a uri hu iwa tadulu. Izwi zwi amba uri dzimiliyoni dza vhatu dzine dza tenda kha u ya tadulu a vha nga tendelwi muvhusoni wa Mudzimu.

Huno musu vhafu vha tshi vuwa, Abrahamu u do pembela na vhana vhawe vha bvaho kha tshakha na nyambo dzothe. (Nzumbululo 7:9)

3. TSHAKHA DZOTHE DZI DO FCHATUTSHEDZWA DZINANI LA MURWA WA ABRAHAMU

Vhatu a vhaathu u fchatutshedzwa zwa zwino. Hu do swika tshifhinga tshine vha do fchatutshedzwa musu vhatshinyi na lufu zwi tshi fheliswa. Hu do swika misu ine vhurena ha Mudzimu ha do dadza shango lothe. (Numeri 14:21 Habakuku 2:14)

Vhurena ha Mudzimu a vhuho zwa zwino ngauri vhatu vho dadza shango nga vhuvemu, na vhumbulu. Hu tea u vha na tshanduko uri ri kone u vhona zwivhuya zwine ra vhala Bivhilini. (Yesaya 32 na Dzipsalme 72) Vhunzhi ha vhatu a vha koni u vhona uri mafhungo madifha o thoma u funzwa Abrahamu nga ene Mudzimu minwahani ya 2000 Yesu a saathu u bebwa. Hoyu ndi wone mudzi wa mafhungo othe a muvhuso wa Mudzimu.

“Manwalo o dzula o zwi vhona zwauri Mudzimu u do ri vhannda vho luga nge vha tenda. Ndi hone a tshi dzula o vhudza Abrahamu zwauri: “Vha dzitshakha dza nda vhothe vha do fchatutshedzwa zwenezwi hu tshi fchatutshedzwa iwe.” (Vhagalata 3:8)

YESU KRISTO NDI MURWA WA ABRAHAMU.

Mafhungo othe madifha na zwe zwa fulufhedziswa Abrahamu zwo di tika nga Yesu Kristo. Yesu ndi Murwa wa Abrahamu. Kha bugu ya u thoma ya Testamente Ntswa ri vhala nga lushaka lwa Yesu-Murwa wa Abrahamu. (Mateo 1:1)

Musi vha tshi vhala vha tshi ya phanda vha vhala nga lushaka lwa Yesu u bva kha Abrahamu. Paulo na ene o sumbedza kha lunwalo lwawe lwa Vha-Galata uri Yesu ndi ene mbeu ya Abrahamu yo ambiwaho nga hayo kha Genesi. “Dzimbavhalelo dzone dzo vhudzwa Abrahamu na mbeu yawe. A hupfi na dzimbeu, dzanga ndi nnzhi, hu ambiwa nthihi hapfi na mbeu yau, hu tshi ambiwa Yesu.” (Vha-Galata 3:16)

Paulo o bvela phanda kha Vha-Galata 3:7 ari: “Vho bvelelaho nga u tenda ndi vhone vhana vha Abrahamu.” Zwi amba uri na rine ri nga vha vhana vha Abrahamu arali ri tshi tenda mafhungo ngoho.

Lutendo zwi amba u tenda kha mafhungo ngoho na u tevhedza ndila dza Mudzimu. Yesu ndi ene muthu wa u thoma u tenda nga ndila yo fhelelaho. Ha ngo tshinya. Rine ro tshinya na hone ri kha di tshinya maduvha othe. Yesu o vhuya ari: “Ndi nnyi kha inwi a ne a nga nthovhedza tshivhi?” (Yohane 8:46) Nga u ralo Yesu o kunda zwivhi a fhelisa lufu a disa u sa fa kha ene na vhane vha do wanala vho luga musi a tshi vhuya. (1 Timoteo 1:10)

MAFHUNGO MADIFHA A FUNZIWA DZITSHAKHA DZOTHE

Kha Testamente ya Kale, mafhungo makhethwa o vha e a Vha-Israelaele fhedzi, huno vho kundelwa u tevhela ndila dza Mudzimu. Yesu o do ruma vhafunziwa vhawe uri vha yo funza mafhungo makhethwa kha tshakha dzothe. (Marko 16:15)

Hezwi ndi u khunyeledza zwo ambiwaho kha Genesi musi Mudzimu a tshi ri “Tshakha dzothe dzi do fhatutshedwza hu tshi fhatutshedzwa iwe.” (Genesi 12:2-3) Na hone ndi u sumbedza uri Mudzimu u do dadza shango lothe nga vhurena hawe. Yesu na ene o vha a tshi divha zwauri a si vhanzhi vhane vha do tanganedza mafhungo ngoho. Ndila i yaho u tshidzwani ndi tsekene. Vhathu vha takalela hu re na vhathu vhanzhi, a vha toti u salela murahu. Huno vho xela vhothe. Vha tenda kha mazwifhi a uri vhathu vhofa huna muya une wa sala u tshi tshila na uri muvhuso wa Mudzimu u do vha tadulu. Huno zwenezwo azwiho Bivhilini. Zwi wanala kha vhafunzi vha u zwifha. Mabofu a dededzana nga tshao. Vha do wela dindini vhothe.

MUVHUSO WA MUDZIMU FHANO FHASI

Yesu u do vhuya husi kale u yo bveledza zwivhuya fhanu shangoni, a vusa vhothe vha re na vhu-difhinduleli na vhe vha ambara vhurena hawe uri vha le vhufa ha mbavhalelo. (Vhagalata 3:27-29)

Misi iyo zwe zwa fulufhedziswa Abrahamu zwi do bvelela kha tshakha dzothe dzinani la Murwa wawe Yesu. (Vhagalata 3:14) Yesu u do vha Khosi ya lifhasi lothe a disa dziphathutshedzo dzi saathu u vhoneva tshe shango la sikwa. Ndi zwine vha kreste vha funzwa uri vha rabele vhari: "Muvhuso wau nga ude. Zwine wa funa nga zwi itwe fhanu fhasi vhunga zwi tshi itwa ngei tadulu." (Mateo 6:10)

ZWE RA GUDA (SUMMARY)

1. Nga murahu ha musu Adamu na Efa vho tshinya, Mudzimu o fulufhedzisa uri hu do vha na ndila ya u fhenya zwivhi na lufu.
2. Mudzimu o fulufhedzisa vhatendi uri vha do tshidzwa.
3. Mafhungo a mudalo nga maduvha a Noaxe a sumbedza uri ndi vha sigathi vhane vha do tshidzwa.
4. Divha zwa kale i tikedza uri Mudalo wo vha hone fhanu shangoni.
5. Mudzimu o fulufhedzisa Abrahamu zwithu zwinzhi nge a vha na lutendo kha Mudzimu.
6. Zwothe zwe Abrahamu a fulufhedziswa, a zwi athu u khunyelela.
7. Zwothe izwi zwi livhiswa kha Yesu we a kunda swina lihulu, vhutshinyi na lufu.
8. Huno Yesu u do tshidza vhothe vhane vha vha na lutendo lu ngaho lwa Abrahamu.
9. Zwothe zwi do khunyelela musu Yesu a tshi vhuya u yo vhusa kha Khulunoni Ya Davida.
10. Muvhuso wa Mudzimu u do disa phathutshedzo na mulalo shango la dala nga vhurena ha Mudzimu. (Habakuku 2:14)

Ndima dzine vhangwa dzi vhala

Genesi 6,12,17,22; Doiteronomio 28; Dzipisalme 72; Yesaya 2, 11,32,65; Yohane 8; Mishumo 7; Vharoma 4; Vhagalata 3 Vhaheberu 11

MBUDZISO 5

Kha vha khethe phindulo yone nga u talela nga fhasi.

1. Ndi nnyi we Mudzimu a vha a tshi mu takalela we a nwalwa ngae kha Genesi 6 u swika 9? (a) Adamu (b) Noaxe (c) Henoxe (d) Abele
2. Mudzimu o fhelisa hani vhathu vhavhi u ya nga Genesi 6 u swika 8? Nga mudzinginyo (b) Nga ndala (c) Nga mudalo wa madi (d) Nga vhulwadze.
3. Ndi vhathu vha ngana vho tshilaho kha mudalo wa madi? (a) ndi 8 (b) 18 (c) 88 (d) 80 Kha vha vhale Genesi u bva kha 6 u swika 8.
4. Vhakhethwa vho tshidza hani kha mudalo wa madi kha Genesi 6-8? (a) Vho dzhena gungwani (b) Mudzimu o vha dzumba (c) Vho namela thavha ndapfu (d) Mudzimu o vha dzhia a vha isa kule.
5. Abrahamu o vha a tshi dzula ngafhi musi Mudzimu a saathu u mu vhidza? (a) Kha la Babele (b) kha la Bethala (c) Kha la Sodoma (d) Kha la Uri.
6. Mudzimu o sumbedza Abrahamu shango lifhio? Kha vha vhale Genesi 12, 13 na 15. (Egipita (b) Kanana (c) Edomu (d) Salema
7. Mafhungo madifha o funzwa kha Abrahamu? (a) Ee (b) Hai (c) Zwi nga vha zwo tou ralo (d) A ri divhi.
8. Zwino Abrahamu u do wana lini zwothe zwe a fulufhedziswa? (a) O no zwi wana (b) A ri divhi (c) Musi Yesu

a tshi vhuya u yo vhusa Muvhusoni wa Mudzimu fhanu shangoni. (d) Abrahamu ofa, zwino ha tsha do wana zwe a fulufhedziswa.

9. Ndi nnyi Murwa wa Abrahamu a fhiraho Vhothe nga maanda? (a) Yakobo (b) Yuda (c) Yosefa (d) Yesu.

10. Ndi zwifhio zwithu zwiraru zwe Mudzimu a fulufhedzisa Abrahamu? (a) Vhana vhawe vha do dzula kha la Kanana u ya nga hu sa fheli. (b) U do dzula tadulu lwa tshothe (c) Vhana vhawe vha do vha lushaka luhulu. (d) U do vha na lupfumo luhulu (e) Tshakha dzothe dzi do fhatutshedzwa nga dzina na Murwa wawe. (f) Vhana vhawe vha do vha vhatendi vha ngoho. (g) Vhana vhawe vha do dzula vha tshi elelwa lutendo lwa Abrahamu.

NGUDO 6

MURENA YESU KRISTO

Ngudo heyi i do sedzesa nga maanda kha Yesu ane a vha ene tshipikwa tshihulwane kha zwothe zwine Mudzimu a ita zwone. “Na zwino u do beba nwana wa mutukana. U mu rine dzina la Yesu ngauri ndi ene ane a do tshidza vhathu vhawe vhutshinyini havho.” (Mateo 1:21) Kristo zwi amba mudodzwa wa Mudzimu. Mukhetwa wa Mudzimu. Yesu o vha e Mukhetwa, Mudodzwa u to u fana na Yohane a tshi pfi Mulovhedzi.

TSHIPIKWA TSHA MUDZIMU U TOU BVA MATHOMONI

Kha ngudo yashu yo rangelaho heyi, ro zwi vhona uri Mudzimu o vha ena Muhumbulo u tou bva tsimuni ya Edeni wa uri hu bebwe Mukhethwa wawe ane a do tshidza vhathu. Zwi khagala uri onoyo Mukhethwa ovha a tshi do vha muduhulu wa Abrahamu. Maria na ene o zwi vhona zwauri Murwa wawe ndi ene o nangwaho a imba luimbo ari: “Mbilu yanga i khoda Mune wanga. Muya wanga u takalela Mudzimu Mutshidzi wanga. Zwe a fulufhedzisa vhomakhulukuku washu o zwi ita. A di da a phalala mudinda wawe Israele. Ho ngo hangwa u lilisa Abrahamu na vhaduhulu vhawe misi yothe.” (Luka 1:46-47, 54, 55)

ZWINWE ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA

Muporofita Daniele o amba nga ha Mutshidzi ane a vhonala (uda) (Daniele 9:25-26). Muporofita Mika a amba nga hune a do bebwa

hone. Mateo u amba nga u da ha vhanna vha vhutali kha Khosi Herode. Mateo a tshi nwala mafhungo aya o amba uri ho vha hu tshi khunyeledzwa zwe zwa vha zwo fulufhedziswa kale. (Mateo 1:22; Mateo 2:6; Mika 5:2; Mateo 5:5, 15)

Wo vha wone Muhumbulo muhulwane wa Mudzimu uri musi tshifhinga tshi tshi swika u do vha na Murwa wawe ane a do fela vhathu. Yohane na ene o nwala uri “Ipfi (Muhumbulo) a vha muthu wa nama ra vhona vhugala hawe vhune Mudzimu a nea Murwa wawe muthihi fhedzi a na vhuthu vhuhulu na u fulufhedzea tshothe.” (Yohane 1:14)

YESU O BEBELWA MINI?

Huna ndima yo doweleaho Bivhilini ine ya sumbedza tshipikwa tsha Mudzimu lifhasini ine yari: “Mudzimu o funa shango zwingafha lwe a nekedza Murwa wawe muthihi fhedzi, uri Vhothe vha mu tendaho vha si lovhe, tshavho huvhe u wana Vhutshilo vhu sa gumi.” (Yohane 3:16)

Mudzimu o nekedza Yesu kha shango uri a fele zwivhi zwashu. O vha ene tshithavhelo tshi sina tshikha. Murunwa Gabriele na ene o vhudza Maria uri u do vha na nwana wa Mutukana. Maria a vhudzisa uri zwi nga itea hani ngeno a sa divhi munna. Murunwa o fhindila ari: “Muya Mukhethwa u do da kha iwe, maanda a Watadulu-tadulu a do kavha kha iwe. Ndi zwine uyo nwana a do tou pfi Mukhethwa, Murwa wa Mudzimu.” (Luka 1:35) Na Mateo o vha o nwala zwenezwo-vho. (Mateo 1:22)

TSHITHAVHELO

Kha Testamente ya Kale ho vha hu tshi vhulawa zwifuwo zwi tshi itwa zwithavhelo. Iyo yo vha i ndila ya uri vhathu vha elewe uri ndi vhatshinyi na uri hu tea u shululwa malofha uri vha hangwelwe vhutshinyi havho. Muthu we a vha a tshi nekedza tshithavhelo tshenetsho o vha a tshi zwi vhona zwauri lufu ndi lwone lwo teaho mutshinyi onoyo. (Levitiko 1:3-4) Na Paulo o nwala uri: “Malamba a vhutshinyi ndi lufu.” (Vharoma 6:23)

Kha Vhaheberu 10:3 ri vhala uri: “Zwipfumelo (zwithavhelo) izwo zwo vha zwo tou itelwa u dzula zwi tshi humbudza vhathu vhutshinyi havho nwaha munwe na munwe.”

Kha Vhaheberu 10:1, ri vhona zwauri zwipfumelo izwo zwo vha zwi sa koni u fhelisa vhutshinyi ngauri zwifuwo a zwi koni u tshinya.

Vhaheberu 10:4, i sumbedza uri: “Ndi uri malofha a mboho na mbudzi ha koni u fhelisa vhutshinyi ha vhathu.” Bivhili i sumbedza uri zwithavhelo zwa zwipuka zwo vha zwi sa koni u fhelisa vhutshinyi. Yesu o vha tshone tshithavhelo tsha vhukuma.

“Huno Yesu o nekedza tshipfumelo tshithihi fhedzi tsha mbo divha tsho edana, a kona u yo dzula kha tshaula tsha Mudzimu.” (Vhaheberu 10:12)

U THOMA NGA HUSWA

Bivhili i sumbedza uri Adamu o disa lufu nga u sa tevhedza mulayo, huno Yesu nga u luga hawe a disa Vhutshilo. “Kristo Yesu we a fhelisa maanda a lufu a disa Vhutshilo vhusa tshinyali nga mafhungo madifha.” (2 Timoteo 1:10)

Ngauri Yesu o tshila Vhutshilo ha u luga, ndi zwe Mudzimu a mu vusa vhafuni a sa sini. (Mishumo 2:24)

U vhona zwauri Adamu na Yesu vho disa zwo fhambanaho kha vha vhale kha Vharoma 5:12, 19, 21. “Vhutshinyi ho dzhena shangoni nga muthu muthihi, hone ha disa lufu, lufu lwa tanganya vhathu vhothe nge vha vha vho tshinya Vhothe. U nga vhunzhi vho pfi ndi vhatshinyi nga u sa pfa ha muthu muthihi (Adamu) nga u ralo vhanzhi vho do pfi vhavhuya, nge havha na muthihi (Yesu) we a thetshelesa Mudzimu. Vhunga kale ho vha hu tshi vhusa vhutshinyi nga lufu, zwino hu vhusa tshilidzi ri tshi pfi vhavhuya.”

Ngauralo vhunga ri tshi tevhela ndila ya Adamu, ri tea u vha na vhushaka na Yesu. Ngauri unga ri vhathu vha faho nga vhuthihi havho na Adamu, sa zwenezwo, vhothe vha do vuswa vhafuni nge vha vha vhathihi na Kristo. (1 Vhakorinta 15:22)

HU TODEA LUTENDO

Ro vhala kha Thero 4 ra vhona uri muthu ndi wa u fa na hone u toda lutendo uri ri tevhedze vhutshilo vhune Mudzimu a ri nangela hone. Hezwi zwi konadzea fhedzi nga mushumo wa Yesu.

“Malamba a vhutshinyi ndi lufu, tshifhiwa tshine Mudzimu a ri nea ndi Vhutshilo vhu sa fheli nga Kristo Yesu Mune washu.” (Vharoma 6:23)

Ngauralo uri vha wane vhutshilo vha tea u tevhedza zwe Mudzimu a ri laya zwone. “Mudzimu o funa shango zwingafha, a vhuya a nekedza Murwa wawe mubebwa eethe uri vhothe vha mu tendaho vha si lovhe, tshavho huvhe u tshila tshothe.” (Yohane 3:6) Ndi zwine Murwa wa Mudzimu a pfi Yesu ngauri u do tshidza vhathu vhawe. (Mateo 1:21)

MUSHUMO WA YESU ZWINO

Nga murahu ha u vuwa hawe, Yesu o takulelwa tadulu. Musi a tshi takulelwa tadulu, vharunwa vhavhili vho amba uri u do vhuya nga ndila ye a tuwa ngayo. “Hoyu Yesu ane na mu vhona a tshi tuswa kha inwi a takulelwa tadulu, u do vhuya sa zwenezwi.” (Mishumo 1:11)

Petro na ene o amba uri Yesu u do dzula tadulu u swika tshifhinga tshine zwothe zwa fanela u itwa. (Mishumo 3:19-21)

Yesu u do vhuya a khunyeledza zwothe zwo ambiwaho Bivhilini. Zwa zwino ndi Mupfumedzanyi washu kha Mudzimu. “Hafhu ni divhe uri Mudzimu ndi muthihi na Mupfumedzanyi ndi muthihi. Ndi muthu Yesu Kristo.” (1 Timoteo 2:5)

Kha Vhaheberu ri a zwi vhona zwauri Yesu o tshila fhanu shangoni na hone o lingiwa u fana na rine, zwi ita uri a vhe na mbilu ya tshilidzi musu ri tshi rabela dzinani lawe. (Vhaheberu 2:17)

“Arina tshifhe muhulu a kundwaho u ri pfela vhutungu a tshi vhona u shaya nungo hashu. Na Ene mune o lingwa nga ndila dzothe u nga rine, phambano ndi nthihi fhedzi, Ene o vha a sina vhutshinyi. Kha ri sendele kha Khulunoni ya Mudzimu na vhuthu.” (Vhaheberu 4:15-16)

ZWE RA GUDA

1. Yesu o bebwa nga maanda a Muya Mukhethwa wa Mudzimu kha Maria

2. Yesu zwi amba Mutshidzi, na hone ndi zwe Mudzimu a vha o humbula u bva mathomoni uri hu vhe na ndila ya u tshidza vhathu.
3. Malamba a vhutshinyi ndi lufu. Na hone zwithavhelo zwa zwifuwo zwovha zwi tshi sumbedza vhathu uri vha tewa nga ufa.
4. Yesu o nekedza tshipfumelo tsha vhukuma.
5. Yesu u tadulu hune a ri pfumedzanya na Mudzimu ngauri u a ri pfela vhutungu musi ri tshi lingiwa.

NDIMA DZA U VHALA

Mateo 1:18-25; Luka 1:26-38; Luka 2; Mateo 2
Yohane 1:1-14 Vharoma 5

1. Dzina Yesu Kristo li amba mini? (a) Mutshidzi (b) Mudodzwa (c) Mutshidzi Mudodzwa (d) Mudodzwa Mutshidzi.
2. Mme a Yesu ndi Nnyi?
(a) Elisabethe (b) Maria (c) Marita (d) Ruthe.
3. Ndi nnyi ane avha Ene Khotsi ya Yesu wa vhukuma (a) Yosefa (b) Davita (c) Abrahamu (d) Mudzimu
4. Kha Mika 5:2 ho ambiwa uri Yesu u do bebelwa ngafhi?
(a) Yerusalema (b) Betlehema Efratha (c) Betlehema Yuda (d) Galelio.
5. Zwithavhelo zwa dziphuka kha Testamente ya kale zwo vha zwi tshi sumbedza mini? (a) Vhutshinyi vhu disa lufu (b) U fhungudza vhuhali ha Mudzimu (c) Lwo tou vha lutendo fhedzi (d) U tshidza vhathu
6. Yesu o vha o bebelwa mini minwahani ya 2000 yo fhiraho?
(a) U tshidza VhaYuda (b) U vha tshone tshithavhelo tsha vhukuma tsha vhutshinyi (c) U nekedza vhashayi zwiliwa. (d) U toma Muvhuso wa Mudzimu
7. Yesu u ngafhi zwino? (a) U tadulu (b) U vhudzula vhafu (c) U shangoni (d) A ri divhi
8. Na Yesu u do vhuya? (a) Ee u do vhuya (b) ha nga vhuyi (c) A nga di vhuya (d) A ri divhi. Kha vha vhale Mishumo 1:6-11.

9. Zwino namusi Yesu U kho u shuma mini? (a) U kho u langula Vhutshilo hashu (b) Ndi Tshifhe muhulwane phanda ha Mudzimu (c) U kho u langula mivhuso ya vhathu. (d) A ri divhi. Kha vha vhale Vhaheberu 4:14-16.
10. Tshifhiwa tsha Mudzimu kha Yesu Kristo ndi tshi fhio? (a) Lupfumo (b) Vhutshilo vhusa gumi vhudaho (c) Vhutshilo vhu sa gumi zwino (d) Mulalo na mutakalo zwino.

NGUDO 7

ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA VHATHU

Mudzimu o fulufhedzisa uri vhathu Vhothe vha do fhatutshedzwa kha Muduhulu wa Abrahamu. (Vhagalata 3:16)

Abrahamu o sumbedzwa sa ene Muthu wa lutendo lu hulwane, nga u ralo musi ri tshi toda u sumbedza lutendo, ri tea u sumbedza lutendo lungaho lwa Abrahamu. Ri tea u fulufhela Mudzimu u fana na Abrahamu.

Lushaka lwa Israele lwo bvaho kha Abrahamu, vho do vha dziphuli kha la Egipita. Vha do rangiwa phanda u bva kha la Egipita nga Mushe nga murahu ha madambudzo a fumi o itelwaho Khosi na vhathu vha Egipita nga Mudzimu. Hezwi zwo ita uri vhathu Vha Egipita vha zwi vhone zwauri huna Mudzimu ane a langa Lifhasi na Litadulu. Bugu ya Ekisodo i amba nga lwendo lwa u bva kha la Egipita. Vhana Vha Israele vho do swika vha dzula kha la Kanana le Abrahamu o vha a tshi dzula khalo, na hone ndi lone shango le Mudzimu a li nea Abrahamu na vhana vhawe. (vhaduhulu vhawe).

Khosi ya Israele ya u thoma o vha e Saulo ha tevhela Khosi Davida, we a do nwala Dzipisalema nnzhi Bivhilini.

ZWE ZWA FULUFHEDZISWA DAVIDA

Davida kha Dzipisalema o nwala uri Mudzimu o mu fulufhedzisa zwivhuya. “Mune washu o anela Davida muano wa ngoho, ha nga vhuyi a shanduka na kathihi, ori; kha Khulunoni yau ndi do vhea muduhulu wau.” (Dzipisalema 132:11)

Musi o no vha khosi Davida o do toda u fhatela Mudzimu ndu. Mudzimu o do ruma muporofita Nathani uri a vhudze Davida uri Ene (Mudzimu) ndi ene ane a do fhatela Davida ndu nga vhuya musu Vhuhosi hawe vhu tshi do vha ha lini na lini.

“Musi u tshi fa wa yo awela na vho khotsi au, ndi do ita uri munwe nwana wau a vhe khosi, nwana wa malofha au, nda khwathisa Muvhuso wawe. Ndi ene ane a do fhatela dzina langa ndu, nda khwathisa muvhuso wawe lini na lini. Ndu yau na vhuhosi hau zwi do dzula zwi hone, khulunoni yau i do khwathiswa lini na lini.” (2 Samuele 7:12-16)

Huna zwithu zwiraru zwa ndeme kha mulaedza hoyu.

1. Zwi khagala uri ho vha hu sa ambiwi Salomo nga uri Mudzimu uri Muvhuso wawe u do vha wa lini na lini. Ri a divha uri wa Salomo wo fheliswa. Mudzimu uri hoyu nwana u do vha Murwa wa Mudzimu.
2. Khosi heyo i do vhusa kha Khulunoni ya Davida. (2 Samuele 7:1)
3. Mudzimu o ri zwi do bvelela. (2 Samuele 7:11)

PFUNZO YA VHALANDA VHA MUDZIMU (VHAPOROFITA)

Pfunzo ya murwa wa Davida yo dala kha Testamente ya kale. Vha nga di vhalwa inwe ya dzindima ine ya vhalwa nga vhathu vhanzhi i bvaho kha bugu ya Yesaya. “Ro bebelwa Nwana, ro newa Mutuka. U pfi Mueletshedzi a kanukisaho, Mudzimu Ramaanda, Khotsi wa lini na lini, Khosi ya Mulalo. Maanda awe a vhuhosi a do di hula a tshiya, la di dzula lo lala. U do dzula kha khulunoni ya Davida a vhusa vhuimoni hawe, a khwathisa muvhuso, wa ima nga khathulo mbuya na u sa talula zwino na lini na lini. Mune

washu Mulangazwothe o di imisela u ita zwothe hezwo uri a hulisiwe.” (Yesaya 9:6, 7)

1. Muvhuso wawe u dovha wa lini na lini.
2. U do vhusa kha khulunoni ya Davida
3. Mulanga-zwothe u do zwi ita zwothe hezwi.

YESU NDI ENE KHOSI KHULU YO FULUFHEDZISWAHO

Zwi khagala uri ndi nnyi khosi khulu ine ya do dzula kha khulunoni ya Davida. Murunwa wa Mudzimu Gabriele o di vhonadza kha Maria ari: “U do vha muhulwane lune a tou pfi Murwa wa Watadulu-tadulu. Mudzimu mune washu u do mu ambadza vuhosi ha Davida makhulukuku wawe. U do vha khosi ya zwiduhulu zwa Yakobo misi yothe, Muvhuso wawe a u nga fheli.” (Luka 1:32-33)

Kha vha thogomele zwithu zwiraru a fho ntha-

1. Muvhuso wawe a u nga fheli.
2. U do vhusa kha Khulunoni ya Davida.
3. Mudzimu u do zwi ita.

LUIMBO LWA MARIA

Nga murahu kha ndima ya u thoma ya bugu ya Luka ri vhalala nga luimbo lwa Maria mme a Yesu a tshi takalela uri Mudzimu o mu fhatutshedza. Tshi mangadzaho ndi uri naho mulanda wa Mudzimu o vha o amba uri u do dzula kha khulunoni ya Davida, Maria o livhuwa Mudzimu nga zwe a fulufhedzisa kha Abrahamu. Zwi sumbedza uri o vha a tshi zwi elelwa zwauri zwothe zwe zwa fulufhedziswa kha Abrahamu na Davida zwi do khunyeledzwa nga muthu muthihi (Yesu).

“Zwe a fulufhedzisa vho makhulukuku washu o zwi ita, a disa a phalala mudinda wawe Israele. Hongo hangwa u lilisa Abrahamu na vhaduhulu vhawe misi yothe.” (Luka 1.54-55 Genesi 12)

MUVHUSO WA MUDZIMU

Zwi khagala uri Muvhuso we Yesu a funza nga hawo u do vha fhano shangoni. U do vha khosi na vhalanda vhawe vha do vha na maimo. Yesu o vhudza vhafunziwa vhawe uri: “Musi Mubebwa nga Muthu a tshi dzula kha khulunoni yawe vhugalani hawe, na vho inwi ni do dzula kha khulunoni dza 12 ni tshi vhusa matsinde a 12 a Israele.” (Mateo 19:28)

Na hone tsho vha tshipikwa tsha Mudzimu u tou bva mathomoni uri a dadze shango lothe nga vhurena hawe. “Ndi ana nga Vhutshilo hanga uri vhugala hanga vhu do dadza lifhasi lothe.” (Numeri 14:21 Habakuku 2:14) (Afha vha thogomele uri vhatalutshedzi vho nwalaho Bivhili dza Tshivenda vho vha vha songo tevhedza zwe zwa vha zwo nwalwa kha ya Tshiheberu) Kha vha vhale Habakuku 2:14

Hezwi zwi do itea Musi Yesu a tshi vhuya fhanu lifhasini. Nga duvha la Pentekoste Petro na ene o amba zwauri Yesu ndi yone khosi khulu ye Mudzimu a fulufhedzisa.

“Vha hashu ndi fanela u ni vhudza zwinwe zwithu nga makhulukuku washu Davida ndi sa dzumbi tshithu. O fa a switwa, na tshalo tshawe (Davida) ri tshe na tsho na namusi. Vhunga o vha a muporofita (Davida) o vha a tshi zwi divha uri kha Khulunoni yawe hu do vhewa muduhulu wawe.” (Mishumo 2:29-30)

Petro o dovha a sumbedza uri u vuwa ha Yesu ndi tshiga tsha u sumbedza uri zwe zwa fulufhedziswa zwi do khunyelela. “Onoyo Yesu Mudzimu o mu vusa vhafuni.” (Mishumo 1:32)

O dovha a amba uri Davida o vha a tshi zwi divha zwauri Mudzimu u do vhudza Yesu uri: “Mune wa Vhothe o vhudza Mune wanga ari: dzula hafha thungo ya tshaula tshanga ndi vhuye ndi ite maswina au vhukando ha milenzhe yau. Zwi divheni-ha zwauri onoyo Yesu we na mu vhamba, Mudzimu o muita Mesia.” (Mishumo 2:31-36)

MUDZIMU O ZWI KHWATHISEDZA

Paulo o khwathisedza mafhungo a Mudzimu musu a tshi funza ari: “O vhea duvha line a do hatula ngalo shango lothe a sa taluli. Zwenezwo u do zwi ita nga munna (Yesu) we a mu ta (u nanga), a mu vusa vhafuni uri vhathu vha vhe na vnutanzi ha uri ndi Ene ane a do hatula shango.” (Mishumo 17:31)

ZWE RA GUDA

1. Mudzimu o divhadza tshipikwa tshawe kha lifhasi
2. Abrahamu na Davida vho fulufhedziswa uri Murwa wavho u do khunyeledza tshipikwa tsha Mudzimu

3. Yesu ndi Ene Murwa wa Abrahamu na Davida
4. U do vhusa shango nga u luga musi Muvhuso wa Mudzimu u tshi da fhanu shangoni.
5. Fulufhelo heli li tikedzwa nga Testament ya Kale na nga Vhaapostola vha Yesu.

NDIMA DZI TEAHO U VHALIWA

Yesaya 11; Mishumo 2; Vharoma 4; Yesaya 35; Dzipisalema 132;
Luka 19

MBUDZISO 7

1. Ndi nnyi murwa wa Abrahamu a ne a do disa dziphathutshedzo fhanu shangoni (a) Isaka (b) Yosefa (c) Davida (d) Yesu
2. Vha-Israele vho vha dziphuli kha la... (a) Egipya (b) Kanana (c) Italia (d) Afrika
3. Ndi kha ifhio bugu hune ra vhala nga u bviswa ha Vha-Israele kha Vhupuli? (a) Levitiko (B) Genesi (c) Numeri (d) Ekisodo
4. Ndi nnyi we a vha khosi ya u ranga ya Vha-Israele? (a) Salomo (b) Samuele (c) Saulo (d) Davida
5. Davida o vha a tshi toda u fhatela Mudzimu mini? (a) Pfamo (b) Thembele (c) Mudi muhulu (d) Aletare
6. Mudzimu o fulufhedzisa Davida mini? (a) Lupfumo (a) Vhutshilo ha vhudi na Mutakalo (c) khulunoni yawe na muvhuso a zwi nga gumi (d) Dakalo
7. Ndi u fhio mudinda we a amba uri liakhatho li do mela kha tshi guthe tsha Isai? (a) ndi Samuele (b) Ndi Yesaya (c) ndi Obedia (d) Ndi Hosia
8. Ndi nnyi Murwa we a vha o fulufhedziswa uri u do vhusa kha Muvhuso wa Davida? (a) Salomo (b) Yesu (c) Esekia (d) Rehabiamu.
9. Muvhuso wa Mudzimu u do vha ngafhi? (a) Fhanu shangoni (b) Tadulu (c) Mbiluni dza vhatu (d) tshikhalani

10. Ndi tshini tshe Paulo a sumbedza ngatsho uri Mudzimu u do khunyeledza zwe a fulufhedzisa musi e ngei Athane?
(a) Khala nwaha (b) U bebwa ha Yesu (c) Vhusiku na Masiari
(d) U vuwa vhafuni ha Yesu (Mishimo 17:22)

NGUDO 8

U VUWA HA YESU KRISTO

Yesu o vuwa vhafuni. U vuwa ha Yesu ndi mafhungo-ngoho a re Bivhilini ane a huna ane a nga zwi hanedza. U fa na u vuwa ha Yesu ndi yone pfunzo khulwane Bivhilini na hone ndi tshone tshipikwa tshi hulwane tshe Mudzimu a vha e na tsho musi a tshi sika vhatu. Lutendo lwa Vha Krete lwo di tika nga u fa na u vuwa ha Yesu. Izwi ndi zwone zwo tutuwedza vhaapostola kha minwaha ya u thoma nga murahu ha lufu lwa Yesu.

PFUNZO KHULWANE YA VHAFUNZIWA VHA YESU

Musi vhafunziwa vha tshi nanga muthu we a vha a tshi do dzhia vhuimo ha Yudasi, vho nanga Mathiasi we vha ri u tea u tanziela u Vuwa ha Mune wavho Yesu. (Mishumo 1:22)

Vhaapostola na vhone vho farwa vha iswa kothoni nge vha funza dzina na u vuwa ha Yesu. (Mishumo 4:2)

Paulo o sengiswa a tshi sengiselwa u ri o vha o “Lavhelela u vuwa ha vhafu.” (Mishumo 23:6; Mishumo 24:21)

Manwalo a vhafunziwa vha Yesu kha Testamente Ntswa o dala pfunzo ya u vuwa ha Yesu na hone ndi zwa ndeme nga maanda kha lutendo lwa Vhakreste. Paulo o khwathisedza pfunzo yeneyo musi a tshiri:

“Zwino-ha arali Yesu Kristo a songo vuswa vhafuni, izwo vhutanzi hashu a vhu farisi tshithu, na lutendo lwanu a lu farisi tshithu.”
(1 Vha-Korinta 15:14, 17)

NDINGANI MUDZIMU O VUSA YESU VHAFUNI?

Ro zwi vhona kha ngudo dzo fhiraho uri mushumo muhulwane wa Yesu wo vha hu u vha tshipfumelo tsha vhutshinyi hashu. (Vhaheberu 9:26) Ro zwi vhona zwauri Adamu o disa vhutshinyi huno Yesu a fhelisa vhutshinyi kha Ene Mune nga u tshila hawe ha u luga a sa tshinyi.

Huno ngavhe Yesu a songo vuswa vhafuni, u vha hawe tshipfumelo, zwo vha zwi sa do ri thusa. Ndi onoyu “Yesu we a bebwa nga mme wa muthu.” (Vhagalata 4:4) O vha e na nama i ne ravha nayo i fanaho na ya Adamu, huno ene ha ngo tshinya na kathihi. Ngauri ha ngo tshinya, lufu a lwo ngo kona u mufhenya. “Lufu a lu tshena maanda khae.” (Vharoma 6:9)

LUFUNO NA U LUGA HA MUDZIMU

Ngauri Mudzimu o luga, o vha a songo fanela u litsha muthu wa u luga sa Yesu uri a sinele mavuni. Ndi zwe ngazwo a mu vusa. “Hone Mudzimu o mu vusa vhafuni a mu lamukisa kha vhutungu ha lufu. Zwi sa tsha konadzea uri lufu lu mu lange”. (Mishumo 2:24)

Kha Ngudo 3 ro zwi vhona zwauri ndi nga u luga na lufuno lwa Mudzimu kha vhathu zwo itaho uri Yesu a vuswe vhafuni.

“Mudzimu o funa shango zwi hulu lwe a vhuya a nekedza Murwa wawe muthihi fhedzi uri vha mutendaho vha si lovhe, tshavho hu vhe u tshila tshothe.” (Yohane 3:16)

NAA U VUWA HA YESU VHAFUNI YO VHA PFUNZO YA TESTAMENT NTSWA FHEDZI?

Ri vhala Bivhilini uri u vuwa ha vhafu yo vha i pfunzo ya vhatendi u bva kale na Yesu a saathu u bebwa. Ndi zwe na Yesu a amba uri: “Khotsi anu Abrahamu o pembela o lavhelela u da hanga, na hone a ri u zwi vhona a takala.” (Yohane 8:56)

Na Petro a tshi ombedzela maipfi a Khosi Davida ori: “Ndi zwe Davida a tshi mu amba ato uri ndo vhona munne wanga phanda

hanga misi yothe. Ndi zwine mbilu yanga ya takala, na lulimi lwanga lwa fululedza, nne muthu wa nama ndi do dzula ndo khuda nga u tuvha Mudzimu. Ndi zwe a tshi amba nga u vuwa ha Mesia ari; Ho ngo litshwa e vhudzula vhafu.” (Mishumo 2:25, 26, 31; Dzipsalema 16:8-11)

Davida o dovha a amba uri: "Hone nne ndi a fulufhedzea, ndi do vhona tshifhatuwo tshau, ndi tshi vuwa ndi do u vhona ro livhana zwifhatuwo, nda pfa ndo fushea.” (Dzipisalema 17:15)

U VUWA HA YESU NDI U KHUNYELEDZA ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA

Abrahamu na Davida vho vha vho fulufhela u vuwa na u di phina kha zwe Mudzimu a fulufhedzisa. Vhonzhi ha vhathu vho vha vha tshi zwi divha zwauri vha do vuwa vhafuni.

Yobo na ene o amba uri: “Nne ndi a divha uri Mulifheli wanga u a tshila, u do fhedza nga u da a kunda lifhasi. Nangwe lukanda lwanga lu tshi do vha lwo no tahala, nangwe ndi si tsha vha kha uno muvhili, Mudzimu ndi do mu vhona.” (Yobo 19:25-26)

Yesaya na ene ori: “Mune washu, vhafu vhau vha do dovha vha tshila, zwitumbu zwavho zwi do vuwa, Inwi no lalaho buseni, vuwani ni fhululedze. Iwe mune washu u nga nwando u neaho Vhutshilo, shango la ko no tanza vhafu.” (Yesaya 26:19)

Na Daniele o vhudzwa uri:“Vhonzhi vho edelaho (ufa) mavuni vha do vuwa. Nauri na ene Daniele u do edela (ufa), a vutshela u wana mukovhe wau nga tshifhinga tsha vhufhelo.(Daniele12:2, 13)

Muapostola Paulo o tikekedza nga uri: “Hone Mudzimu a mpfarisa, na zwino na namusi ndo ima fhanu phanda ndi tshi kho u tanziela phanda ha vhahulwane na vhatuku. Ndi amba uri Mesia u do vhulawa a vha ene wa u thoma u vuwa vhafuni uri a divhadze Vha-Yuda na tshakha dza vhannda mafhungo a tshedza.” (Mishumo 26:22-23)

YESU NDI ENE MUTHU WA U THOMA U VUWA A SA TSHA DO FA

Bivhili i ri sumbedza uri Yesu ndi ene wa u thoma u vuwa nga Muvhili wa u sa tsha fa. Paulo o amba uri: “Huno vhuthu honoho ho dzumbululwa nga Yesu Kristo we a fhedza maanda a lufu a dzumbulula Vhutshilo vhu sa tshinyali, a vhu dzumbulula nga mafhungo madifha.” (2 Timoteo 1:10)

NAA UVUWA VHAFUNI NDI LONE FULUFHELO LI LOTHE LA VHUTSHILO VHU SA GUMI?

Vhutshilo na u tshila tshothe zwe Yesu a disa, ndi lone fulufhelo li lothe fhanu shangoni.

Petro o amba zwi khagala uri: “Davida ene mune ho ngo gonya a ya tadulu.” (Mishumo 2:34) Ro zwi vhona zwauri Davida o vha a so ngo lavhelela u ya tadulu. Mudzimu o vha o fulufhedza Davida u ri u do vhona Kristo o dzula kha khulunoni yawe (Ene Davida) ngei Yesusalema.

Paulo na ene o amba uri u vuwa ha Yesu ndi Tsumbo ya uri Mudzimu u do rumela Yesu a vhusa shango (lifhasi) lothe. (Mishumo 17:31)

U VUWA VHAFUNI- LONE FULUFHELO LA VHUKUMA

Martha o vha a tshi tenda kha Yesu. Ri a zwi vhona uri Martha o vha o fulufhela u vuwa nga divha la vhufhelo. Musi khaladzi awe Lazaro a tshi fa Yesu o amba nae ari: “Khaladzi anu u do vuwa a dovha a tshila.” Martha o fhindula ari: “Ndi a zwi divha uri u do vuwa vhafuni musu vhafu vha tshi vuwa nga divha la vhufhelo.” Yesu o amba nae ari: “U vuwa ha vhafu ndi Nne. Vhutshilo ndi Nne. A ne a fulufhela nne, naho a fa u do vuwa a tshila.” (Yohane 11:23-25)

NAA VHATHU VHOTHE VHA DO VUSWA VHAFUNI?

Bivhili i amba uri: “Mulifho wa vhutshinyi ndi lufu, tshifhiwa tshine Mudzimu a ri nea ndi Vhutshilo vhu sa fheli nga Kristo Yesu Mune washu.” (Vharoma 6:23)

Ngauralo vhane vha sa todi Mudzimu kana vhane vha si divhe Mudzimu a vha nga wani tshifhiwa tsha Mudzimu. Bivhili i dovha ya ri gudisa uri:

“Ano pambuwa ndilani ya thalukanyo u do yo awela na vhafu.”
(Mirero 21:16) (Hafha hu ambiwa uri ha nga vuwi vhafuni)

“Muthu na u pfuma hani, arali a sina thalukanyo, ha lengi u fa, u lovha u nga phukha.” (Dzipisalema 49:20)

“Maswina o fa, ha tsha do dovha a tshila, mirunzi yavho a i tsha do dovha ya vuwa, wo vha pfisa vhutungu wa vha lozwa, vho hangwiwa tshothe.” (Yesaya 26:14)

“Vhunzhi ha vhathu vho edelaho mavuni vha do vuwa.” (Daniele 12:2) A hu pfi Vhothe, hupfi vhunzhi.

Ndima dzi re afho nthu dzi sumbedza uri huna vhathu vhane vha sa do vuwa u fana na phukha.

U TALUKANYA NDI ZWA NDEME

Naho zwo ralo huna vhane vha sa tsha do vuwa, Yesu o ri fulufhedzisa uri:

“Zwino Vhutshilo vhu sa fheli ndi u divha iwe u re Mudzimu wa ngoho u wothe, na Yesu Kristo we wa mu ruma.” (Yohane 17:3)

Zwi khagala uri ri tea u pfesesa phambano vhukati ha Mudzimu (muthihi) wa ngoho na Yesu Kristo a re Murwa wawe. Ri tea u vha na ndivho na u pfesesa uri Mudzimu ndi muthihi. Yesu a si Mudzimu, ndi Murwa. Arali ra divha mafhungo enea a Bivhili ra a pfesesa, ri nga di bvela phanda na u lovhedzwa dzinani la Yesu. Paulo o sumbedza ndeme ya u lovhedzwa kha muthu o tendaho mafhungo-ngoho:

“Kani a ni zwi divhi uri musi ri tshi badekanywa na Kristo nga ndovhedzo ho vha u badekanywa na lufu lwawe? U lovhedzwa ha mbo divha ufa na u switwa nae, uri unga Kristo o vuwa vhafuni nga maanda a Khotsi, sa zwenezwo na rine ri tshila nga kutshilele kuswa. Arali ro badekanywa na nga ufa unga Ene, na kha u vuwa ri do badekanywa nae.” (Vharoma 6:3-5)

KRISTO NDI ENE WA U THOMA U VUWA- VHANWE VHA DO TEVHELA NGA MURAHU

Yesu ndi ene muthu wa u thoma u vuwa a tshila nga hu sa fheli. “Mathina ngoho ndi ya uri Kristo o vuwa vhafuni, a vha ene

tshiranzhe (tanzhe) tsha u vulela vhothe vho ri siyaho ndila.” (Vho ri siyaho hu ambiwa vho faho) (1 Vhakorinta 15:20)

Zwiranzhe ndi zwone zwa u thoma kha khano na hone zwi sumbedza arali khano i tshi do vha ya vhudi. Zwino Paulo o sumbedza nga Tsumbo ya khano u itela uri zwi vhonele uri Yesu ndi ene tshiranzhe tsha Vhutshilo vhuswa. “Hone vha do vuswa nga u tevhekana, ho thoma Kristo, huno musi a tshi vhuya hu do tevhela vha re vhawe.” (1 Vhakorinta 15:23)

YESU U DO VHUYA A VUSA VHAFU

U vhuya ha Yesu hu do katela na u vuswa ha vhafu nga duvha la vhufhelo. Paulo o nwala uri: “Kristo Yesu ane a doda u hatula vha tshilaho na vho faho nga uda hawe na muvhuso.” (2 Timoteo 4:1) Paulo o dovha ari:

“Zwino vha hashu, ri tshi da kha a vho ri siaho (vho faho) ri funa ni tshi divha zwi re zwone, ni sa do tungufhala, sa vhalala vhanwe vha sina tshe vha fulufhela. Rine ri tenda uri Yesu o fa a dovha a vuwa. Zwenezwo na vho lalaho (ufa) vhe vhawe, Mudzimu u do vha dzhia a vha isa hune Yesu a vha hone. Line ra kho ni vhudza zwino ndi ipfi la Mune washu. Rine vhane ra do vha ri tshee hone (u tshila) musi Mune washu a tshi vhuya a ri nga vhi na mashudu a fhiraho a vhalala vho no ri siaho. Ene Mune washu nga dzawe u do tsa a tshi bva tadulu” (1 Vhathesalonika 4:13-16)

U VUWA VHAFUNI NA KHATHULO

Musi Daniele a tshi vhudzwa uri vhanzhi vho lalaho mavuni vha do vuwa, o vhudzwa zwauri: “Vhanwe vha do vutshela u tshila tshothe, vhanwe vha do vhutshela u shona na u nyadzea lini na lini.” (Daniel 12:2) Hezwi zwi amba uri Musi Yesu a tshi vhuya hu do vha na vhane vha do vuwa havha na khathulo. Vhanwe vha do tanganedzwa u ya nga zwe vha shumela Mudzimu, vhanwe vha latwa. (U shona lini na lini)

Yesu na ene o ri funza zwenezwo musi a tshiri: “Hezwi zwi songo ni kanukisa, tshifhinga tshi kho u da tshine vhafu vha do pfa ipfi lawe, vha bva zwaloni zwavho, vho itaho zwivhuya vha do vuwa vha tshila, hone vho itaho zwivhi vha do vutshela u latwa.” (Yohane 5:28-29)

Vhothe vha re na vhu-di-fhinduleli vha do vuwa vha ya tsengoni. Hafha hu ambiwa vhathu vho pfaho mafhungo a Mudzimu. Vhane vha do shona na u latwa ndi vhathu vho pfaho mafhungo madifha vha sa a tevhedzi, na vhathu vhanzhi vhane vha ri vha divha Mudzimu ngeno vha tshi funza mazwifhi. Vhane vha funza mazwifhi a uri hu iwa tadulu, na vhane vha funza uri muthu a tshi fa muya u ya tadulu, na vhane vha funza uri Yesu ndi Mudzimu na vhone vha do latwa ngauri hezwi ndi mazwifhu fhedzi a zwiho Bivhilini.

Yesu o vha a tshi amba na rine rothe musu a tshi ri: “U vuwa ha vhafu ndi Nne na u tshila ndi Nne. A ne a fulufhela Nne, naho a fa u do tshila.” (Yohane 11:25)

ZWE RA GUDA

1. Yesu o vuwa ndi ngoho.
2. U vuwa ha Yesu ndi yone pfunzo khulwane kha Testamente Ntswa.
3. Yesu o vuswa nge a si tshinye na kathihi. Mudzimu o mu vusa ngauri o luga.
4. U vuwa vhafuni ndi lone fulufhelo la vhathu u bva tsha kale.
5. Vhutshilo vhu sa gumi a ri naho zwa zwino. Ndi zwithu zwo lavhelelwaho.
6. Muthu hana vhutshilo vhu sa gumi. Nga vhe enaho Yesu o vha a tshi dovha a songo ri fela tshifhambanoni.
7. U vuswa vhafuni ndi lone fulufhelo la u wana vhutshilo vhu sa gumi.
8. A si Vhothe vhane vha do vuwa. Vha songo divhaho Mudzimu na vhana a vha nga vuwi ngauri a huna tshine vha do sengiselwa tshone.
9. U pfesesa, u tenda vha lovhedzwa ndi zwone zwine zwa do vha tshidza.
10. Yesu ndi ene muthu wa u thoma u vuwa vhafuni. Na rine ri nga fana nae.
11. U vuwa vhafuni na khathulo zwi do vha hone musu Yesu a tshi vhuya.

NDIMA DZI NE RA VHALA

Dzipsalema 49; Marko 16; I Vhakorinte 15; Yesaya 26 Mishumo
26 Yohane 11 Dzipsalema 49; Marko 16; I Vhakorinte 15

MBUDZISO 8

1. U vuwa vhafuni zwi amba mini? (a) U ima (b) U edela (c) U vuwa vha tshila tshothe kana vha latwa. (d) U karuwa khofheni.
2. Ndi nnyi muthu wa u thoma u tshila tshothe. (a) Yesu (b) Lazaro (c) Elia (d) Stefano
3. Ndi ngani Yesu o fa? (a) O vha a na tshivhumbeo tshashu. (b) O vha o tshinya (c) Mudzimu o mu kombetshedza uri afe. (d) Mayuda vho toda uri afe.
4. Ndi ngani Yesu o vuswa vhafuni? (a) O vha a songo fa (b) O dzivhuluwa nga murahu ha u noka tshifhambanoni (c) Mudzimu o mu vusa ngauri o vha a songo ita tshivhi.
5. Ndi vha fhio vhararu kha vhanna avha vhane vha do vuswa vha wana vhutshilo vhu sa fheli? (a) Abrahamu (b) Davida (c) Daniele (d) Nebukadenetsara (1 Samuele 7:12-16; Luke 13:28; Daniel 12:13)
6. Ndi vhatu vhothe vhane vha do vuswa? (a) Ee (b) Hai (c) Thamusi (d) Ari divhi (Daniele 12:2)
7. Vhafu vha do vuswa lini? (a) Vha bvela phanda na u tshila nga murahu ha ufa. (b) Musi Yesu a tshi vhuya u yo tika Muvhuso wa Mudzimu (c) A ri divhi (d) a zwiho Bivhilini
8. Nga murahu ha u vuwa hu do tevhela mini? (a) Khathulo (b) U guda Bivhili (c) U lovhedzwa (d) U renda Mudzimu (Mateo 25:31)
9. Ndi vha fhio vhane vha do tanganedzwa nga Yesu nga duvha la khathulo? (a) Vha mupfeseso, vha mutenda, vha

- tevhedza zwe Mudzimu na Yesu vha ri ri funze na u ita. (b) Vhane vha thusa vhanwe. (c) Vhane vha kha di tshila (d) Vha sa mu tendiho.
10. Na vha toda u guda nga vhudalo mafhungo a Yesu uri vha vhe na mukovhe kha mu Muvhuso u daho fhanu shangoni? (a) Ndi ya toda (b) A thi toti (c) zwi a lemela (d) a thi divhi

NGUDO 9

YESU KRISTO U KHOU VHUYA

U vuwa ha Yesu ndi mafhungo ngoho ane vhathu rothe fulufhelo lashu lo di-tika ngao. Zwino unga mafhungo a u vuwa hawe, Mudzimu o fulufhedzisa uri Yesu u do vhuya fhanu shangoni nga duvha la vhu fhelo. Nga murahu ha u vuwa hawe, Kristo o gonya a ya tadulu na hone vharunwa vha Mudzimu vho fulufhedzisa vhafunziwa vhawe uri u do vhuya nga ndila ye a gonya ngayo.

“Hoyu Yesu ane na mu vhona a tshi tuswa kha inwi a takulelwa tadulu, u do vhuya sa zwenezwi.” (Mishumo 1:11) Kha vha vhale Zakaria 14:4-9. Hafha ri vhona hu tshipfi milenzhe yawe i do kanda thavhani ya Miolivi i re thungo ya vhubvaduvha ha Yerusalema. Hafha ndi hone he Yesu o vha a tshi ya hone nga maanda e na vhafunziwa vhawe, na hone musu a tshi takulelwa tadulu, o vha e henefha. (Mateo 5:1-2; Mishumo 1:12)

ZWINE KRISTO A VHUYELA ZWONE

Kha thabelo ya Murena, Yesu o funza vhafunziwa vhawe uri vha rabele uri Muvhuso wa Mudzimu ude fhanu shangoni.

“Muvhuso wau kha ude. Zwine wa funa kha zwi itwe fhanu fhasi unga ngei tadulu.” (Mateo 6:10) Zwine Mudzimu a funa, zwi kho u itwa ngei tadulu nga vharunwa vhawe, huno musu Yesu a tshi vhuya zwi do itwa fhanu shangoni nga vhatendi.

Davidana ene o amba maipfi haya kha Dzipsalema 37:29 ari;

“Shango li dovha la vha fulufhedzeaho, vha dzula khalo lini na lini.”

“Mashudu vho vudaho, vhane shango la dovha ifa lavho ndi vhenevho.” (Mateo 5:5) Uri shango livhe ifa, zwi amba uri vhathu havha vha do newa shango vha dzula khalo lini na lini.

Kristo u kho u vhuya u yo toka Muvhuso wa Mudzimu nga u fhelisa mivhuso i re hone zwino. U do fhelisa vhuada a dadza shango nga Vhurena ha Mudzimu sa zwe Mudzimu a di imisela uri zwi itee. (Daniel 2:43-45; Habakuku 2:14)

Ngaurolo Paulo o vhudza Titiosi uri a so ngo tenda zwo bvaho ndilani. “Mudzimu o dzumbululela vhathu vhothe vhuthu have vhune ha ri tshidza. Vhu ri gudisa u lata kutshilele kwa u nyadza Mudzimu, na nyemulo dza zwa shango ra tshila ri vhavhuya vha ofhaho Mudzimu fhanu shangoni, ro lavhelela mashudu a musu vhugala ha Mudzimu muhulu na Mutshidzi washu Yesu Kristo vhu tshi do vhone.” (Titiosi 2:11-13) Hafha Yesu u pfi Mudzimu Mutshidzi ngauri u shumisa dzina la Khotsi awe. Na vhana vha mahosi fhanu shangoni tshinwe tshifhinga vha vhidzwa nga madzina a mahosi.

KRISTO U DO VHUYA LINI?

U tou bva mathomoni, Mudzimu o nanga duvha line Yesu a do vhuya ngalo a hatula lifhasi. Musi Paulo a tshi amba nga mafhungo aya ori:

“O vhea duvha line a do hatula shango lothe ngalo a sa taluli. Zwenezwo u do zwi ita nga munna we a mu ta (nanga), a mu vusa vhafuni uri vhathu vhavhe na vnutanzi hauri ndi Ene ane a do hatula shango.” (Mishumo 17:31)

Rothe ri a zwi divha uri munna onoyo ndi Kristo ngauri ndi ene we Mudzimu a mu vusa uri a tshile lini na lini.

Yesu na ene musu a tshi amba o sumbedza uri naho Mudzimu o mu nanga uri a de a hatule shango, zwithu zwi tea u tshimbila nga ngona. Na hone na ene mune Kristo o vha a sa divhi uri duvha lenelo li do swika lini. O vha a sa divhi uri u do vhuya lini fhanu shangoni. Mudzimu Khotsi ndi Ene fhedzi a divhaho duvha lenelo. Kha bugu ya Marko 13 Yesu o sumbedza zwine zwa do bvelela

musi duvha lenelo li saathu u swika. O sumbedza uri nga murahu ha zwithu zwenezwo ndi hone Murwa Muthu a tshi do vhuya. O ri: (Marko 13:26)

“Zwenezwo vha do vhona Mubebwa-nga Muthu a tshida e kha gole e na maanda mahulu na vhugala.”

Gole ndi lila le la mu hwala a tshi ya tadulu, zwino u do dovha a vhuya ngalo.

“Hoyu Yesu ane na mu vhona a tshi tuswa kha inwi a takulelwa tadulu, u do vhuya sa zwenezwi.” (Mishumo 1:9-11)

Huno Yesu o dovha a amba ari;

“Huno a huna a divhaho uri ilo duvha kana tshifhinga tshazwo tshi do swika lini, hu vharunwa ngei tadulu, he Murwa, a vha zwi divhi, a zwi divhaho ndi Khotsi e-ethe.” (Marko 13:32)

YESU U DO VHUYA A SO NGO LAVHELELWA SA MBAVA

Vhunzhi ha vhathu namusi vha dzhia mafhungo a u vhuya ha Yesu sa madzanga. Vha vhona unga zwithu zwi do dzula zwo ralo. Ngeno vhanwe vha tshi funza mazwifhi a uri vhathu vha ya tadulu musi vha tshi fa. Muapostola Petro o kaidza vhathu vhane vha ita zwenezwo musi a tshiri;

“Tshihuluhulu divhani uri misi ya vhufhelo hu do vha na vhagodi vhane vha tshila vha tshi langiwa nga nyemulo dzavho fhedzi, vha ni goda vha tshi ri, zwila zwe na fulufhedziswa zwa uri Yesu Kristo u do vhuya zwi ngafhi zwino? Tshi tsheetsho tshe shango la sikwa na tshe vho khotsi ashu vha ri sia, zwi tshe zwo ralo, a huna tshi bvelelaho.” (2 Petro 3:3-4)

Hafha Petro u kho uri eletshedza uri Mudzimu ha lengi u bveledza zwe a fulufhedzisa. Mihumbulo yashu ndi yone yo tavyanyedzesaho ra vhona unga Mudzimu u shumisa tshifhinga tsho no nga tshashu. Mudzimu u do bveledza zwe a fulufhedzisa nga duvha le a nanga lone.

“Duvha la Mune washu li tshida li do sou bvelele, u nga fobvu (Mbava) li songo vhuya la lavhelelwa.” (2 Petro 3:10)

Kha vha vhale 2 Petro 3: 1 u swika 10 vha kone u pfesesa mafhungo haya zwavhudi. Kha ndimana 8 riwana o amba uri;

“Kha mune washu, duvha lithihi linga minwaha ya tshigidi, minwaha ya tshigidi i nga duvha lithihi.”

Ngauralo tshifhinga tshine rine ra wana tshi tshi lapfu nga maanda, kha Mudzimu zwi tou unga muthethe muthihi. Mudzimu ha ongolowi u khunyeledza zwe a fulufhedzisa. (2 Petro 3:9-10)

Unga Kristo o no di amba, duvha na tshifhinga a huna ane a zwi divha nga nda ha Ene Mudzimu. Na hone ri nga si kone u sumbedza nga manwalo ngauri na manwalo ha sumbedzi uri duvha ilo li do vha lini. Tshinwe hafhu, arali Mudzimu o vha o ri vhudza uri Yesu u do vhuya lini, ro vha ri tshi do rembuluwa ho sala maduvha nyana kana awara nthihi.

“Mubebwa-nga muthu u do swika ni songo lavhelela.” (Mateo 24:44)

Hezwi zwi ri gudisa uri mafhungo a u vhuya ha Kristo a toda fulufhelo kha rine. Mudzimu ndi ene ane a divha duvha la u vhuya ha Yesu. Kha vhathu vhanzhi vha songo lavhelela u vhuya hawe, na vhane vha humbula uri vha do ya tadulu, u vhuya ha Yesu hu do vha tshimangadzo tshihulu. Na hone zwi do vha shonisa musi a tshi vha hatulela u funza mazwifhi. U do vhuya sa fobvu vhusiku vha songo lavhelela. Ngeno kha vhala vho lavhelelaho u vhuya hawe, naho vha sa divhi duvha lenelo, zwi do vha takadza nga maanda ngauri vha dzula vho lindela vha tshi divha uri u do vhuya.

U vhuya ha Murena ndi zwone zwine ra tea u dzula ro lindela. Ri songo vhilela nga mathupho a zwino na u shengela ngauri musi Yesu a tshi vhuya, zwi do fhela. Rothe ri do fana. Kha vha vhale zwinwe zwa zwithu zwine zwa do bvelela kha Muvhuso wa Mudzimu. Yesaya 65:17-25, Yesaya 35:1-10 Yesaya 11; Mika 4:1-4 Yesaya 2:2-4 Dzipisalema 72, Amusi 9:11-14

HUNA TSUMBO DZA URI YESU U TSINI NA UDA?

Vhafunziwa vha Yesu vho vha vha tshi toda uri Yesu a vha talutshedze uri mafhungo aya a do bvelela lini musi vhe na Yesu. Vha mu vhudzisa vhari; “Nga vha dzo uri vhudza uri zwine vha amba zwi do itea lini, vha ri vhudze na tshiga tshine ra do vhona ngatsho uri u vhuya havho na vhufhelo ha shango zwo sendela.” (Mateo 24:3)

Phindulo ya Yesu na mafhungo manzhi o ambiwa Bivhilini a sumbedza zwiga zwine zwa sumbedza uri u vhuya ha Yesu ho sendela. Huno tshifhinga na duvha a huna ane a zwi divha. Zwiga hezwi zwo itelwa uri vhatendi vha ngoho vha dzule vho lindela na hone vha si fhele mbilu nga zwine zwa kho u bvelela shangoni. Kha vha vhale zwinwe zwa zwiga zwe Yesu a ri zwi do bvelela kha Mateo 24:4-14, 23- 31.

ZWIGA ZWA U VHUYA HA YESU

1. THIGA TSHA NOAXE (Noaxe)

Kha phindulo yawe, Yesu o sumbedza uri musi a tsini na u vhuya hu do vha hu nga ndila ye ya vha i zwone musi hu sathu u da mudalo wa madi nga misi ya Noaxe.

“Musi Mubebwa-nga-muthu a tshi vhuya zwi do tou fana na zwila zwa misi ya Noaxe. Zwila hu saathu u da mudalo wa madi vhatu vhovha vha tshi di-lela vha tshi di-nwela, hu tshi dzewa, ha vhuya ha swika duvha le Noaxe a dzhena gungwani, vha si zwi londe ha vhuya ha da mudalo wa madi a vha kumba vhothe. Musi Mubebwa-nga-muthu a tshi vhuya zwi do di tou ralo.” (Mateo 24:37-39)

Arali vha tshi toda u pfesesa mafhungo a Noaxe kha vha vhale Genesi 6 vha do vhona uri shango lo vha lo dala hani vhuada na vhutudzi. Mudzimu o do fhelisa vhatu na zwitshilaho nga zwenezwo. O tshidza vhatu vha 8 fhedzi. Zwivhi zwenezwo zwovha zwo no tou vha vhutshilo ha vhatu vhenevho. Mihumbuloni ho vha ho dala vhutshinyi fhedzi.

Genesi 6:11, 12 iri: “Mudzimu o vhona shango lo tshinyala vhatu vha tshi huvhadzana. Vhatu Vhothe vha tshi tshila vhutshilo vhuvhi.”

Arali vha vhala dziguranda, vha thetshesha dzi-radio na dzi-thelevishini vha do wana hu tshi ambiwa nga zwothe zwe zwa vha zwi tshi itea nga tshifhinga tsha Noaxe. Hu itea vhutudzi vhusathu u vhone. Vhanna vha funana na u malana nga tshavho, na vhasadzi vha ralovho. Vhanna na vhasadzi vha tou dzula Vhothe vha beba vhana vha songo malana. Halwa vhu nwiwa sa madi.

Vhana a vha tsha thonifha kana u hulisa vhabebi. Vhathu vha rabela nga hune vhafuna na hone vharabela tshinwe na tshinwe. Mudzimu u vho fanyiswa na mingome. Ha tsha ofhiwa.

Hezwi zwo vhone nga Paulo musi a tshi nwalela Timoteo lunwalo.

“Divhani uri nga maduvha a vhufhelo hu do da misi mivhi. Misi iyo vhathu vha do vha na tseda, vha funesa lupfumo, vha tonga, vha di-hudza vha dzula nga u semana, vha nyadza vhabebi, vha sa livhuwi, vha sa luvhi Mudzimu, vha sina vhuthu. Vha do dzula vho farana nga mbilu, vha tolou iselana phungo, vha vha khundavhalai, na vhalevhi. Vhalwa na zwivhuya, vha fhetana, vha si tsha londa, vha funa zwa madakalo fhedzi vha si tsha funa Mudzimu. Vha sokou luvha Mudzimu khole-khole hone vha sa fulufheli maanda azwo. Vho raloho ni songo konana navho.” (2 Timoteo 3:1-5)

Hezwo zwothe ndi zwine zwa khou itea namusi ro lavhelelsa. A huna na tshithihi tshe Paulo a siedza. Vhathu vha tevhedza zwothe zwivhi zwo ambiwa afho nthana na u fhira.

2. TSHIGA TSHA VHA-YUDA

Yesu o dovha a amba tshifanyiso tsha muhuyu musi a tshi sumbedza zwiga zwa u vhuya hawe.

“Di-funzeni nga muhuyu. Musi ni tshi vhona thavhi dzawo dzi tshi thoma u khuba madi dza tuma lurere, ni mbo di divha uri tsho limuwa.” (Mateo 24:32)

Muporofita Yereimia o ri bvisela khagala a sumbedza zwine tshifanyiso tsha muhuyu tsha amba zwone ngauri na ene u shumisa tshifanyiso tsha muhuyu musi a tshi amba nga Vha-Israelaele. Kha vha vhale Yereimia 24 yothe. Na Muporofita Yoele na ene o fanyisa lushaka lwa Israelaele na muhuyu. (Yoele 1:7) Zwino ri tea u sedza ngauri muhuyu (Vha-Israelaele) wo no tuma lurere. Zwi amba uri tshi tsini na u limuwa. Vha-Israelaele vho no vha shangoni lavho u bva nga 1947/8.

Muhuyu hafha zwi amba u kuvhanganywa na u vhuyelela ha vhana vha Israelaele kha shango lavho vha tshi bva mashangoni othe he vha vha vho balanganyelwa hone. (Luka 21:24;

Doiteromio 28:25, 32-24, 37, 64-66) Vhunzhi hashu namusi ri dzithanzi dza u vhona muhuyu u tshi tuma lurere ngauri na namusi Vha-Isarele vha kha di vhuyeleda shangoni lavho u to ubva tshe vha thoma nga nwaha wa 1948 na u thuba Yerusalema nga nwaha wa 1967.

Na Muporofita Ezekiele na ene o vha o zwi amba uri vha do vhuyeleda shangoni lavho. Huno ene o vha o vha fanyisa na marambo o omaho. Kha vha vhale Ezekiele 37:1-7. Haya marambo ndi vhatu vhothe vha Israele.” (Ezekiele 37:11)

Marambo o tumekanywa a longelwa misipha, mufemo wa vhudzulelwa kha Vha-Israele vha mbo tshila.

“Ndi do longa misipha nda ni ambadza lukanda nda ni nea mufemo uri ni tshile. Ndi do longa Muya wanga ngomu hanu na tshila, nda ni dzudza shangoni la hanu. Ndi do dzhia Vha-Israele nda vha bvisa kha dzitshakha dze vhaya khadzo. Ndi do vha kuvhanganya vha tshibva hothe-hothe, nda vha vhuisa hayani havho mavuni avho.” (Ezekiele 37:14, 21)

Ri kho zwi vhona zwo fulufhedziswa nga Mudzimu uri Vha-Israele vha khou u vhuyeleda shangoni sa muri u no tuma lurere. Nga murahu hazwo hu do itea mini?

“Ndi do vhofha mulanga wa mulalo navho, (Vha-Israele) u do vha mulanga wa lini na lini. Ndi do dovha nda vha dzudzanya nda vha andisa, nda vhea ndu yanga khethwa vhukati havho ya ima lini na lini.” Ezekiele (37:26)

Tshiga tsha Vha-Yuda tshi sumbedza uri Muvhuso wa Mudzimu u tsini.

Mafhungo a ne ra a vhala kha Ezekiele a sumbedza uri tshanda tsha Mudzimu tshi khou shuma u vhuvedzedza Vha-Yuda kha shango lavho na hone ro kaidzwa uri ri thogomele nga uri:

“Zwithu izwo zwi tshi itea, ndi hone ni tshi do divha uri tshifhinga tsho swika.” (Mateo 24:33)

ZWE YESU A AMBA NGA VHA-ISRAELE

Yesu o amba nga zwe zwa vha zwi tshi do bvelela kha lushaka lwawe lwa Vha-Isarele. O amba nga zwine zwa do bvelela nga u tavhanya na zwe zwa vha zwi tshi do bvelela nga murahu ha

tshifhinga tshilapfu. Vharangaphanda vha lushaka a vha ngo kona u vhona uri zwe Yesu a vha a tshi amba zwo vha zwi tshibva Bivhilini yavho. Mudzimu o rumela Murwa wawe muthihi fhedzi, huno Vha-Yuda a vha ngo mu tanganedza, vho mu hana, vhari a vhambiwe tshifhambanoni. Musi a sathu u vhambiwa, Yesu o tuwa aya thavhani na vhafunziwa vhawe. Thavha yeneyo ndi ila ya Muolivi i re tsini ha Yerusalema he Yesu a takulelwa tadulu e hone. Na hone ndi hone hune milenzhe yawe ya do kanda hone musu a tshi vhuya. Musi e thavhani yeneyo o vha a tshi vhona Thembele (Nndu) ya Mudzimu na u naka hayo, huno Yesu o vhona mathupho fhedzi.

“Hu doda tshifhinga tshine hezwi zwothe zwine na zwi vhona zwa do thuthekanywa hu si sale na tombo na lithihi nthha ha linwe.”

“Vhanwe vha do liwa nga pfumo, vhanwe vha thubiwa vha itwa dziphuli mashangoni othe. Yerusalema u do kandekanywa nga vhannda tshifhinga tshe vha newa tsha vhuya tsha fhela.” (Luka 21:6, 24)

Hezwi zwo itea nga minwaha ya vho AD 70 musu Maroma a tshi rumela maswole nga fhasi ha vharangaphanda ha Titiosi. Mudi wa Yerusalema wo thuthekanywa na hone wa itwa tsimu ha limiwa. Vha-Israele vho balanganywa na tshakha dzothe hu tshi khunyeledzwa zwo ambiwaho kha Doiteronomio 28. A huna Mu-Yuda (Mu-Israele) we avha a tshi tendelwa u kanda shangoni la Israele u bva zwenezwo. Nga nwaha wa AD 135 ho tshewa la uri Vha-Yuda vho salaho kha la Yudea vha pandelwe. Yerusalema ho shandukiswa ha vho pfi Aelia Capitolina.

Ho fhela minwaha minzhi Vha-Israele vha tshi shengedzwa mashangoni a kule ngauri vho vha vha sina shango lavho. Shango lo vha lo dzhiwa li tshi limiwa nga dzinwe dzitshakha. Vha-Israele vho farwa vha rengisiwa vha itwa dziphuli. (Luka 21:24) Huno vhanwe Vha-Israele vho shavha vha vha shuma u rengisela zwithu mashangoni e vha vha vhe khao. Vha-Yuda vho vha vhe mashangoni othe a lifhasi, huno vha sina shango lavho. Mashangoni othe ho vha hu tshi wanala mishasha ya Vha-Israele, huno Mudzimu o vha o amba uri a vha nga li ludifhaho hothe hune vha do shavhela hone. A vha nga wani mulalo hothe. Vho vha vha tshi shengedzwa nga ndila i vhavhaho nga maanda. Lwa minwaha

i todaho uswika 2000 shango la Israele na vhathu vhalo zwo vha zwo kwashekanywa lune ho vha hu tshi do todea vhutolo uri shango li dovhe li dzulwe nga vhane vhalo. Huno Mudzimu o vha o fulufhedzisa nga vhalanda vhawe (Vhaporofita) uri mutolo u do itea Vha-Israele vha vhuelela shangoni lavho. Nga nwaha wa 1967 Vha-Israele vho thuba mudi wavho wa Yerusalema murahu. Lwa u thoma nga murahu ha minwaha ya 2000, Vha-Israele vha vhusa Mudi wa Yesrusalema namusi. (Vhutolo)

LUSHAKA LWA ISRAELE LWO BEBWA NGA VHUSWA

Yeremia o vha o amba zwikhagala uri Vha-Israele vha do vhuyelela shangoni lavho naho vhe ngafhi.

“Vhukumakuma ndi do kuvhanganya vhathu vhanga vha tshi bva mashangoni e nda vha balanganyela khao nga mbiti khulu ndo sinyuwa zwihulu, ndi do vha vhuisa hafhano fhethu vha dzula vha sa ofhi tshithu.” (Yeremia 32:37)

Mudzimu o vha o amba uri u do vha longela mbilu ntswa (ku humbulele). Hezwi zwo vhonelela nga ndila ye vha-Israele vha humbela u vhuyelela kha shango lavho. Vho vha vhe na maanda maswa. Lwa minwaha ya 2000 vho vha vha tshi shengedziwa vha sa hani tshithu, vha sa dilweli, huno vho do shanduka vha thoma u di lwela vha vhuyelela shangoni lavho vha dzhia na mudi wa Yerusalema murahu. Mudzimu o vha o vha dzhiela maanda a u lwa a vha longela nyofho.

Huno musisi tshifhinga tsha u shengedzwa havho tsho no fhela, Mudzimu o vha longela mbilu ntswa vha kona u sa tsha vha na nyofho. Vho thoma u lwela shango lavho le la vha li tshi vho vhuswa nga Britani. Huno Maisimani vho tenda u vha fha shango lavho murahu. Nga murahu shango la Arabia na la Egipita o do langana a tshi toda u fhelisa Vha-Israele, huno ha bvelela vhunwe vhutolo. Vha-Israele vho kunda zworalo. Tshivhalo tsha Vha-Israele kha shango lothe tsho vha tshi 650 000 huno vho kunda mashango e a vha ena vhathu vha 40 000 000. (Arali vha sa koni u vhona tshanda tsha Mudzimu zwi a mangadza). Muporofita Ezekiele o vha o amba uri Vha-Israele vha do kunda zwothe nga maanda a Mudzimu. Kha vha vhale Ezekiele 36 na 37 vha do vhona uri hafha ho vha hu tshi shuma Mudzimu.

Ezekiele o vha o vhudzwa nga Mudzimu uri Vha-Israele vha do vhuyelela shangoni lavho na hone vha newa mbilu ntswa-ya u sa ofha.

“Zwenezwo ndi do ni bvisa vhukati ha dzitshakha nda ni kuvhanganya nothe ni tshi bva mashangoni othe asili nda ni disa hayani shangoni la hanu. Ndi do ni nea mbilu ntswa, nda dzhenisa muya muswa ngomu hanu, ndi do bvisa mbilu ya toambo muvhilini wanu nda dzhenisa mbilu ya nama. Ni do dzula shangoni le nda li nea vho khotsi anu. Inwi ni do vha vhathu vhanga, Nne nda vha Mudzimu wanu.” (Ezekiele 36:24, 26, 28)

Kha bono la govha la marambo, Mudzimu o dovha a fulufhedzisa uri u do vha isa shangoni lavho.

“Muya wa dzhena kha marambo vha dovha vha tshila, vha takuwa vha ima nga milenzhe yavho, ya vha mmbi khulu-khulu. Ndi do ni dzudza shangoni lanu, ndi do dzhia Vha-Israele nda vha bvisa kha dzitshakha dze vhaya khadzo.” (Ezekiele 37:10, 14, 21)

U tou bva nga nwaha wa 1948 Vha-Yuda vho no vhuyelelaho kha la Israele vha fhira 6 000 000. Tsho salaho zwino ndi u vhuya ha Yesu.

3. TSHIGA TSHA MULORO WA KHOSI NEBUKHADINETSERA

Kha ngudo 3 ro amba nga muloro hoyu. Thalutshedzo ye Daniele a i nea yo sumbedza zwine mivhuso ya lifhasi ya do vha zwone. Nga murahu ha u fa ha muvhuso wa Maroma, ri vhona tshiga tsha mavu o vanganaho na tsimbi ngauri a zwi koni u farana. Ndi yone mivhuso ine ravha nayo namusi. Ndi mivhuso i sa koni u farana. Minwe ina maanda (Amerika na Britania na manwe) minwe a ina maanda. (Haiti na manwe mashango) Daniel o bvela phanda ari:

“Misi ya mahosi eneo, Mudzimu wa tadulu u do vusa muvhuso une wa sa do phusukana, muvhuso hoyo a u nga dzhiwi nga lunwe lushaka, u do phusukanya mivhuso yothe ya u ranga wa i mila, wone wa ima lini na lini.” (Daniele 2:44)

U pfesesa nga vhudalo mafhungo a Daniele kha vha vhale nga muloro wa khosi u bva kha Daniel 2:1 uswika kha 45. Zwi sumbedza uri a hu tsha do vha na muvhuso une wa vhusa lifhasi kana mashango manzhi. Mashango a fanaho na Amerika na

manwe, a kho u lingedza u vhusa manwe mashango, huno a vha nga koni ngauri Mudzimu o sumbedza uri a zwi nga konadzei.

Hezwi zwi do koniwa fhedzi nga Yesu Kristo musu a tshi vhuya. Na hone ro imela muvhuso wawe une wa do vhusa lifhasi lothe nga mulalo u sa khethululi nga lukanda kana nga lunako. Hu do vha hu sina tshanda nguvhoni. Paulo na ene o vhuya a funza uri:

“Kristo ndi Ene Vhutshilo hanu. Musu a tshi do dovha a vhone (u vhuya), ndi hone na inwi ni tshi do vhone nae ni vha vhugala.” (Vhakolosa 3:4)

4. TSHIGA THA ZWINE ZWA KHOU BVELELA LIFHASINI

Kristo o dovha a vhudza vhafunziwa vhave zwine zwa do bvelela musu e tsini na u vhuya. O amba uri vhatu vha do hanganea vha vha na nyofho musu vha tshi vhone zwine zwa khou bvelela lifhasini. Vhatu vhave vha ita zwine vha funa na hone vhatambudza vhatu vha vhuya.

“Hu dovha na matula kha duvha na kha nwedzi na naledzi. (Hafha hu ambiwa vhatu na maimo avho). Hu dovha na u hanganea na u dada ha dzitshakha fano shangoni nga u ofha magabelo a lwanzhe na u unga halwo. (Magabelo a lwanzhe na hone hu ambiwa vhatu). Vhana vha do noka nga u ofha zwine zwa do wela shango lothe, ngauri zwi re lutomboni zwi do thudziwa zwa bva ndilani dzazwo.” (Luka 21:25-26)

Hafha Yesu u amba nga vhatu na vharangaphanda vha vhatu. Magabelo hu ambiwa dzitshakha. Duvha na nwedzi hu ambiwa mahosi (Dzi Presidente). Kha vha vhave Yesaya 57:20 vha vhone tshifanyiso itshi. “Vhave vhone vhangana lwanzhe lu sa aweli, magabelo alwo ha dziki, a hwala mathukwi na matope.”

Tshiga hetshi tshi sumbedza magabelo a vhatu vha lifhasi namusi a ne ha aweli, a dzula a tshi fhefheda. Namusi mahosi a vha divhi uri vha ite mini nga dzinndwa dzi re Afrika na mabvadvha-kati, midzinginyo na midalo ya madi. Tshanduko ya kilima ‘Global warming’, u dura ha zwiliwa na zwivhaswa, vhpombwe ha vhatu, u vha na vhana kha vhana vhatuku, u vhlahana ha vhatu, vhuvevu na manwe matudzi a iteaho lifhasini namusi. Hezwi zwothe zwi khou ite namusi na u fhira.

Hu kha di tou bva u vha na mudzinginyo muhulu kha la New Zealand, na la Japani. Ngei kha la Tunisia, na kha la Egipita, vhatu vho gwalaba u vhuya ha swika he vharangaphanda vha shavha. Kha la Libya zwino musu mutalutshedzi a tshi nwala mafhungo haya, ho vuwa vilili line la sumbedza li sa do fhela zwino. Vhatu vha khou bwa uri murangaphanda a bve tshiduloni ngauri o no dzulesa tshiduloni. Kha la Myanma na hone lo vuwa vilili, na kha manwe mashango manzhi. Naa zwi do fhela ngani? Mashango a Afrika a vhuswa nga vhatshikeledzi vha vhatu. Vharangaphanda vha mashango a Afrika vha a tsireledzana naho vha tshi zwi vhona uri vhanwe ngavho a vha toti u bva zwiduloni zwavho. Hezwi zwi itwa ngauri vhezwi havho vha vha vho tswa ndaka nnzhi, lune vha shavha u farwa musu vha tshi bva tshiduloni.

Vhatu vha kombetshedzwa u khetha naho vha sa funi murangaphanda onoyo. Ngeno vhana vhashu vha tshi ita zwine vha funa. A ri tsha kona u kaidza vhana vhashu ngauri hu pfi vha na pfanelo. Ri lifhela vhubva, ha pfi ndi dzi 'social grants', ra vhulaha vhana, ha pfi ndi 'choice (abortion).' Vhana vha vhulaya vhabebi vhavho vha tshi toda tshelede.

Kristo o kaidza ari musu tshiimo tsho no tou ralo ri tea u lavhelela u vhuya hawe.

“Zwenezwo vha do vhona Mubebwa nga muthu a tshida e kha gole e na maanda na vhugala vhuhulu.” (Luka 21:27)

Muvhuso wa Mudzimu fhano lifhasini wo di tika nga u vhuya ha Yesu vhunga ro zwi vhona. Yesu o vha e muporofita muhulwane kha vhothe, na hone o amba mafhungo haya othe. Zwino uri zwi khunyelele zwothe u tea u vhuya.

5. NNDWA INE YA KHOU DA LIFHASINI

Musi e thavhani ya Muolivi, Yesu o thoma nga u sumbedza uri Muvhuso wa Israele u do dzhavhuliwa nga vhannda. Musi Yesu a tshi kha divha fhano, shango la hawe lovha li tshi vhusiwa nga Maroma na hone o vha a tshi divha uri hu sikale, Maroma vha do khunyeledza zwe Mudzimu a amba vha fhelisa shango la Israele.

“Vhanwe vha do liwa nga pfumo, vhanwe vha thubiwa vha itwa dziphuli mashangoni othe, Yerusalema u do kandekanywa nga vhannda tshifhinga tshe vha newa tsha vhuya tsha fhela.” (Luka 21:24)

Vhafunziwa vha Yesu vho vhudzisa zwiga na tshifhinga tsha u vhuya hawe ene a fhindula a tshi vha sumbedza zwine zwa do itea musi a saathu vhuya e kha gole na maanda na vhugala.

“Hu do vha na matula kha duvha na kha nwedzi na naledzi. Hu dovha na u hanganea na u dada ha dzitshakha fhano shangoni nga u ofha magabelo a lwanzhe na u unga halwo. Vhana vha do noka nga u ofha zwine zwa do wela shango lothe, ngauri zwi re lutomboni zwi do thudziwa zwa bva ndilani dzazwo. Zwenezwo vha do vhona Mubebwa nga muthu a tshi da e kha gole ena maanda na vhugala vhuhulu.” (Luka 21:25-27)

U vhuya ha Vha-Yuda na u dzhia shango lavho ho vha u khunyeledza zwe zwa vha zwo ambiwa. Minwahani yo fhiraho hovha na zwiga kana matula kha duvha na nwedzi na naledzi. Mahosi vho hanganea nga dzinndwa. A huna a ne a divha uri hu nga itwa mini nga thaidzo hedzi.

Dzinndwa dzi kho u bvela phanda naho vhatu vha tshi lingedza u vhofha milanga. Huno Yesu o amba uri dzinndwa dzi do bvela phanda hu u khunyeledza zwe a amba. Mateo 24:4-14

Kha ri sedze mafhungo a Ezekiele musi a tshiri: “Iwe nwana wa muthu, livhana na Gogo wa shango la Magogo, ene muvhusi wa Roshi na Mishekhe na Thubala, u porofite u tshi amba nae uri, Mune wa zwothe Yehova uri; ndilwa na iwe Gogo muvhusi wa Roshi, na Meshekhe na Thubala.” (Ezekiele 38:2, 3)

Arali ra vhala zwavhudi mafhungo aya ri do kona u vhona uri huna mashango a ne Mudzimu a do ita uri a govhele la Israele uri a sumbedze maanda awe khao musi a tshi thusa vhana Vha-Israele. Mashango eneo ndi a ngaho la Etopia, Libiya na Pheresia (Irani). (Ezekiele 38:38) Kha vha vhale Ezekiele 38:8-23,

“Hone nga minwaha ya vhufhelo u do da wa dia shango heli (la Israele). Vhatu vhalo vho vha vho fhela nga pfumo, shango la fhedza minwaha na minwaha li sogha, li sina vhatu, vha vhuya vha vhuyelela thavhani dza Israele vha tshi bva he vha dzula vhukati ha tshakha nnzhi. Musi vha tshe vho dzula vho di takalela,

iwe na mmbi yau na tshakha nnzhi dzine wa do vha u nadzo, ni do gonya na tshimbila unga dumbu, na tiba shango u nga gole. Musi wonoyo u do delwa nga Muhumbulo wa u luka vhunwa. U do ri ndi do dia shango heli li songo tsireledzwaho, nda shothela lushaka holu lwa mulalo lu no tshila lo lala. Zwino-ha iwe nwana wa muthu porofita u vhudze Gogo uri; Mune wa zwothe uri, a si zwone naa uri u kho u luka mano a u bva pfumo musu vhatu vhanganga vha Israele vha tshi kho u tshila lo lala? U kho u luka u takuwa hayani hau ngei devhula devhula, iwe na tshakha nnzhi dzi no do vha dzi na iwe na mmbi khulu ya gomane dzi sina mbalo, Vhothe vho namela dzibere (dzigoloi na zwikepe). Mune wa Vhothe uri musu wonoyo hu do vha na mudzinginyo u ofhisaho shangoni la Israele.”

Mmbi yeneyi ine ya do shothela Israele hu si kale yo ambiwa uri ndi afhio mashango eneyo. Gogo na Magogo, na Thubala na Roshi ndi vhaduhulu vha munwe wa vhana vha Noaxe we a vha a tshi pfi Yafethe.

Mashango a ngaho Pheresia (Irani) na Ethiopia na Libiya ria a divha namusi na hone hu pfi vha do vhamba mano na mashango a devhula-devhula u ri vha shothele la Israele. Huno Mudzimu u do phusukanya zwothe musu a tshi ruma Yesu uri a lamulele vhana vhawe vha Israele.

Mashango a re devhula ha Israele ndi Siria line na namusi lavha swina la Israele. U ya phanda ri wana shango la Russia (Roshi) na mashango manzhi e a wana vhudilangi a tshibva khalo (USSR). Mashango haya o dala lutendo lwa Islam.

Huno naho ro amba zwothe hezwi, Mudzimu fhedzi ndi ene eethe a ne a divha zwine zwa do bvelela ngauri ndi ene a ne a divha mathomo na magumo. Musu hezwi zwi tshi itea ndi hone Mudzimu a tshi do ruma Yesu uri a imise Muvhuso fhano lifhasini. Zwine rine ra tea u ita ndi u dzula ro di lugisela divha lenelo uri li sa ri mangadze. Yesu ori funza uri ri dzule ro luga misi yothe. “Dzulani-ha no fhatuwa, ngauri a ni divhi uri Mune wanu u do vhuya lini.” (Mateo 24:42)

Musi ri tshi sedza lifhasini ri vhona vha Israele vho vhuyelela shangoni lavho hu u khunyeledza zwo ambiwaho kha Ezekiele 36 na 37. Na hone ri vhona vhuswina vhune ha vha hone kha

mashango a vha hura na mashango manzhi a lifhasi a vhenga la Israele. Vha dzula vha tshi lwa na vhana vha Israele vha tshi toda u fhelisa vhana vha Israele uri vha dzhie shango la Israele na Musanda Yerusalema.

“Vha ri kha rile lushaka lwothe nga pfumo, dzina la Israele li sa tsha do vhidzwa.” (Dzipisalema 83:4)

Arali vha vhala ndima iyi yothe vha do vhona ho nwalwa na madzina manzhi a dzitshakha dzenedzo na zwe vha langana zwone. Mashango haya vhunzhi hao ndi maswina a kale na kale a la Israele.

Zwino shango kana mashango a devhula-devhula a Ezekiele 38 a do langana na mashango manzhi a shothela la Israele. A do vha a tshi toda u shothela shango lo dzulaho nga mulalo.

“Mune wahsu u do kuvhanganya tshakha dzothe Yerusalema uri dzilwe nawo (Yerusalema).” (Sakaria 14:2)

“Misi yeneyo, nga tshifhinga tshenetsho, ndi do dovha nda vhuwedzwa mashudu a Yuda na Yesrusalema. Ndi do kuvhanganya dzitshakha nda dzi isa govhani line lapfi Yosafathi. Henefo ndi do vha hatula ndi tshi vha hatulela zwe vha ita vhatu vhangana vha Israele, vhe nda ri ndi vhangana vhukuma.” (Yoele 3:1, 2)

Hezwi zwi khagala uri ndi lone duvha line Mudzimu a do thusa vhatu vhawe vha Israele.

“Govhani la khathulo huna Gogo na Magogo. Duvha la Mune washu li tsini henefho Govhani la khathulo.” (Yoele (3:14)

“Mune washu u do vhomba e Tsioni, lifhasi na lutombo zwi do tetemela. Hone Mune washu u do vha dzhavhelo la vhatu vhawe, u do vha thikho ya vhatu vhawe vha Israele. Ndi hone ni tshi do zwi divha uri ndi Nne Yehova Mudzimu wanu, ndi dzula Tsioni thavhani yanga khethwa. Yerusalema u dovha mukhethwa, a u tsha do dovha wa diwa nga vhatsinda.” (Yoele 3:16, 17)

Misi iyo ndi hone khosi ya lifhasi, Yesu, i tshi do vhuya. Ri a vhona uri maipfi a Yoele na Ezekiele na Sakaria na Yesaya a ri sumbedza zwe Mudzimu a humbula na hone zwi do bvelela. Nga murahu hazwo izwo zwothe,

“Mune washu u dovha ene khosi ya Lifhasi lothe. U dovha ene Mudzimu e-ethe, a hu tsha do rabelwa munwe.” (Sakaria 14:9)

U VHUYA HA YESU KRISTO NDI MAFHUNGO-NGOHO

Ri zwi vhona zwiga zwe Yesu a amba uri zwi do vhone musa a saathu u vhuya. Ri a zwi vhona uri Yesu u tsini na u vhuya ngauri ri vhona matula manzhi e a amba uri a do vha hone musa a tsini na u vhuya.

Musi ri tshi vhona zwiga ri a di vhudzisa uri hu do itea mini u bva zwino. A ro ngo tea u nga vhunzhi ha vathu vhane vha humbula uri zwithu zwi do dzula zwo ralo ngauri rine ri a divha uri a zwi nga dzuli zwo ralo. U vhuya ha Yesu hu do nga fobvu vhusiku, huno kha rine a zwi nga ri mangadzi ngauri ro dzula ro lavhelela u vhuya hawe.

Vha tea u dzula vho di lugisela ngauri a vha divhi divha na tshifhinga naho zwiga zwi tshi kho u sumbedza. Yesu o amba ari:

“Zwenezwo zwi tshi thoma u itea, inwi takuwani ni lavhelele, u vhofohololwa hanu hu dovha hu tsini.” (Luka 21:28) A rongo tea u vha na nyofho musa ri tshi vhona matudzi lifhasini ngauri ri a zwi divha uri u vhofoholowa hashu kha kutshilelele hoku hu tsini. Ri tea u toda vhu-dzumbamo nga ngomu gungwani (kha Yesu) musa mudalo u saathu uda wa ri kumba.

Ri tea u divha uri mafhungo haya ndi u fa na u tshila kha rine. Ri tea u tenda uri Yesu u tsini na hone ri tea u dzula ri tshi ita zwe ari ri ite. Bivhili i fulufhedzisa u tshila nga hu sa fheli muvhosoni wa Mudzimu fhano shangoni. Muvhuso hoyu ndi une Yesu a do vha khosi ya u vhusa nga u luga.

Vho talifhaho vha do tangedza mafhungo haya a u vhuya ha Yesu, ngeno vhagodi vha tshi kha di kana-kana na u sa tenda. Ri tea u divha uri Vhutshilo hashu ha zwino a hu ri isi fhethu ngauri hu si kale ri do vha ri mavuni ro fa arali Yesu a saathu u vhuya.

Zwino nga u ralo u tenda kha mafhungo makhetwa a muvhoso wa Mudzimu na u lovhedzwa dzinani la Yesu ndi zwone zwithu zwa ndeme.

Zwi kha munwe na munwe washu uri ria tenda kha mafhungo aya kana ri a hana naa. (Malakia 3:18)

ZWE RA GUDA

1. U vhuya ha Kristo ndi ngoho
2. U vhuya ho fulufhedziswa nga vhalanda vha Mudzimu musi Yesu a tshi takulelwa tadulu.
3. Yesu u kho u vhuya u yo imisa muvhuso wa Mudzimu fhanu shangoni.
4. Ndi Mudzimu fhedzi a divhaho duvha na tshifhinga tsha u vhuya ha Yesu.
5. Huno zwiga zwi a sumbedza uri Yesu u tsini na u vhuya.
6. Misi ya Noaxe i fana na misi i ne ra tshila khayi zwino.
7. U vhuya ha lushaka lwa Israele kha shango lavho ndi tshiga.
8. Ri kha tshiga tsha u fhedzisela tsha muloro wa Nebukhadanetsara. Nayo na zwickunwe zwa mavu na tsimbi.
9. Matudzi a ne a itea namusi ndi tshiga tsha uri u tsini
10. Na vhuswina vhune ha itelwa shango la Israele ndi tshiga

NDIMA DZI TEAHO U VHALIWA

Ezekiele 37; Ezekiele 38; Mishumo 3; Mishumo 1:1-12; Luka 21;
2 Thesalonika 1

MBUDZISO 9

1. Ndi ngani Yesu a tshi tea u vhuya fhanu shangoni? (a) ha nga vhuyi (b) U da u fhelisa dzinndwa (c) U da u yo imisa Muvhuso wa Mudzimu (d) U da u fhodza malwadze.
2. Ndi nnyi a divhaho duvha na tshifhinga tsha u vhuya ha Yesu? (a) Ndi vharunwa (b) Ndi Yesu (c) Ndi Mudzimu (d) Ndi Paulo
3. Ndi ngafhi hune ra wana zwiga zwa u sumbedza uri Yesu u tsini na u vhuya? (a) Bivhilini (b) Kha dziguranda (c) Kha dzinaledzi (d) Kha mulayo wa Mayuda
4. Yesu o amba uri ndi tshini tshine tsha do itea musi vhathu vha tshi tshila nga ndila ya misi ya Noaxe. (a) U vhuya ha vhana vha Israele shangoni lavho (b) U vuwa ha muvhuso wa devhula (c) Vhathu vha di todela u di phina na u ita vhutudzi. (d) Dzinwe dzitshakha dzi do vha na maanda mahulu dzinwe dzi sina maanda.
5. Ndi tshi fhio tshiga tshi fanyiswaho na lushaka lwa Israele kha Mateo 24:32-33? (a) Muhuyu (b) Govha la marambo (c) khandela (d) gungwa
6. Ndi tshifhio tshipida tsha tshiga tsha Nebukadenetsara tshi sumbedzaho u vha tsini na u vhuya ha Yesu? (a) Thoho ya musuku (b) Milenzhe na zwikunwe zwa tsimbi na mavu. (c) Milenzhe ya tsimbi (d) thumbu na zwirumbi zwa tsimbi tswuku.
7. Ndi vhafhio vhathu vha no fanyiswa na magabelo a lwanzhe lu tshi vhomba? (Luka 21:25) (a) Vhathu vhakethwa (b) Vhathu vhavhi (c) Vha vhusi (d) Vhafunzi
8. Ndi lifhio shango li re devhula ha Israele? (a) Siria (b) Egipita (c) Russia (d) Amerika
9. Ndi nnyi Mikiele we a ambiwa kha Daniel 12:1? (a) Ezekiele (b) Noaxe (c) Yesu (d) Daniel

10. Ndi zwi fhio zwiga zwine zwa vha hone zwi sumbedzaho uri Yesu u tsini na u vhuya.

NGUDO 10

MAFHUNGO MADIFHA

Kha ngudo heyi ya 10 ri do sumbedza zwinzhi zwe ra vhala kha thero dzo fhiraho. Ri amba nga mafhundo madifha. (Gospel) Heli ipfi libva kha ipfi la Tshigerika line lapfi 'enaggelion' (glad tidings-good news –the gossell)

PFUNZO YA KRISTO

Mateo, Marko, Luka na Yohane dzi amba nga Vhutshilo ha Yesu na u tshimbila na shango la Israele a tshi funza mafhungo madifha.

“Yesu a mbo tshimbila na midi na dzidorobo a tshi enda a tshi divhadza mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu” (Mateo 9:35)

“Yesu a ya Galelia u divhadza mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzumu.”
(Marko 1:14)

“Muya wa Mune washu u kha nne. O nndodza uri ndi funze vha sina tshavho mafhungo madifha.” (Luka 4:18)

“Nne ndi tshi bebiwa na musu ndi tshida shangoni ndo dela tshithu tshithihi fhedzi. Ndo dela u tanziela ngoho. Ane a vha wa ngoho u a mpfa.” (Yohane 18:37)

VHAFUNZIWA VHA YESU VHO FUNZA MAFHUNGO MADIFHA

Musi Yesu o funza vhafunziwa vhawe mafhungo madifha o do vha ruma uri vha yo funza vhanwe. “Ndi hone a tshi vha ruma u yo divhadza mafhungo a muvhuso wa Mudzimu na u fhodza malwadze.” (Luka 9:2)

Nga murahu ha u fa na u vuwa hawe, Yesu ofhedza maduvha a 40 a tshi amba navho nga mafhungo a Muvhuso wa Mudzimu, a ruma vhafunziwa uri vha fhirise mulaedza wonoyo musi a tshi ri: “I yani mashangoni othe ni yo divhadza mafhungo madifha kha zwivhumbwa zwothe. Ane a tenda a lovhedzwa u do tshidzwa. Ane a si tende u do latwa.” (Mishumo 1:3; Marko 16:15-16)

Mafhungo haya a re afho ntha a ri sumbedza uri ri teya u pfa, ra divha, ra tenda na u tevhedza mafhungo madifha ri sathu u lovhedzwa uri ri kone u tshidzwa. Huno dzikereke nnhzi a dzi funzi mafhungo madifha. Vha thoma nga u lovhedzwa vha sa divhi tshithu. Vhathu vhenevho vha lovhedzwa naho vha sa divhi tshithu nga mafhungo a Muvhuso wa Mudzimu.

Arali muthu a vhudzisa uri vho lovhedzelwa mini, vha fhindula ngauri ndo alutshela kerekeni, ndo lovhedzwa ngauri ndo vha ndi tshi nwa halwa nga maanda, ndo lovhedzwa ngauri ndo vha ndi sa wani mushumo, ndo lovhedzwa nga uri ndo vha ndi tshi lwala.

Huno Yesu ha ngo funza hayo mafhungo. O amba uri vhathu vha tea u funziwa, vha pfe vha tende vha rembuluwe vha kone u lovhedzwa. Ndovhedzo ndi tshone tshithu tsha u fhedzisela musi muthu o no pfesesa mafhungo.

MAANDA A MAFHUNGO MADIFHA

Nga mulandu wa zwenezwi, Paulo o nwala uri:

“A thi shoni ndi tshi amba mafhungo madifha. Hufha e one maanda a Mudzimu a u tshidza vhothe vha mu fulufhelaho. O thoma kha Mayuda, zwino o no swika kha vhannda.” (Vharoma 1:16)

Ri tea u divha na u pfesesa mafhungo Madifha e Yesu a funza. Ndi one e Paulo na vhanwe vhafunziwa vha funza.

“Hone naho hu nga vha rine kana murunwa a bvaho tadulu ada a ni divhadza mafhungo a sa andani na ala e ra ranga u ni divhadza one, kha a vhe muteketelwa.” (U semiwa). (Vhagalata 1:6-9)

VHAFUNZIWA VHO DZHIA HANI MAFHUNGO-MADIFHA?

Vhafunziwa vho funza mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu. Vho vha vha tshi a dzhia hani mafhungo madifha aya? Vhuvhili havho musi vha tshi amba na Yesu vho:

“Ri kho u amba zwe zwa itea kha Yesu wa Nazaretha, muporofita we a di-sumbedza kha zwe a shuma na zwe a amba phanda ha Mudzimu na vhathu vhothe e na maanda. Rine ro vha ro fulufhela uri ndi Ene we a pfi u do vhotholola Israele.”

(Luka 24:19, 21)

Musi a sathu u takulelwa tadulu, vhafunziwa vho mu vhudzisa vhari: “Mune washu, nna zwino kani ndi hone vha tshi yo vusa muvhuso wa Israele?” (Mishumo 1:6)

Vho vha vho humbula uri Yesu u do dzhia muvhuso kha Vharoma na zwenezwo ngauri vho vha vha tshi divha uri o dela u vhusa. Vho vha vha tshi toda uri a u dzhie nga khathihi fhedzi. Huno Yesu o fhindula ari: “A na maanda a u vhea zwifhinga ndi khotsi anga, uri zwi do itea lini a si zwanu, ndi zwawe e ethe.” (Mishumo 1:7)

ZWE MUDZIMU A FULUFHEDZISA

Musi Yesu a tshi takulelwa tadulu, vharunwa vhavhili vha Mudzimu vho vhudza vhafunziwa uri; “Hoyu Yesu a ne na mu vhona a tshi tuswa kha inwi a takulelwa tadulu, u do vhuya sa zwenezwi.” (Mishumo 1:11)

Hezwi zwa u vhuya ha Yesu ndi zwone zwe vhafunziwa vha funza zwone nga maanda musiri tshi vhala bugu ya Mishumo na marifhi a vhafunziwa. Vho vha vho lindela u vhuya ha Yesu misi yothe.

Naho mafhungo a ambaho nga mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu ri tshi a wana kha Testamente Ntswa, huno mafhungo madifha eneyo o vha o funzwa na kha Testamente ya Kale. Zwe Mudzimu a fulufhedzisa zwo dala kha Testamente ya Kale na hone kha Testamente Ntswa ho vha hu u khwathisedza zwo no ambiwaho.

MAFHUNGO MADIFHA TSIMUNI YA EDENI

U rangani, musiri Adamu na Efa vha so ngo tevhedza mulayo wa Mudzimu, o amba maipfi a tshi vhudza nowa uri;

“Ndi do u lutanya na musadzi na vhana vhau na vhana vhawe vha do vhengana. Nwana wawe u do u pwasha thoho, iwe wa mu luma tshirethe.” (Genesi 3:15)

Haya o vha mafhungo madifha ngauri zwo vha zwi tshi amba uri maanda a zwivhi na lufu zwi do kundwa munwe musiri. Ndi wone

mushumo we Yesu a vha o dela wone u kunda maanda a zwivhi na lufu. (Vhaheberu 2:14-15)

MAFHUNGO MADIFHA KHA ABRAHAMU

Ro vhala nga zwe Mudzimu a fulufhedzisa Abrahamu. Paulo o amba uri;

“Hufha na manwalo o dzula o zwi amba uri Mudzimu u do ri vhannda ndi vha vhuya nge vha mu fulufhela. Ndi zwe Manwalo a dzula o divhadza Abrahamu mafhungo madifha a tshiri, Mudzimu u do disela tshakha dzothe mashudu nga iwe.” (Vhagalata 3:8 – Genesi 12:3)

Musi Yesu a tshi vhuya, u do vusa Abrahamu vhafuni. Ndi hone zwe Mudzimu a fulufhedzisa Abrahamu zwi tshi do khunyelela. Abrahamu u do vhona tshakha dzothe dzi tshi wana mashudu nga ene. Vhothe vhane vha lovhedzwa dzinani la Yesu (Murwa wa Abrahamu) ndi vhana vha Abrahamu. (Vhagalata 3:25-29)

Zwe Abrahamu a fulufhedziswa zwo khwathisedzwa kha Isaka, na Yakobo vhane na vhone vha do vuswa vhafuni vha vhona Murwa wavho Yesu na tshakha dzothe. Ha vho vhathu vha do wana maimo kha muvhuso wa Mudzimu musu Yesu a tshi vhuya. (Mateo 8:11)

MAFHUNGO MADIFHA KHA DAVIDA

Mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu o vhudzwavho na Davida nga muporofita Nathani kha 2 Samuele 7:12-16

“Ndi uri munwe nwana wau avhe khosi, nda khwathisa muvhuso wawe, nndu yawe na muvhuso na vuhosi hau zwi do dzula zwi hone ndi tshi zwi vhona, khulunoni yau i do khwatha lini na lini.” (2 Samuele 7:12-16 – Luka 1:31-35)

Naho huna uri Vha-Israele vho do lata Mudzimu, Ene ha ngo hangwa zwe a fulufhedzisa vhalanda vhawe. Mudzimu o fulufhedzisa uri u do kwashekanya muvhuso wa Israele uswika hu tshi do vha na o teaho u vhusa nga u luga.

Musi a tshi amba na khosi ya u fhedzisela ya Yuda, Hezekia o sumbedza uri muvhuso wonoyo u do lozwiwa, musu a tshiri: “Ndozwo. Ndozwo. Ndi do u lozwa mudi hoyu u swika hu tshi do vha na a ne nda mu nea.” (Ezekiele 21:27)

Musi Yesu a tshi bebwa Murunwa wa Mudzimu o dovholola zwe Mudzimu a fulufhedzisa musu a tshi amba na Maria;

“U do vha muhulwane hune a do tou pfi Murwa wa Wa-tadulu-tadulu. Mudzimu Mune washu u do mu ambadza vuhosi ha Davida, makhulu-kuku wawe. U do vha khosi nduni ya Yakobo misi yothe, muvhuso wawe a u nga gumi.” (Luka 1:32-33)

MAFHUNGO MADIFHA KHA RINE

Haya ndi one mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu a daho kha rine a tshibva Bivhilini. Yesu u do vhuya hu si kale a da a tika muvhuso wa Mudzimu fhanu lifhasini. Kha vha vhale Mateo 25. Zwifanyiso zwa Mudzimu zwi ri sumbedza uri ritea u dzula ro lindela, ri tshi shumela Mudzimu arali ri tshi toda u vha kha Muvhuso wonoyo.

1. Tshifanyiso tsha vhasidzana vha fumi.

Vhasidzana vhatanu vho dzula vho lindela vho dadza mbone dzavho nga mapfura. Musi mukwasha a tshi swika vho vha vho lindela, huno vhala vha matsilu vha kundelwa u dzhena ngauri vho vha vha sina mapfura.

2. Tshifanyiso tsha dzithalende

Mishumo na vhukoni hashu vhu do pfufhiwa nga Yesu. Ri tea u dzula ri tshi shumela Yesu nga vhukoni he a ri nea hone.

3. Tshifanyiso tsha mulisa a tshi khethekanya nngu.

Mulisa u divha nngu dzawe na hone u a dzi pfesesa. U a divha na nngu dzo lingedzaho u thusa dzinwe ngadzo.

RI TEA U ITANI?

Ri tea u rembuluwa ra litsha Mishumo yashu mivhi. “Tshifhinga ndi tshone, ni do tuwa ni tshi vhuswa nga Mudzimu. Latani vhuvhi hanu ni tende mafhungo madifha.” (Marko 1:15)

“Latani-ha vhuvhi hanu ni rembulutshele ha Mudzimu uri a thuthe vhutshinyi hanu, Mune washu a ni awedze a ni rumele Yesu a re Ene Mesia we a dzula o mu nanga.” (Mishumo 3:19-20)

“Huno zwa musu vhatu vha sathu divha, Mudzimu o zwi litsha zwa fhira, tshine a kho ita zwino ndi u vhudza vhatu vhothe mashangoni othe uri vha rembuluwe. O vhea divha line a do hatula shango lothe ngalo a sa taluli. Zwenezwo u do zwi ita nga

munna we a mu khetha (we a muta) a mu vusa vhafuni uri vhathu vha vhe na vhutanzi ha uri ndi ene a ne a do hatula shango.” (Mishumo 17:30-31)

Ri tea u tevhedza Yesu ra shanduka ra vha na mbilu dza u luga. Ri tea u bebwa nga huswa musi ro no pfesesa na u tenda mafhungo madifha. Ngudo yashu idaho i do ri gudisa zwine u bebwa nga huswa zwa amba.

“Nothe vhe na lovhedzwa uri ni vhe vha Kristo no ambara Kristo. Zwino-ha arali ni vha Kristo, ni vhaduhulu vha Abrahamu, ni do la ifa le na fulufhedziswa nga Mudzimu.” (Vhagalata 3:27-29)

Kha vha vhale Genesi 12 na 13 na 15 na 18 na 22 vha do vhona uri ifa le la fulufhedziswa nga Mudzimu ndi li fhio.

Haya ndi one mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu. Ro lindela uri mafhungo haya a khunyelele. Yesu o funza vhafunziwa vhawe uri vha tshi rabela vhari, “Muvhuso wau nga ude.” (Mateo 6:10)

“Khotsi ashu wa tadulu, dzina lau likhethwe. Muvhuso wau nga ude. Zwine wa funa nga zwi itwe fhanu fhasi vhunga zwi tshi itwa ngei tadulu. U rifhe namusi vhuswa ho ri linganaho. U ri hangwele milandu yashu, vhunga na rine ri tshi hangwela vha re na milandu kha rine. U si ri ise milingoni, hone u ri phuluse vhuvhini. (Mateo 6 na Luka 11)

ZWE RA GUDA

1. Iphi gospel zwi amba mafhungo madifha. A zwi ambi nyimbo sa zwine ra pfa namusi vhathu vha tshi amba uri muzika wa gospel.
2. Mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu yo vha i yone pfunzo khulwane ya Yesu na vhafunziwa vhawe.
3. Ndivho na u tenda na u tevhedza mafhungo madifha zwitea u vha kha muthu musi a sathu u lovhedzwa.
4. Mafhungo madifha a funzwa kha Bivhili yothe u bva kha Testamente ya Kale na Ntswa.
5. Mafhungo madifha a kha di funziwa na namusi.
6. Ri nga vha na tshikhala muvhusoni wa Mudzimu arali, ra pfa, ra pfesesa, ra tenda ra tevhedza mulaedza wa mafhungo madifha.

7. Ri tea u tevhela mafhungo madifha u nga Abrahamu we a vhidzwa a tutshela zwothe.

NDIMA DZA U VHALA

2 Samuele 7; Dzipsalema 96; Yesaya 55; Dzipsalema 1

MBUDZISO 10

1. Mafhungo madifha a wanala kha Testamente i fhio? (a) Ntshwa fhedzi. (b) ya Kale fhedzi (c) Kha ya Kale na Ntswa. (d) Kha Dzipsalema fhedzi
2. Ndi dzi fhio dzinwe dza dzindima dzi sumbedzaho uri Yesu o funza mafhungo madifha a muvhuso wa Mudzimu? (a) Mateo 1:14 (b) Marko 1:14 (c) Luka 1:14 (d) Yohane 1:14 (e) Mateo 3:16 (f) Marko 3:16 (g) Luka 3:16 (h) Yohane 3:16 (i) Mateo 4:18 (j) Marko 4:18 (k) Luka :18 (l) Yohane 4:18 (m) Mateo 9:35 (n) Marko 9:35 (o) Luka 9:35 (p) Yohane 9:35
3. Ndi nnyi munwe we a funza mafhungo madifha nga nda ha Yesu?
(a) Vho tshifhe vha Mayuda (b) vhafunziwa vha Yesu
(c) Vharoma (d) Vha vhutali.
4. Muvhuso wa Mudzimu u do imiswa lini fhanu shangoni? (a) A ri divhi (b) Musi Yesu a tshi vhuya (c) Muvhuso wa Mudzimu u hone zwino. (d) Muvhuso wa Mudzimu a u nga imiswi fhanu shangoni.
5. Ndi nnyi we a vhudza vhafunziwa uri Yesu u do vhuya nga ndila ye a ya ngayo tadulu? (a) Mudzimu (b) Murunwa (c) Yesu (d) vharunwa vhavhili
6. Vha nga wana hani u tshidzwa ho fulufhedziswaho Bivhilini? (a) Nga u fara zwavhudi dzikhonani dzashu (b) Nga u nea (c) Nga u tevhedza milayo ya shango (d) Nga u pfa, u divha, u tenda, u lovhedzwa na u tevhedza mafhungo madifha.
7. Ndi ngafhi he Mudzimu a fulufhedzisa uri maanda a vhutshinyi na lufu zwi dovha one maswina a vhathu? (a) Ndi tsimuni ya Edeni (b) Kha Abrahamu (c) Kha Noaxe (d) Kha Davida
8. Ndi i fhio ndimana kha Testamente Ntswa i sumbedzaho uri mafhungo madifha o funziwa kha Abrahamu? (a) Vhagalata 8:3 (b) Vhagalata 3:8 (c) Vharoma 3:8 (d) Vharoma 8:3
9. Ndi nnyi mudinda wa Mudzimu we a vhudza Davida mafhungo madifha a Muvhuso wa Mudzimu? (a) Daniele (b) Yesaya (c) Nathani (d) Elia

10. Ndi nnyi mufunziwa we a lovhedza Paulo (Saulo) kha Mishumo 9? (a) Petro (b) Ananiasi (c) Yohane (d) Mateo

NGUDO 11

NDOVHEDZO

Ro zwi vhona uri u pfa na u tenda na u tevhedza mafhungo madifha zwi isa u tshidzwani. Ro vhala na maipfi a Murena Yesu musi o no vuwa a tshi ri: “Iyani mashangoni othe ni yo divhadza mafhungo madifha kha zwivhumbwa zwothe. Ane a tenda a lovhedzwa u do tshidzwa. A ne a sa tende u do latwa.” (Marko 16:15-16)

Zwi khagala uri muthu u lovhedzwa fhedzi o no pfa a tanganedza a tenda a dovha a tevhedza mafhungo madifha. Huno namusi ri wana vhathu vha tshi ya kerekeni vha vhuya vho lovhedzwa nga duvha lithihi. Vha vha vho pfa mini? Hu fha na kha pfunzo ya tshikolo muthu a tshi fhedza minwaha minzhi uri a wane thandziela. Vha nga guda mini nga duvha lithihi kana vhege nthihi? Vhathu vhane vha lovhedza vhathu vha sathu u divha tshithu vha xedza vhathu ngauri na vhone vho xela. Muthu u tea u vhala Bivhili yothe musi a sathu u lovhedzwa uri a pfesese. Bugu ya tshikolo muthu u i vhala yothe a fhedza musi a sathu u nwala mulingo.

Ri na Tsumbo nanzhi dza vhathu vhe vha vha vha tshi ita zwivhuya Bivhilini vha tshi ya Thembeleni, huno zwo vha zwo tea uri musi vha sathu u lovhedzwa vha tea u pfesesa uri vha tea u divha mafhungo madifha a Murena Yesu. Ri na Tsumbo ya Mudinda wa Khosi ya Etopia kha Mishumo 8:26-38. Arali vha vhala vha do wana uri hoyo munna o vha a tshi dzulela u vhala Bivhili na u ya Thembeleni (Kerekeni), huno o vha a sathu u pfesesa mafhungo madifha. Zwino nga u ralo u ya kerekeni a zwi ambi tshithu arali vhone vha sa divhi zwine Bivhili ya amba.

Ri dovha ra vha na Tsumbo ya Khoreneliasi kha Mishumo 10. O vha a munna wa u luga na u nea vha shayi (Mishumo 10:2), huno kha Mudzimu a zwo ngo fhelela hezwo arali vha sa pfesesi mafhungo nga vhudalo. Mudzimu o vhudza munna uyo ari: “Ruma vhanna Yope vha yo vhidza Simoni a ne linwe a pfi Petro. Onoyo u do u vhudza zwine wa tea u ita.” Petro o swika a funza

Khoreneliasi mafhungo madifha a kona u lovhedzwa. Kha vha vhale Mishumo 10:42-48. Petro o vha funza mafhungo madifha na hone Mudzimu a sumbedza uri vho pfesesa nga u rumela Muya Mukhethwa khavho. Izwo Mudzimu o vha a tshi sumbedza uri u a vha tanganedza. Huno hovha ho sala tshithu tshithihi. O vha vhudza uri vhalovhedzwe dzinani la Yesu ngauri vho vha vho no pfesesa mafhungo. (Mishumo 10:48)

Zwi khagala uri naho havha vhatu vho vha vho luga vha tshi nea zwithu zwinzhi, vho vha vho tewa nga u funzwa na u pfesesa mafhungo madifha musi vha sathu u lovhedzwa. Zwi sumbedza uri u tshidzwa hu vha hone fhedzi musi muthu opfesesa a tenda. Mudzimu o vhea zwithu zwiraru zwa ndeme uri muthu a zwi tevhedze a tshidzwe. Ndi ndivho, u tenda, na u lovhedza. A ri thomi nga u lovhedza. Ri thoma nga u funza, muthu a tanganedza, a tenda, a vha na ndivho a kona u lovhedzwa. Kha vha vhale ndima dzi tevhelaho uri vha kone u vhona uri muthu u tewa nga u pfesesa a divha a sathu u lovhedzwa. (Mishumo 2:37-38, 41; Kha vha vhale Mishumo 2:14-36 vha kone o vhona uri Petro o vha o amba mini. Mishumo 8:38-38 Mishumo 16:25-33

Ri a zwi vhona uri vhatu havho vhothe vhe ra vhala ngavho vho funziwa mafhungo madifha u thoma, vha kona u tanganedza vha lovhedzwa. (Mishumo 2:41). Vha tea u divha uri maduvhani ayo Mudzimu o vha a tshi tikedza vhutanzi ha vhafunziwa nga u ita misumbedzo uri vhatu vha kone u vhona uri ndi mafhungo ngoho. Huno zwino Mudzimu o ri nea Bivhili uri ri sedze uri zwine vhatu vha funza ndi ngoho naa.

Huno arali vha tshi funza mazwifhi a uri muthu u ya tadulu, vha do vha vho xela ngauri a zwiho Bivhilini. Musi vha tshi funza uri Muvhuso wa Mudzimu u dovha tadulu vha khou zwifha na henefho. Musi vha tshi funza uri muthu a tshi fa u ya tadulu, na henefho vha khou zwifha. Mudzimu u do vha hatulela mazwifhi eneo. Kha vha vhale ndima dzi tevhelaho.

(Mishumo 1:6-11; Yesaya 2:2-4; Mika 4:1-8; Sakaria 14: 9; Habakuku 2:14; Sakaria 12:1-9; Yesaya 65:17-25; Yesaya 11; Yesaya 35; Mateo 5:5; Dzipsalema 37:11; Luka 1:31-35; 2 Samuele 7:12-16

Muhuweleli 3:18-20 Muhuweleli 9:5-10 Genesi 3:19 Genesi 4:9-10
Kha vha dovhe vha vhale Genesi 5 yothe vha do wana uri Vhothe
vho fa.

Ipfi u lovhedza libva kha 'baptise- baptize' nga Tshigerika, zwi
amba u lovhea sa musu muthu a tshi lovhea nguvho. Lo vha li tshi
shumiswa kha u shandula mivhala ya zwifuko vhunga zwila kale ri
tshi aluwa nga vho 1970 musu muthu a tshi renga tshiambaro tshi
tshena, huno a renga na 'dye' tswuku kana dala kana ya munwe
muvhala. Yo vha i tshi nokiswa madini ha kona u dzheniswa
tshiambaro tshenetsho tsha shanduka muvhala.

NDOVHEDZO VHUKUMA

Zwi khagala uri u lovhedza zwi amba u dzhenisa muthu madini
muvhili wothe. A zwi ambi u shasha muthu madi sa zwine ra
vhona namusi. Kha ri sedze inwe Tsumbo ya Filipi na mulanda wa
Ethopia. "Ndi hone uyo muna a tshi imisa gariki vha dzhena
madini." (Mishumo 8:38)

Kha ri sedze inwe Tsumbo ya Yohane Mulovhedzi. "Yohane o vha
a tshi khou lovhedza Ainoni ngauri ho vha hu na madi manzhi."
(Yohane 3:23)

TSHIGA TSHA NDOVHEDZO

Ndovhedzo u ya nga Testamente Ntswa, i sumbedza zwiga zwina.

1. U tanzwa muthu zwivhi.

"Takuwani ni lovhedzwe ni tanzwiwe vhutshinyi hanu." (Mishumo
22:16)

"Kani a ni zwi divhi uri vhavhi a vha nga vhi na tshavho Muvhusoni
wa Mudzimu? Vhanwe vhanu vho vha vho tou ralo, hone no
tanzwiwa vhutshinyi (nga u lovhedzwa) na itwa vhakhethwa.
Mudzimu u vho ri ni vha vhuya nga dzina la Yesu Kristo."
(1 Vhakorinta 6:9-11)

Na kha Testamente ya Kale tshiga tsha u tanzwa tsho
sumbedziwa musu hu tshipfi: "Thomani u tamba dzitshika, latani
vhuvhi hanu, gudani u ita zwivhuya. Naho no tswuka nga zwivhi ni
do tanzwiwa na sala no tshena u nga mahada." (Yesaya 1:16-18)

2. U fanyiswa na lufu na u vuwa ha Yesu.

Musi ri tshi dzhena madini ra nupela musu ri tshi lovhedzwa ri fana na u vhulungwa kana u switwa ha Yesu. Musu ri tshi bva ngomu madini, zwi fanyiswa na u vuwa ha Yesu vhafuni. Ngauralo u lovhedzwa ngomu madini zwi fana na u fa na u vuwa ha Yesu. Muapostola Paulo o amba zwenezwo musu a tshi nwala uri:

“Kani a ni zwi divhi uri musu ri tshi badekanywa na Kristo nga ndovhedzo ho vha u badekanywa na lufu lwawe? U lovhedzwa ha mbo divha u fa na u switwa nae, uri unga Kristo o vuswa vhafuni nga maanda a Khotsi, sa zwenezwo na rine ri tshile nga kutshilele kuswa. Arali no badekanywa nae nga ufa u nga ene, na kha u vuwa ri do badekanywa nae. (Vharoma 6:3-5)

Ngauralo u lovhedzwa hu tea u vha muthu a tshi dzheniswa madini muvhili wothe vhunga tshi tshiga tsha u fa na u switwa. Yesu o vha o switwa muvhili wothe. Muthu a tshi switwa u vukedzwa muvhili wothe mavuni. Musu ri tshi bva madini zwinga musu Yesu a tshi vuwa lufuni nga Vhutshilo vhuswa. Ene o vuwa nga muvhili muswa u sa fiho, nga u ralo naho rine ri tshi kha di fa, ri tea u tshila vhutshilo vhuswa vhu sumbedzaho uri ro rembuluwa.

Yesu na ene o mba uri: “Divhani uri a huna muthu a ne a do dzhena Muvhusoni wa Mudzimu musu a sathu u bebwa nga madi na muya mukhethwa.” (Yohane 3:5)

Paulo ene o nwalela vhatendi ngei Kolose ari:

“Zwo itea nge ni tshi lovhedzwa ha tou vha u switwa nae, na vuswa nae vhafuni. (Tshiga) No vha no dzula no fa ni tshi dzula ni tshi pfuka Mulayo wa Mudzimu, tsiko yanu i songo fumba. Hone Mudzimu a ri hangwela u khaka hanu hothe uho, a vho ni ita vha tshilaho na Yesu.” (Vhakolosa 2:12-13)

3. U vha vhatihi kha Yesu

Ri vha vhatihi na Yesu na hone ravha vhala-ifa la zwe zwa fulufhedziswa Abrahamu na Davida nga Mudzimu.

“Naho Muvhili u na mirado minzhi, u divha muvhili muthihi. Zwenezwo rothe ro lovhedzwa ra newa muya muthihi ra vha muvhili muthihi. A hu londwi u ri u Mugerika kana Muyuda kana u phuli kana u mudilangi, muvhili ndi muthihi.”(1Vhakorinta12:12,13)

“Ani vhoni-ha uri vhafulufhelaho Mudzimu ndi vhone vhaduhulu vha Abrahamu. Zwila zwithu Mudzimu o zwi fulufhedzisa Abrahamu na muduhulu wawe. Manwalo a ri na Muduhulu wau, a tshi amba muthu muthihi. Onoyo muthu ndi Kristo. Hufha nothe ni vhana vha Mudzimu nge na fulufhela Kristo Yesu. Nothe vhe na lovhedzwa uri nivhe vha Kristo no ambara Kritso. Kha vho raloho a zwi tsha dina kana u Muyuda, kana u Mugerika, kana u phuli, kana u mudilangi, kana u musadzi, kana u munna, tenda nothe ni tshithu tshithihi. Zwino arali ni vha Kristo ni vhaduhulu vha Abrahamu, ni do la ifa le na fulufhedziswa nga Mudzimu.” (Vhagalata 3:26-29)

Paulo o dovha a nwala zwine zwa itea musu muthu a tshi lovhedzwa.

“Misi iyo no vha ni kule na Kristo ni vhatsinda. Ni sa koni u vha vhadzulapo na Vha-Israele, ni nda ha mulanga we Mudzimu a fulufhedzisa vhatu, ni sina tshine na nga lavhelela fhanu shangoni, ni sa divhi Mudzimu. Hone zwino no novha tsini nga u itwa vhatihi na Kristo nga lufu lwawe.” (Vha-Efesa 2:12-13)

4. Ri vha na khosi ntswa- Ri vha vhakhethwa.

Kha vha vhale 2 Vhakorinta 6:14-18, na 1 Yohane 2:15-17

Ndima hedzi dzi sumbedza uri musu muthu o no lovhedzwa u a shandukisa vhutshilo hawe a tshila nga huswa. Mudzimu ha takaleli mazwifhi a vhatu na zwine vha ita musu vha tshi ya dzinangani u yo toda thuso ngeno Mudzimu e hone.

“Muthu mulala wa vhutshinyi o lovha, vhunga o faho itali o vhofhololwa kha vhutshinyi. Na inwi i vhani vho faho siani la vhutshinyi ni tshilele Mudzimu vhunga ni vhatihi na Kristo Yesu. Vhutshinyi vhu songo tsha vhusa mivhili yanu i faho, ni songo vhuswa nga nyemulo dza mivhili. A ni divhi uri onoyo ane na di kumedza uri ni mupfe, ni tou vha dziphuli dzawe tshothe. Arali ni dziphuli dza vhutshinyi divhani uri dziphuli dza vhutshinyi dzi do lovha. Arali na di-kumedza u pfa Mudzimu ni do pfi vhavhuya. Zwino no vhofhololwa vhutshinyini, no di kumedzela zwivhuya.” (Vharoma 6:6,7,11,12,16,18)

Musi ri tshi bva u lovhedzwa, ri thoma vhutshilo vhuswa ha u dikumedzela kha Mudzimu. Nahone izwi zwi ita uri ri vhe vhala ifa la zwe Mudzimu a fulufhedzisa vhathu.

“Zwino-ha vhunga no vhofhololwa kha vhutshinyi no no vha phulidza Mudzimu ni wana Vhukhethwa, na guma nga u wana Vhutshilo vhu sa gumi. Malamba (mulifho wa zwivhi) a vhutshinyi ndi lufu, tshifhiwa tshine Mudzimu a ri nea ndi vhutshilo vhu sa fheli nga Kristo Yesu Mune washu.” (Vharoma 6:22-23)

Musi ri sathu u lovhedzwa ri tea u vha ro pfesesa zwine Mudzimu a amba uri ri zwi tende na u tevhedza. Ndovhedzo i sumbedza uri ri tea u hana zwine vhathu vha ri funza zwone arali zwi sabvi Bivhilini.

Musi muthu a tshi funza mafhungo a uri vha tshi fa vha do ya heleni kana tadulu ri tea u hana ngauri a zwo ngo nwalwa Bivhilini hezwo na kathihi. Musi muthu a tshi funza uri vhone vho loiwa nga munwe muthu, ri tea u hana ngauri na zwenezwo a zwiho Bivhilini. Bivhili yo dala nga mafhungo a sumbedzaho uri Yesu u kho u vhuya u yo toma muvhuso wa Mudzimu fhanu shangoni.

TSUMBO YA NOAXE

Zwe Noaxe a ita ri a zwi divha u bva kha Genesi 6 u swika kha Genesi 10. Misini yawe, Lifhasi (lawe) lo vha lo dala vhutudzi na vhutshinyi na dzikhakhathi vhunga namusi. Noaxe o fhata gungwa, a tshi tevhedza zwe Mudzimu a mu vhudza. Musi shango (zwitshilaho) li tshi fheliswa, ene na muta wawe vho tshila na zwipuka zwe vha vha vhe nazwo gungwani.

“Zwila Noaxe a tshi fhata gungwa, Mudzimu a tshi khou kondelela, ha vhuya ha da mudalo wa madi ha tshidzwa vha sigathi, vhathu vhatanu na vhararu (8) fhedzi, nge vha dzhena gungwani. Hezwo zwi fanyiswa na ndovhedzo, i ne inwi na tshidzwa ngayo zwino. Ndovhedzo a si u tanzwiwa tshikha dza muvhili, hu tou vha u humbela Mudzimu uri ri tanzwiwe vhutshinyi, luvalo lwa sala lwo tamba. Hezwo zwi konadzea nga Yesu Kristo we a vuwa vhafuni.” (1 Petro 3:20-21)

Khathulo ya vha sa tendi i do nga Musi u la wa Noaxe. Yesu u do da sa mbava kha vha sa tendi na hone vha do vha vha songo mu lavhelela. Kha rine vhane ra divha uri Muvhuso wa Mudzimu u

fhando shangoni na hone uri Yesu u khou vhuya, a ri nga mangali naho ri sa divhi uri u do vhuya lini. Musi phalaphala i tshi lila ri do mbo di zwi divha uri Yesu o vhuya. Huno kha vhafunzi vha mazwifhi, hu do vha na u lila na u shenganya mano ngauri vhone vha tenda kha uri vha do ya tadulu. Zwino zwi do vha mangadza musu vha tshi vhona Yesu na hone a tshi vha ramba u da Yerusalema u yo luvha. (Yesaya 2:2-4, Mika 4:1-4)

Ngauralo vhane vha vha na ndivho ya uri Yesu u khou vhuya, na hone vha di lugisela, vha do tshidzwa. Ha vha ndi vhane vha tenda uri vhafu vha do vuwa musu Yesu a tshi vhuya. Huno vhane vha funza nga u ya tadulu, vha do hatulelwa mazwifhi vha latiwa u nga mbudzi. (Mateo 25:31-46) Ri humbela uri vha vhale ndima dzothe dzine vha newa dzone. Musi vha tshi vhala Bugu heyi vha tea u vha vho fara Bivhili.

NDOVHEDZO NDI YA NDEME ZWI NGAFHANI?

Vhunzhi ha vhatu vha di vhudza uri tenda vha tshila zwavhudi, vha tshi nea vhashayi, vha tshi ya kerekeni, vha sa semi muthu na hone vha sa tswi kana u ita vhupombwe na zwo bvaho ndilani. Vhatu havho vha vhona u nga a si zwa ndeme u lovhedzwa. Hezwo ndi u di xedza ngauri u tshila zwavhudi na u sa tshinya a zwi ambi uri vha do dzhena muvhusoni wa Mudzimu. Kha ri sedze Naamani mulanda wa khosi ya Aramu (Syria). (Dzikhosi/Mahosi 2:1-27) Elisha mulanda wa Mudzimu o mu vhudza u ri a tambe (ndovhedzo) mulamboni wa Yorodani ka tanu na ka vhili uri a fhole. Naamani o thoma nga u hana, huno mulanda wawe a mu kombetshedza uri a ite nga u ralo a ita a mbo di fhola.

Kha ri sedze na mafhungo a Koroneliyasi na mulanda wa Khosi ya Itopia kha Mishumo 8:26-38 na Mishumo 10:1-48. Havha vhanna vho vha vha tshi ita zwothe zwo lugaho, huno vho vha vho salelwa nga u pfesesa na u lovhedzwa dzinani la Yesu.

Zwino na rine ri tea u tevhedza ipfi la Mudzimu uri ri kone u fhola na u tshidzwa. Ri a divha uri ri nga vha na mbudziro ngauri naho ra lovhedzwa, huna tshinwe tshifhinga tshine ra do tshinya na u ita zwivhi nga murahu ha ndovhedzo.

Huno ro zwi vhona uri u lovhedzwa hu fanyiswa na lufu na u vuwa ha Yesu, ri tea u rabela dzinani la Yesu uri Mudzimu a ri farele.

Musi ri tshi hambela Mudzimu uri a ri hangwele dzinani la Yesu, zwivhi zwashu zwi a hangwiwa na hone zwa phumulwa buguni. Mudzimu o ri nea tshikhala tsha uri ri gude ndila dzawe. Hezwi ri zwi wana kha fhungo lawe line ra vhala Bivhilini misi yothe. Ngauralo munwe na munwe u tea u vhala Bivhili misi yothe uri ri gude na u pfesesa.

Mbudziso ndi ya uri, vha toda u litsha vhutshilo havho ha kale vha thoma vhutshilo vhuswa? Munwe na munwe u a divha vhukhaki hawe ha kale. Zwino ndila ndi nthihi ya u shanduka ra thoma vhutshilo vhuswa ri tshi tevhedza Mudzimu. Ndila ya Mudzimu ndi yone ndila i yothe ya u tshila. Musi ri tshi ita izwo ri tea u vha ro di-imisela u tevhela ndila dza Mudzimu fhedzi.

Ndovhedzo ndi ya ndeme nga maanda musu vho no guda mafhungo a Mudzimu vha a pfesesa. Ndi yone ndila i yothe i sumbedzaho uri vho pfesesa, na hone vha toda u vha kha gondo li isaho vhutshiloni vhu sa fheli. Ri zwi divhe uri ndovhedzo a si u guma, ndi mathomo a ndila ya u ya muvhusoni wa Mudzimu. A ri fhedzi nga u lovhedzwa fhedzi, ri tea u dzula ri tshi tevhela ndila dza Mudzimu misi yothe. Ndi yone ndila i isaho u tshidzwani.

ZWE RA GUDA

1. Ndovhedzo i tea u vha hone fhedzi muthu o no pfesesa a tenda.
2. Muthu u tea u dzheniswa madini muvhili wothe.
3. Ndovhedzo ndi tshiga tshi fanyiswaho na zwi tevhelaho. (a) Zwivhi zwashu zwi a tanzwiwa. (b) Ri fanyiswa na u fa na u vuwa ha Yesu (c) Ri vha vhatihi na Yesu ra vha vhala ifa vha zwe Mudzimu a fulufhedzisa Abrahamu na vhana vhawe. (d) Ri vha na khosi ntswa- Ri vha vhakhethwa.
4. Vhunga Noaxe o tshidzwa nga u dzhena gungwani, na rine ri tea u toda Vhutshilo nga u dzhena kha Yesu nga u lovhedzwa madini musu ro no pfesesa Bivhili.

NDIMA DZA U VHALA

Genesi 6 Genesi 7 Genesi 8 Marko 16 Mishumo 8 na Mishumo 22

MBUDZISO 11

1. Muthu a tshi lovhedzwa u tea u; (a) U hashiwa nga madi (b) u sheliwa nga madi (c) u nukadziwa nga madi (d) U dzheniswa madini muvhili wothe
2. Ndi nnyi we a lovhedza mulanda wa khosi ya Ethiopia? (a) Ndi Stefani (b) Ndi Paulo (c) Ndi Filipi (d) Ndi Barnabasi
3. Ndi ndimana dzi fhio dzi sumbedzaho mulaedza wa Yesu kha vhafunziwa vhawe uri vha yo funza mafhungo madifha? (a) Marko 15:15-16 (b) Marko 16:15-16 (c) Marko 5:15-16 (d) Marko 6:15-16
4. Ndi vhafhio vhararu kha avha vha re fhasi vho lovhedzwaho u ya nga Bivhili? (a) Pilato (b) Paulo (c) Yesu (d) Koroneliasi
5. Ndilini hune muthu a tea u lovhedzwa? (a) Musi a tshi bebwa (a lutshetshe) (b) Musi a tshi fa (c) Musi o no vha na Ndivho nga vhudalo kha mafhungo madifha na hone a tenda uri mafhungo a Mudzimu ndi one fhedzi a isaho vhutshiloni. (d) Musi a tshi fhedza tshikolo.
6. Ndovhedzo ndi tshiga tshi sumbedzaho mini? (a) Tshifhiwa tsha Mudzimu (b) U fa hashu (c) U fa na u vuwa ha Yesu (d) Gungwa la Noaxe
7. Ndi i fhio ndima i talutshedzaho tshiga tsha ndovhedzo? (a) Vharoma 6 (b) Ruthe 4 (c) Vhakolosa 4 (d) Nzumbululo 6
8. Ndi tshifhio tshiga tshe Petro a fanyisa na ndovhedzo? (a) U pfuka ha Vha-Israele lwanzheni lu Tswuku. (b) U pfuka mulambo wa Yorodani (c) Musi vha tshi wana madi kha toambo sogani (d) Musi Noaxe a tshi dzhena gungwani
9. Mudzimu u toda ri tshi tevhedza mulaedza u fhio uri ri kone u tshidzwa? (a) U funana (b) Lutendo (c) U tenda na u lovhedzwa (d) U fulufhedzea.
10. Vha a toda u guda mafhungo madifha a Mudzimu nga vhudalo uri vha kone u lovhedzwa? (a) Ee (b) Hai (c) Ndi nga di guda (d) Ndi do vhona

NGUDO 12

MUVHUSO WA MUDZIMU

“Vhanzhi vho edelaho mavuni vha do vuwa.” (Daniel 12:2)

“Line ra khou ni vhudza zwino ndi ipfi la Mune washu. Rine vhane ra do vha ri tshee hone (ri tshi kha di tshila) musu Mune washu a tshi vhuya a ri nga vhi na mashudu a fhiraho a vhala vho ri siyaho. Ndi uri Mune washu nga dzawe u do tsa a tshi bva tadulu. Ha pfala phalaphala ya Mudzimu. Ndi hone hu tshi do ranga u vuwa vhe vha fela kha Kristo.” (1 Thesalonika 4:15-16)

Nga murahu afho hu do tevhela khathulo na u newa malamba nga he ra shuma ngaho. Vhanwe vha do wana u tshila tshothe, vhanwe vha hatulelwa u fa tshothe. (Mateo 25:31-34 Daniel 12:2-3) Vhenevho vho lugaho vha do mbo di dzhena Muvhusoni wa Mudzimu na zwenezwo.

Bivhili i sumbedza uri Muvhuso wa Mudzimu u do fhelisa vhuvhi na zwothe zwo vhifhaho zwine zwa kho u bvelela namusi fhanu shangoni. Khosi Yesu u do fhelisa zwothe. (Dzipsalema 72:4 Yesaya 2:4 Mika 4:4)

NYIMELE MUVHUSONI WA MUDZIMU

Hu do vha hu si tshena u kandedzwa ha vha shayi na nndwa a dzi tsha do vha hone shangoni. (Dzipsalema 72:4, 12-14)

“U do vhusa dzitshaka a lamulela vhathu vhanzhi. Mapanga avho vha do a fula (u ita) malembe (a u lima ngao). Mafumo avho vhafula makhavha ngao. Tshakha a dzi tsha do vutshelana, a dzi tsha do guda nndwa.” (Yesaya 2:4 Mika 4:1-4)

Hafha zwi khagala uri tshelede ine vhathu vha i fhedza nga u renga zwihali na tsireledzo, vha do i shumisa u renga zwishumiswa zwa u lima ngazwo ngauri shango li do vha lo no

vha lavhudi hu sina nndwa na hone mvula i do vha i tshi vho na zwavhudi. (Dzipsalema 72)

Khosi i do vhusa nga Mulalo na hone i sa taluli vhunga mahosi a re hone namusi. Shangoni hu do vha na u lulama.

“Hanga hatuli nga u sedza tshifhatuwo tsha muthu, kana nga u tevhela tshele. A tshi hatula ha nga taluli vhahedana, u do tsireledza pfanelo dza vhatshinyali (vhashayi). Ipfi lawe ndi mbuno i rwaho shango. Khathulo dzawe dzi vhulaha vhavhi.”

(Yesaya 11:3-4)

Malwadze a do langiwa na hone vhathu a vha tsha do vha na u lwala kana u neta ngauri zwi do vha zwo fheliswa.

“ Ndi hone mabofu a tshi do kona u vhona. Madzingandevhe a vho pfavho. Zwi hole zwa thamuwa unga ntsa, zwimuma zwa tavha mukosi nga dakalo. Madi a do gubunyea phangani, (ho omaho) sogani ha ela mulambo, shango lo omaho la dala zwisima.” (Yesaya 35:5-7)

“Thavha dzi do dala mavhele u swika mitumbani yadzo u tounga daka la Libanoni.” (Dzipsalema 72:16)

Lufu lu do fheliswa.

“Yesu u fanela u vhusa a vhuya a kothisa maswina awe othe phanda ha khulunoni yawe. Lufu lu do vha lone swina la u fhedzisela u kothiswa.” (1 Vhakorinta 15:24-26)

“Udo vha fhuluta mitodzi yothe. Lufu a lu tsha do vha hone, a hu tsha do vha na zwililo kana u tzhema ngauri zwa kale zwo fhela.” (Nzumbululo 21:4)

Zwi khagala uri ndi ngani mafhungo a muvhuso wa Mudzimu a tshi pfi mafhungo madifha. Ndi mafhungo madifha ngauri a ri sumbedza zwivhuya zwine zwa do vha hone muvhusoni wa Mudzimu.

U TSHIDZWA

Nga murahu ha u vuwa hawe, Yesu o ruma vhafunziwa shangoni a ri: “Iyani mashangoni othe ni yo divhadza mafhungo madifha kha zwivhumbwa (vhathu Vhothe) zwothe. A ne a tenda a

lovhedzwa u do tshidzwa. A ne a sa tende u do latwa.” (Marko 16:15-16)

Mafhungo haya a sumbedza uri muthu u lovhedzwa fhedzi arali o no pfa a tenda kha mafhungo madifha. “A sumbedza uri ane a sa tendi u do latwa.”

Nga duvha la Pentecoste Petro o amba nga u vuwa ha Yesu na u vhuya hawe. Vhathu vhe vha pfa pfunzo ya Petro vha thavhea dzimbilu vha vhudzisa uri vha ite mini. Vho vhudzwa uri vha shanduke vha lovhedzwe. U shanduka zwi amba u bva kha u humbula zwa kale muthu a humbula zwiswa zwa Mudzimu fhedzi misi yothe.

“Vhanzhi vha tanganedza mafhungo awe vha lovhedzwa. Vha dzula vha tshi funzwa nga vhaapostola, vhe tshithu tshithihi, vha tshila vhothe tshilalelo, vha tshi rabela.” (Mishumo 2:41-42)

Kha vha sedze hafha hu sumbedzwa uri muthu u thoma nga u pfa (u vhala Bivhili) a tenda a lovhedzwa. Ha thomi nga u lovhedzwa a ko no pfa. U vha o no pfuka tshipida tsha ndeme. U bva afho hu tevhela u tevhedza pfunzo ya vhaapostola na u tshila nga ndila i ne Mudzimu a funa.

Ngauralo muthu arali o no lovhedzwa u bvela phanda na u vhala mafhungo madifha misi yothe uri a kone u pfesesa tshothe vhunga na Yesu Kristo o vha a tshi dzulela u vhala mafhungo makhethwa.

“Vhutshilo hanu ho dzumbiwa na Kristo. Musi a tshi do vhonala (u vhuya) ndi hone na inwi ni tshi do vhonala nae ni na vhugala.” (Vhakolosa 3:3-4)

KHANGWELO

Zwino musu ro lindela Yesu uri a vhuye ri a zwi divha uri nga nyimele yashu, ri do ita ri tshi khakha, huno ri na Muimeleli a ri pfelaho vhutungu. U ita nga uralo ngauri u a divha u lingiwa na ene naho hu uri ene o lingiwa, huno a si khakhe. Kha bugu ya Vhaheberu 4:15 ri vhala uri Yesu na ene o lingiwa vhunga rine, huno ene a kunda mulingo. Zwino musu ri tshi lingiwa ri fulufhela kha Yesu uri a ri pfumelele Mudzimuni.

“Kha ri sendele tsini na khulunoni ya Mudzimu, hune ra tanganedzwa nga vhuthu. Ri sendele ri sa timatimi uri ri kone u itelwa tshilidzi na vhuthu.” (Vhaheberu 4:15-16)

TSHIFHIWA TSHA MUDZIMU

Nga rine vhane nga maanda ashu a ri koni tshithu. Ndi nga lufuno na tshilidzi tsha Mudzimu ane a do ri wanisa u tshidzwa dzinani la Yesu Kristo. Muapostola Paulo o nwala uri:

“Asizwo-ha, no tshidzwa nga khathutshelo ya Mudzimu, nga u mu fulufhela, a zwi bvi kha inwi, i tou vha mpho ya Mudzimu.” (Vhaefesa 2:8)

“Tshifhiwa tsha Mudzimu ndi vhutshilo vhu sa gumi kha Yesu Kristo Murena washu.” (Vharoma 6:23)

ZWINO RI TEA U ITA MINI?

Zwino vho fhedza Thero dzothe dza 12 kha bugu heyi. Vho guda zwituku zwi sumbedzaho zwine Bivhili ya amba na zwe Mudzimu a fulufhedzisa kha shango na vhathu vhawe. Zwino vha nga divha vha tshi fana na vhala vhathu vha ngei Athene, vhe vha thetshelesa vha tshi toda u pfa zwe Paulo a amba uri ndi zwone na. “Vhanwe vha tshi pfa a tshiri muthu u a vuwa vhafuni vha mu sea, hone vhanwe vha amba nae vhari, ni dovhe ni ri vhudze enea mafhungo linwe divha.” (Mishumo 17:32)

Kana vha nga dinga vhala vha ngei Beria vhe musi Paulo a tshi funza, “Vhone vhovha vha tshi tou tetshelesa nga mbilu yothe na hone divha linwe na linwe vha tshi sedzulusa Manwalo uri vha vhone arali zwine Paulo a amba zwi zwone.” (Mishumo 17:11)

Hezwi zwi khagala uri havha vhathu vha Beria vho vha vha tshi dzulela u vhala mafhungo madifha vha tshi toda u guda. Vho vha vha sa fani na vhunzhi ha vhathu namusi vhane vha lindela u vhalelwa Bivhili nga vhafunzi vhane na vhone vho vhalelwa nga vhafunzi vhanwe sa vhone ngauri na vhone a vha divhi mafhungo ngoho.

Vha nga vha vha tshiwela kha tshifhio tshigwada kha izwo zwivhili, izwo a zwi thithisi tshipikwa tsha Mudzimu. Mudzimu u do khunyeledza zwothe naho vhone vha sa tendi kana vha tshi timatima. Petro o amba uri misini ya vhufhelo hu do vha na

vhagodi vha godaho fhungo la Mudzimu. Vho goda Noaxe musi a tshi fhata gungwa vha dzhia u ri thamusi u a penga vha musea. Na musi Yesu a tshi funza huna vhe vha ri o tangana thoho. Na Paulo musi a tshi funza vho vha vha tshi musea sa zwe ra vhona afho ntha.

“Duvha la Murena li do swika.” (2 Petro 3:8-10)

Vha songo tenda u fhurwa nga vhane vha ri muthu a tshi fa u ya tadulu kana vhane vhari muvhuso wa Mudzimu u tadulu ngauri ndi mazwifhi hayo. Vhone kha vha vhale Bivhili uri vha kone u guda na u pfesesa zwine Murena a funza zwone.

Petro o khunyeledza mulaedza wawe nga uri: “A ni zwi vhoni uri ni fanela u tshila vhutshilo vhukhethwa ni tshi hulisa Mudzimu naa?” (2 Petro 3:11)

Mbudziso heyi ndi i vhudzisa kha muvhali wa mafhungo haya uri a di fhindulele ene mune. Ri fulufhela uri ni do “Fungelela u tshila ni tshi konana na Mudzimu, ni sa khakhi, ni sa solisei.” (2 Petro 3:14)

NDIMA DZINE VHA TEA U VHALA

Yesaya 65:17-25; Yesaya 66:1-2; Vharoma 13; Vha-Efesa 2; Vha-Efesa 5 Vhakolosa 3; 2 Petro 3

MBUDZISO 12

1. Ndi u fhio mushumo une Yesu a do ita musi a tshi vhuya? (a) Ndi u vusa vhafu (b) U vhudza vhathu uri o vhuya. (c) U fhelisa vhavhi (d) U takadza vhathu Vhothe
2. Ndi ifhio nyimele ine ya do vha hone kha muvhuso wa Mudzimu? (a) a hu tsha dovha na Nndwa (b) a hu tsha do vha na malwadze (c) a hu tsha dovha na gomelelo na ndala
3. Ndi nga duvha na Munyanya u fhio he Petro a vhudza vhathu nga u vhuya ha Yesu. (a) pentecoste (b) La mishasha, (c) la sabatha
4. Muthu musi o no lovhedzwa u tea u tshila hani? Kha vha vhale Mishumo 2:42
(a) Nga u ita zwithavhelo (b) nga ndila i takadzaho Mudzimu
(c) Nga u shuma mushumo wavhudi (d) Nga u rabela misi yothe.
5. Mukreste wa ngoho u tea u humbela pfarelo nga ndila de?
(a) Nga u bvisa tsha fumi (b) nga u nikela (c) nga u rabela dzinani la Yesu
6. Ndi tshi fhio tshifhiwa tsha Mudzimu kha Vharoma 6? (a) Vhutshilo vhu sa gumi kha Kristo (b) Tsiko (c) Bivhili (d) khalanwaha
7. Vhathu vha ngei Athene vho ita mini musi vho pfa Paulo a tshi funza? Kha vha vhale Mishumo 17: 32 (a) Vho mu rwa nga matombo (b) Vho ri ri toda u pfa ni tshi amba mafhungo haya linwe duvha (c) Vho mu renda (d) Vho mu losha
8. Vha ngei Beria vhone vho ita mini musi Paulo a tshi funza? (Kha vha vhale Mishulo 17:10) (a) Vho imba dzi nyimbo dza u renda (b) Vho vula manwalo duvha linwe na linwe. (c) Vho funza (d) Vho rengisa zwothe zve vha vha vhe nazwo.
9. Ndi zwi fhio zwine vhathu vha nga si kone u zwi thivhela? (a) Ndi vengo (b) Muvhuso wa Mudzimu (c) U vhuya ha Yesu (d) Tshikhafhadzo ya mupo.

10. Ndi nnyi we a lovhedza Yesu? (a) Ndi Mushe (b) Ndi Yohane Mulovhedzi (c) ndi Yohane murwa wa Zebedia (d) Ndi Paulo

Carelinks, PO Box 152, Menai NSW 2234 AUSTRALIA
www.carelinks.net email: info@carelinks.net

See too:

www.Bible-basics.info

www.realchrist.info

www.realdevil.info